

Pomáz Város Önkormányzata

2013 Pomáz, Kossuth Lajos út 23 .

Telefon: (26) 814-381

Telefax: (26) 325-640

Előterjesztés

Pomáz Város Kulturális Konceptió (2016-2021) elfogadásához

Pomáz Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2016. november 23. napi ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

Pomázi Polgármesteri Hivatal kezdeményezte a Kulturális Konceptió felülvizsgálatát és egy új koncepció megalkotását. Az új stratégiai dokumentum az első koncepció átalakításával és kiegészítésével készült el Kósa Anikó Alpolgármester Asszony és a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár szakemberei segítségével. Az anyagról dr. Mandák Csaba szakértő Úr megküldte szakértői véleményét.

Az anyagot előzetesen megtárgyalta a Kulturális Kerekasztal és a Kulturális és Sport Bizottság.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, szíveskedjen megtárgyalni az előterjesztést.

Pomáz, 2016. november 17.

Vicsi László
Polgármester

Határozati javaslat

Pomáz Város Önkormányzatának Képviselő-testülete ..... szavazattal úgy határozott, hogy Pomáz Város Kulturális Konceptióját 2016-2021 elfogadja.

Határidő: 2016. december 2.

Felelős: Vicsi László Polgármester, Kósa Anikó Alpolgármester

Szakértői vélemény
Pomáz Város 2016. évben megalkotott
Kulturális Konceptiójáról

Pomáz Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2001. évi koncepció életbelépése után a 2008. évben fogadta el a település Kulturális koncepcióját. 2016 januárjában a Pomázi Polgármesteri Hivatal kezdeményezte a koncepció felülvizsgálatát és új *Kulturális koncepció* megalkotását. A szakmai munka 2016. február 18. napján vette kezdetét Kósa Anikó alpolgármester asszony vezetésével.

Az alpolgármester asszony erre a napra hívta össze a város kultúráért felelős vezetőit a kulturális- és oktatási intézmények és szervezetek képviselőit, a civil szervezetek képviselőit, újra életre hívva azt a *Kulturális Kerekasztalt*, ami a korábbi koncepció megalkotásának is részese volt.

Az új stratégiai dokumentum az előző koncepció átalakításával, kiegészítésével készül. A *Helyzet-elemzés* adatai, elemzései természetesen újra készültek az elérhető legfrissebb statisztikai adatokra támaszkodva. A *Kulturális leltár* kiegészült az eltelt időszak fejlesztésének eredményeivel, a kerekasztal résztvevőinek javaslataival. A *Kulturális koncepcióba* bekerülnek mindazon javaslatok, melyek megvalósítása, figyelembe véve társadalmi-jogi és gazdasági tényezőket is, reálisnak látszik.

A 2016. február és 2016. október közötti időszakban a kerekasztal résztvevőinek volt alkalmuk a készülő koncepció munkaanyagát véleményezniük. A véleményeket, javaslatokat a dokumentum készítői igyekeztek figyelembe venni a végleges, a Képviselő-testület elé terjesztett anyag elkészítésekor.

Az elkészült dokumentum rendkívül *figyelenre méltó, szakszerű* munka. A mellett, hogy minden sorában jól átgondolt, az egyes szakterületek sajátosságait is tükröző szakmai koncepció készült, három, a maga nemében egyedülálló megközelítésre szeretném felhívni a figyelmet:

1. A *Kulturális leltár* a hasonló települési koncepciókban ritkán látható „teljességgel” igyekszik „rögzíteni” és bemutatni a település kulturális értékeit.
2. A Koncepció elkészítésének folyamata, a különböző intézmények, szervezetek, érdekcsoportok bevonásának következetessége az egyedüli út ahhoz, hogy a Koncepció, ne „csupán” a települési önkormányzat, hanem *az egész város stratégiai dokumentuma* legyen.
3. A Koncepció külön figyelmet fordít a 21. század „digitális bennszülötteire” a *fiatal nemzedékekre*, hiszen nélkülük egy ilyen dokumentum, csak a leltár szerepét tölthetné be.

Örömmel és jó szívvel ajánlom *Pomáz Város Kulturális Koncepcióját* minden település felelős vezetői, lokálpatriótái számára, mint követendő példát.

2016. november 14.

Mandák Csaba

POMÁZ VÁROS

KULTURÁLIS KONCEPCIÓJA

2016 - 2021

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	5.
Jogszabályi háttér	6.
Fogalommagyarázat	8.
1.1. Közművelődés és kultúra	8.
1.2. Társadalom és közművelődés	9.
1.3. Kulturális modellek, stratégiák	10.
2. Helyzetkép, állapotelemzés	11.
2.1. Településtörténet	11.
2.2. Táj és természeti adottságok	13.
2.3. Település helyzetének áttekintése	14.
2.4. Gazdálkodás, gazdasági szervezetek, vállalkozások	15.
2.5. Szolgáltatások	15.
2.6. Köznevelési intézmények	16.
3. Épített környezet, történeti városmag	17.
3.1. Múlt és jelen	17.
3.2. Értéktár	18.
3.3. Pomáz város település központjai	19.
4. Népeség, agglomeráció, nemzetiségek	20.
4.1. Település jelenlegi helyzetének áttekintése	20.
4.2. Munkalehetőség, foglalkoztatás	22.
5. Kulturális rendszerek	24.
5.1. Intézményrendszer	24.
5.1.1. Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár (PMHK).....	24.
5.1.2. Pomázi Városi Könyvtár	25.
5.2. Köznevelési intézmények	27.
5.2.1. Pomázi Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde.....	27.
5.2.2. Sashegyi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Rendészeti Szakközépiskola ...	28.
5.2.3. Pomázi Mátyás Király Általános Iskola.....	28.
5.2.4. Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola	29.
5.2.5. Teleki-Wattay Művészeti Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola.....	29.
5.2.6. Magyar Kóruskastély, Pomázi Zenekastély Nonprofit Kft.	31.
5.3. Egyházak	32.
5.3.1. Vallásgyakorlás, hitélet	32.
5.3.2. Római katolikus.....	32.
5.3.3. Görög katolikus	32.
5.3.4. Református	33.
5.3.5. Evangélikus	34.
5.3.6. Szerb ortodox	34.
5.3.7. Zsidó.....	35.
6. Nemzetiségek	35.
6.1. Német	35.
6.2. Szerb	37.

6.3. Roma	39.
6.4. Szlovák	39.
6.5. Ruszin	40.
6.6. Román	40.
7. Civil szervezetek, szerveződések	40.
7.1. Kulturális Kerekasztal	40.
7.2. Kulturális, közművelődési, köznevelési tevékenységet végző alapítványok	41.
7.2.1. Óvodai alapítványok	41.
7.2.2. Iskolai alapítványok	41.
7.2.3. Nemzetiségi alapítványok	42.
7.2.4. Egyházi alapítványok	42.
7.2.5. Kulturális, közművelődési szervezetek	43.
7.2.6. Szociális, egészségügyi szervezetek	46.
7.2.7. Sport szervezetek.....	47.
7.2.8. Természetvédelem, turisztika egyesületek	48.
7.2.9. Állatvédelem	48.
7.2.10. Ifjúsági szervezetek	49.
7.2.11. Kert, gazdálkodás	49.
7.2.12. Egyéb szervezetek	49.
7.2.13. Zenei egyesületek.....	50.
8. Média – elektronikus és klasszikus médiumok	50.
8.1. Elektronikus médiumok a városban	50.
8.1.1. Pomáz Tv.....	50.
8.1.2. Pomáz Város Honlapja.....	51.
8.1.3. Pomaz.lap.hu	51.
8.2. Klasszikus médiumok a városban	51.
8.2.1. Pomázi Polgár	51.
8.2.2. Otthonunk Pomáz.....	51.
8.2.3. Filmipar – Stern Filmstúdió – hazai és nemzetközi produciók.....	51.
9. Közgyűjtemények, galériák, kiállítótermek, magángyűjtemények	52.
9.1. Helytörténeti Gyűjtemény	52.
9.2. Népviseleti Gyűjtemény	52.
9.3. Galériák, kiállítótermek, magángyűjtemények	52.
10. Építészet, műemlékvédelem, szabadtéri szobrok, emléktáblák, közterek	53.
10.1. Építészet, műemlékvédelem	53.
10.1.1. Országos műemléki védelem alatt álló építmények	53.
10.1.2. Városi emlékművek.....	54.
10.1.3. Keresztek, vallási jelképek	54.
10.1.4. További műemlékek, műemlék jellegű épületek.....	54.
10.1.5. Köztéri szobrok	55.
10.1.6. Emléktáblák.....	55.
11. Sport – egyesületek, szakosztályok, tömegsport, testkultúra	56.
11.1. Sportélet	56.
11.2. Sportegyesületek, sportalapítványok, szakosztályok	57.

11.3. Sportlétesítmények	59.
12. Idegenforgalom, turisztikai szolgáltatások – vendéglátás, éttermek, szállások..	60.
12.1. Klímabarát település	60.
12.2. Idegenforgalom.....	60.
12.3. Turista-útvonalak, turista-látnivalók	60.
12.4. Vendéglátóhelyek, szállások	61.
12.5. Éttermek:	61.
13. Művészeti élet Pomázon	62.
13.1. Jelentősebb művészeti tevékenységet végző civil csoportok	62.
13.2. A város híres szülöttei, lakói és/vagy látogatói	62.
13.2.1. Irodalom- zene - táncművészet	62.
13.2.2. Képzőművészet	64.
13.2.3. Helytörténet, történelem, tudomány, sport, jeles elődök.....	65.
13.2.4. Híres látogatók Pomázon	66.
14. Testvér- és partnervárosi/települési kapcsolatok – hazai, határon túli magyar, uniós illetve tágabb nemzetközi kapcsolatok	66.
14.1. Működő és nem működő partnerkapcsolatok	66.
14.2. Intézmények, civilek partnerkapcsolatai	67.
15. Egyéb kulturális „iparágak”: kiadói tevékenység, kézművesség, népművészet, hagyományörzés	68.
15.1. Kiadói tevékenység.....	68.
15.2. Kézművesség, népművészet, hagyományörzés	68.
16. Kulturális tevékenységet elismerő díjak, kitüntetések.....	68.
17. Kulturális koncepció	71.
17.1. Kulturális Kerekasztal.....	71.
17.2. Civil Tanács.....	71.
17.3. Önkormányzati Kulturális Támogatási Alap.....	72.
17.4. Pomáz kulturális stratégiájának alappillérei, kulcsprojektjei.....	72.
17.5. A város kulturális stratégiájának preferenciái.....	75.
17.6 Kulturális marketing.....	76.
17.7 Kulturális események, kulturális turizmus.....	76.
17.8 Finanszírozások.....	77.
17.9 A kulturális koncepció gondozásáért felelős szervezetek.....	78.
ZÁRSZÓ.....	78.
FORRÁSJEGYZÉK.....	79.
A KONCEPCIÓ ELKÉSZÍTÉSÉBEN SEGÍTSÉGET NYÚJTÓK NÉVSORA.....	80.

ELŐSZÓ

Pomáz Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 2001. évi koncepció életbelépése után a 2008. évben fogadta el a település Kulturális koncepcióját. 2016 januárjában a Pomázi Polgármesteri Hivatal kezdeményezte a koncepció felülvizsgálatát és új **Kulturális koncepció** megalkotását. A szakmai munka 2016. február 18. napján vette kezdetét Kósa Anikó alpolgármester asszony vezetésével.

Az alpolgármester asszony erre a napra hívta össze a város kultúráért felelős vezetőit a kulturális- és oktatási intézmények és szervezetek képviselőit, a civil szervezetek képviselőit, újra életre hívva azt a **Kulturális Kerekasztalt**, ami a korábbi koncepció megalkotásának is részese volt.

Az új stratégiai dokumentum az előző koncepció átalakításával, kiegészítésével készül. A **Helyzet-elemzés** adatai, elemzései természetesen újra készültek az elérhető legfrissebb statisztikai adatokra támaszkodva. **Kulturális leltár** kiegészült az eltelt időszak fejlesztésének eredményeivel, a kerekasztal résztvevőinek javaslataival. A **Kulturális koncepció**ba bekerülnek mindazon javaslatok, melyek megvalósítására lehetőséget látunk, figyelembe véve társadalmi-jogi és gazdasági tényezőket is.

A 2016. február és 2016. október közötti időszakban a kerekasztal meghívottainak volt alkalmuk a készülő koncepció munkaanyagát véleményezniük. A véleményeket, javaslatokat a dokumentum készítői igyekeztek figyelembe venni a végleges, a Képviselő-testület elé terjesztett anyag elkészítésekor.

Jelen Kulturális Koncepciót 2016. ....-i ülésén tárgyalta és fogadta el Pomáz Város Önkormányzatának Képviselő-testülete.

Mandák Csaba

Jogszabályi háttér:

➤ **Az Alapvető Jogok Chartájának Preambuluma** kimondja a tagállamok kultúrájának nemzeti identitásának megőrzését, tiszteletben tartását.

➤ **Az Európai Unióról Szóló Szerződés és Az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés Egységes Szerkezetbe Foglalt Változata**

A Lisszaboni szerződés kultúrához kapcsolódó részei:

„Az Unió hozzájárul a tagállamok kultúrájának virágzásához, tiszteletben tartva nemzeti és regionális, sokszínűségét, ugyanakkor előtérbe helyezve a közös kulturális örökséget. Az Unió fellépésének célja a tagállamok közötti együttműködés előmozdítása és szükség esetén tevékenységük támogatása és kiegészítése a következő területeken:

- az európai népek kultúrája és történelme ismeretének és terjesztésének javítása;
- az európai jelentőségű kulturális örökség megőrzése és védelme;
- nem kereskedelmi jellegű kulturális cserék;
- művészeti és irodalmi alkotás, beleértve az audiovizuális szektort is.

Az Unió és a tagállamok erősítik az együttműködést harmadik országokkal és a kultúra területén hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel, különösen az Európa Tanáccsal. Az Unió a Szerződések egyéb rendelkezései alá tartozó tevékenysége során, különösen kulturális sokszínűségének tiszteletben tartása és támogatása érdekében, figyelembe veszi a kulturális szempontokat.”

➤ **A Magyar Kulturális Stratégia** feladata, hogy kijelölje a következő tizenöt évre, a **2006-2020 közötti időszakra** a Magyar Köztársaság kulturális politikájának stratégiai prioritásait és cselekvési irányait: felnőttképzés, közösségi művelődés, kulturális vidékfejlesztés, határon túli magyar kultúra, kulturális örökség digitalizálása, ifjúsági közművelődés támogatása, magyar nyelv ügye, hagyományápolás. A kultúra területén érvényesíti az elfogadott, **2020-ig terjedő Országos Fejlesztési Konceptióban** lefektetett elveket, továbbá kapcsolódik a **2007-2013-ra kidolgozott új nemzeti fejlesztési terv (NFT II.)** alapértékeihez (versenyképesség, innováció, igazságosság).

➤ **Alaptörvény**

Magyarország Alaptörvénye P cikk (1) bekezdése deklarálja:

„A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”

Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdés deklarálja:

„(1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

➤ **A közművelődésről szóló 25/1999. (VII. 23.) KT számú rendelet** célja, hogy az önkormányzat a helyi társadalom, a helyi közművelődés adott állapota, igényei és lehetőségei ismeretében meghatározza a település közművelődési feladatait, törekvéseit, azonnali intézkedéseit, megalapozza közép- és hosszú távra a fejlesztés lehetőségeit. A rendelet meghatározza az önkormányzat kiemelt közművelődési céljait, és a célok elérését szolgáló feladatokat.

1. Fogalommagyarázat

1.1. Közművelődés és kultúra

Közművelődés – Társadalmiasított kultúráközvetítés és kultúrateremtés: az iskola és a formális képzések rendszere, a művészetek autonóm és reprodukív területe, a tömegkommunikáció, a művelődési intézményrendszer, a privát szféra formális, informális és információs "közműveinek" komplex egésze.

Közgyűjtemény – Az állam, a helyi önkormányzat, valamint az országos nemzetiségi önkormányzat, a köztestület és a közalapítvány tulajdonában (fenntartásában) működő, vagy általuk alapított könyvtár, levéltár, muzeális intézmény, kép- és hangarchívum.

Települési értéktár - A települési önkormányzat területén fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjtemény, a települési önkormányzat hozhatja létre.

Kultúra – szellemi és anyagi javak összessége, az életmód elemeit is tartalmazza, a teljes emberi lét, környezet befogadására, befolyásolására alkalmas tudás, és készséget feltételez. A szó a latin colere („művelni”) szóból származik és eredetileg a föld megművelését jelentette. A kultúra fogalmának széles értelmezése alapján minden az embert érintő, szolgáló, komfort és életminőségét elősegítő tevékenységet ide sorolunk, komplex hatásrendszerében vizsgáljuk ezeket, hiszen a kultúra olyan mélyen épül be életünkbe, hogy joggal mondhatjuk: minden mindennel összefügg. A kultúra egy adott társadalom mindazon ismereteinek összessége, amelyek az emberi közösség összetartozását és fenn-maradását biztosítják. A kultúra alapján tudunk eligazodni abban, hogy mik a fontos értékek és normák az életben. Esetünkben ez a legtágabb fogalomkör, minden tevékenység ennek része: közművelődés, sport, turizmus, művészet, nevelés, oktatás, tájékoztatás stb.

Művelődéspolitiká – egy adott társadalom, nemzetiségi közösség és közigazgatási egységet jelentő egy településen élő népesség iskolai, iskolán kívüli intézményi, vagy más (egyesületi, alapítványi) formában megvalósuló szellemi életét, oktatását, szakképzését, közművelődését, művészi-tudományos alkotó-tevékenységét meghatározó elvek, célok, támogatási formák összessége. Az elvek lehetnek: liberálisak, konzervatívak, demokratikusak, de egy célt képviselnek. A támogatás lehet intézményfenntartó, programfinanszírozó: egyszeri, rendszeres, állami-normatív, önkormányzati-mecénási, adókedvezmény jellegű stb.

Szervezet (mint egész rendszer)

egy célra létrehozott folyamatos tevékenység, együttműködés, formalizált struktúrával. A szervezet a társadalmi képződmények egyik tipikus formája, státuszokra, szerepekre osztott, strukturált magatartási rendszer.

Művelődésszociológia – A szociológiának az az ága, amely a társadalom

- kultúrateremtési
- közvetítési
- fogadási

- feldolgozási
- kultúrafogyasztási gyakorlatának feldolgozásával és elemzésével foglalkozik.

Műveltség – Ismeretek, jártasságok, képességek olyan rendszere, mely a dolgok térben és időben való összefüggéseinek tudása (Langewin és Heleszta S. nyomán). A széles értelemben vett műveltség olyan kultúra tartalom birtoklása, mely egyszerre jelent szakmai tudást, termelési tapasztalatot, termelési hagyományokat, viselkedéskultúrát, valamint fogyasztási kultúrát.

1.2. Társadalom és közművelődés

A kultúra tartalma és megjelenítése nem függetleníthető az adott kortól, helyszíntől, a társadalmi környezettől. Magyarországon a rendszerváltás óta eltelt több mint két évtized a társadalomban le-játszódó gyökeres átalakulások az értékek jelentős átrendeződésével jártak és járnak együtt. Az értékek változását elősegítik az ún. globalizációval jellemzett folyamatok, a különböző gazdasági integrációk, az információrobbanás és az emberiséget fenyegető élelmezési, környezeti problémák, amelyek egy erősen individualista világban mégis egymásrautaltságot feltételeznek.

A rendszerváltással kapott, társadalmilag elfogadott alapértékek a szabadság, a maga valamennyi összefüggésével, a gondolatok, az eszmék szabad áramlásával. A kultúrában, művészetekben ez jelenti a szabadság gondolatának sokszínű megjelenítését, egyben azt is, hogy a magyar közönség elé kerülhet a világ valamennyi alkotójának valamennyi műve, lehetséges a világ bármely eszmeáramlatába, vallási, vagy más közösségébe való gondolati, vagy akár formális bekapcsolódás. Alapértékké válik a teljesítmény, a verseny elfogadása, a pénz, a magántulajdon, a polgári lét, ugyanakkor számolni kell azzal is, hogy kényszerű tények elfogadottá tesznek olyan jellemzőket is, mint a munkanélküliség, a szegénység, a leszakadás. Gyakran nehezen alakulnak ki azok a mechanizmusok, amelyek biztosítják a társadalmi különbségek mérséklését, többek között a kultúrához, tudáshoz való hozzáférés és hozzáférni akarás képességeit, lehetőségeit.

Az igényes kulturális, művészeti „termékekhez” való hozzáférés elviekben – szabadságánál fogva – mindenki számára adott, ám mégis pénztárcától függ, ki milyen kulturális szolgáltatást (művészeti produkciót, látnivalót, idegenforgalmi szolgáltatást stb.) tud igénybe venni, megvásárolni. Értelemszerűen igen fontos tehát az állami, önkormányzati mecenatúra, illetve az állam és az önkormányzatok által fenntartott művelődési intézményrendszer, a helyi kulturális értékek ismerete, megőrzése és gazdagítása. Emellett azonban egyre fontosabb szerep jut az üzleti szféra, a versenyszféra kulturális mecenatúrájának is.

Az információ robbanás a világ kulturális és eszmei sokszínűségének világméretű bemutatása. Az internet (szinte) korlátlan információszerezési lehetőséget nyújt az azzal élni tudóknak. A világhálónak az egyetemes emberi kultúra tömeges közvetítése szempontjából beláthatatlan távlatai vannak. Ehhez azonban a megfelelő tudást és természetesen a megfelelő technikai eszközöket is birtokolni kell. Ebben ugyancsak a közművelődésnek lehet nagy szerepe. Az intézmények alaptervékenysége az „információ-szolgáltatás” (beszerzés, értelmezés, szelektálás, feldolgozás, közvetítés), ennek megfelelően – optimális esetben – nem kikerülhető a kultúrákövetítő intézmények: a könyvtár, művelődési ház, iskola, templom, önkormányzati, közszolgáltató intézmények valóságos együttműködése.

1.3. Kulturális modellek, stratégiák

A kultúrpolitika fogalmát tágabban használjuk és nem csak az állami, vagy állam által vezérelt intézkedéseket értjük rajta. Minden szervezetnek, közösségnek, intézménynek, egyénnek van egy kultúrával kapcsolatos magatartása, beállítódása, fontossági sorrendje, elképzelése, szándéka, terve. A kulturális magatartást meghaladóan deklarált szándékkal rendelkező szervezetek esetében már tervről, stratégiáról, politikáról beszélünk. Elméletileg a következő szintek rendelkeznek kultúrpolitikával: állam, önkormányzatok, egyházak, mozgalmak, szervezetek, vállalatok, intézmények, szakmai-tudományos és civil szervezetek és a társadalom első fokú közösségei (családok, a primer közösségek). Megfigyelések szerint legalább hatféle kultúrpolitikai nézet kristályosodott ki, működött, illetve van jelen a kulturális életünkben.

Kultúraőrző stratégia – Tradicionalizmussal és konzervativizmussal vegyes, a polgári kulturális elit jellegzetes magatartása, ahol a „magaskultúra” sziget, lámpás, mely világít a kultúra sekélyesebb tömeg szövetében. Magasabb szintjén az értelmiség, a középréteg a védőbástya, a nyilvánosság és az emberi méltóság védelmi eszközeivel. Alacsonyabb szintű változata a vulgárisabb elitizmus, mely sznobériával vegyes és fintorogva szemléli a tömegkultúra formáit a hanyatlás vízióját látva benne.

Felvilágosító stratégia – Kiindulópontjában az előzővel azonos, de következtetéseiben más eredményre jut. Hívei a polgári demokráciában, a szocializmusban vagy/és a jóléti államban vélik megvalósulni azt, hogy a magaskultúra fokozatosan mindenki számára elérhető. Nálunk a reformkorok nagyjai, értelmiségiek tízezrei áldozták ezért életüket, míg a pártállam az ideológia szintjére emelte. Magasabb szintje egyszerre és együtt törődik az intézményrendszerrel és a tevékenységekkel, a folyamatos megújulással. Hagyomány és értékorientált. Alacsonyabb szinten kétféle változata alakult ki: a kulturális forradalom víziója, mely a nép kezébe adja a folyamatok irányítását és a valóságban rögtön helyébe lépő paternalizmus, a magát mindentudónak és mindenhatónak tartó hatalom kulturális diktatúrája.

Identitásépítő stratégia – Ez a stratégia a közösséggel való azonosulást állítja a középpontba. Felfogása morális természetű. A nemzet, a közösségek és a kultúra értékrendjét elsődlegesnek valló stratégia. Diszkriminatív változata a fundamentalizmus.

Piaci stratégia – Az értékek helyett a mennyiséget preferáló stratégia. A piaci elv a bevételt hozó aktualizálódott értéket forgalmazza. Szövetségese a technika (reprodukció, gyorsaság), célja a tömegesítés, szolgálója a reklám, hite a kereslet-kínálat viszonya. Két változata is van: a klasszikus utilitarista, tisztán a piacra bízva a dolgok elrendeződését, az üzleti változat viszont egyedül az üzleti célokra koncentrál.

Jóléti stratégia – Lényege, a társadalom legalább kétharmadának számára biztonságos, elfogadható életminőség nyújtása a Robert Dahl-i plurális-képviseleti demokrácia magas szintű formájában, a stabil, erős középosztály bázisán. A kultúra stabilitását a hagyomány, a vallás és a modernitás szentháromsága adja.

A rendszer pedig magasabb szinten a minőségi szolgáltatások egész lakosságra érvényességével, alacsonyabb szinten a szolgáltatások abszolutizálásával a középszerűség kultúrájában valósul meg. Az előző a részvételi, az utóbbi a fogyasztói magatartás a kulturális szolgáltatások igénybevételénél.

Posztmodern stratégia – Azt állítja, hogy nincs egységes elv, átfogó koncepció, mely az „információs-társadalom”, a globalizációk folyamatában a világot magyarázni tudná. A koncepciók „csak” nyelvi játékok, de ezek a nyelvek kódjaikban egymásba fordíthatók, az értékek pedig viszonylagosak. Enyhébb változata (Richard Rorty) csak az elmúlt évszázadok egyenlősítő (keresztény, humanista-felvilágosító, marxista) változatait tartja elvetendő világmagyarázatnak. A szubkultúrák egyenlőségét hirdeti, a számítógép és a média, a technika megkülönböztetett „valóságosan demokratizáló” szerepét hangsúlyozza. Rorty középponti fogalmai a tolerancia, kételkedés, szolidaritás.

„A hetedik te magad légy” (József Attila) – Van-e, lehet-e hetedik típus. Az előzőek kompromisszumos vagy szintetikus változata érlelődik? Avagy az emberiség maga és világa szükségére egy teljesen újat alkot a kultúrpolitikában? Hogyan tovább? Rorty híressé vált mondása szkeptikus az erkölcsre, a kultúrára, az értelmiségi eszmékre, a tudományoskodásra vonatkozóan: „a demokráciák eldobhatnak néhány olyan létrát, amelyekre önmaguk felépítéséhez még szükség volt.”

2. Helyzetkép, állapotelemzés

2.1. Településtörténet

Az ember ezen a tájon kb. 50 ezer éve telepedett meg. A legkorábbi ismert emlék a Kiskevélyi barlangban talált kő- és állati eredetű, pontosabban a barlangi medve fogából hasított szerszámlelet. A tájképi elemként is jelentős Nagy-Csikóvár és Kőhegy is fontos emlékeit őrzi az ember megtelepedésének. Mind a Nagy-Csikóvár, mind a Kőhegy érdekessége a rajtuk kialakult tó. A Kőhegyen – a jó védhetőség okán – a késő bronzkor, ill. a korai vaskor, az ún. LaTène műveltségi kör idején jelentős erődített település alakult ki.

A bronzkorban jelentős telepek fejlődtek, gyakorlatilag a jelenlegi belterület szinte teljes egészében lakott volt. A római korban a szelíd lankákkal, nem túl meredek hegyekkel, síksággal vegyes tájon egységes település nem ismert, szétszórt villa rustica-k jelzik az ókori Róma kultúrájának jelenlétét, bár lehet, hogy csak nem találták még meg, vagy a későbbi korok teljesen szétszórták a római település maradványait. A Barkó-ház kertjében az elmúlt évtizedekben jelentős római temető pusztult el, amelynek egyik kő-szarkofágját jelenleg a városháza előtti parkban állították ki. A szarkofág – sajnos – felirat nélküli, de nagyon szépen faragott. A római település – ha volt egységes római település – a leletsűrűség alapján a HÉV-megálló, a szövőgyár és az attól kelet felé elterülő területen állhatott. Mindenképpen épületre utal az, hogy a volt MŰÁRT-építkezés előtt, a pomázi ipartelepen a Szentendrei Múzeum régésze egy római kori bronzkulcsot talált. A római birodalom a birodalmak szokásos sorsát élte: fejlődés, ragyogás, majd hanyatlás és összeomlás. A római birodalom összeomlását a népvándorlás okozta. A limes egy ideig képes meggátolni a betöréseket, feltartóztatni az új népeket. A római

birodalom peremvidéke mindig kapcsolatot tartott a "barbarikummal". A Pannóniában talált népeket nem irtották ki, hanem romanizálni igyekeztek (eraviscusok).

A Kr. után IV. sz. végétől szarmata, jazig törzsek, majd a század utolsó évtizedében a hunok érkeztek a Kárpát-medencébe, így a vidékünkre is. A Lugi-dűlői villa rustida apsisos helyiségében hun eredetű tárgyakat talált az ásatás, így a hunok tájunkat sem kerülték el. A hun birodalom felbomlása (453) után különböző germán törzsek (longobárdok, gepidák) jelentek meg és éltek a hun birodalom romjain. Pomázon a Zdravjáki-i és a Väckert-i ásatásnál kerültek elő longobárd kerámiatöredékek. Avar leletek a környező településekről ismertek, Pomázon még nem találtak avar emlékeket. A honfoglaló magyarok a Pomázhoz közeli megyeri réven (Békásmegyér) keltek át a Dunán. A jelenlegi Pomáz területe a magyar honfoglaláskor gyér szláv népességgel bírt a leletek tanúsága szerint. A honfoglalók lassan áttértek a nomád állattenyésztésről a telepedést kívánó mezőgazdálkodásra, és ehhez a megmaradt római épületeket, ill. azok egyes részeit használták fel. Ezt szintén leletek igazolják. A honfoglaló magyarok egyik nemzetsége volt a Kurszán nemzetség. Utódai Kartal néven Pomázon is birtokoltak földet. Emléküket a máig fennmaradt Kartal-dűlő vagy Kartalia őrzi.

Pomázt név szerint először 1138-ban említi oklevél, amikor is a király a dömösi apátságot megerősítette pomázi birtokaiban. Már itt szó esik a szőlőtermelésről is. A jelenlegi Pomáz területén több középkori faluról tudunk. Topográfiailag azonosítani tudjuk a középkori néven Alsó- és Felsőkovácsit, ma Kis- és Nagykovácsi pusztá, Szencse (Pilisszente, Szentemajor majd Lupa és Mandics major, Petőfi ill. Óbuda TSZ-telep.) Bizonytalan a helye a nyomtalanul elpusztult Aszófő falunak. A középkor folyamán Pomáz fejlődik, a Klissza dűlőn állott román stílusú plébánia-templomát a birtokos, Kartal nemzetségbeli Csikó (Czyko) család megnagyobbítva gótikus stílusban átépíti. Ezzel egy időben fölépül mellette nemesi udvarházuk is. A család nevét máig őrzi a két andezitvulkán-hegy, a Nagy- és Kis Csikóvár. A templomok hajdani szépségére, magas művészi színvonalára a Nemzeti Múzeumban látható emberarcos oszlop-fő és sárkánymotívumos vállkő utalnak. A reneszánsz is érdekes és jelentős emléket hagyott Pomázon: a XVIII. sz-i Teleki kastély átépítése során került ki egy 1519-es évszámmal datált pasztorium-töredék, amely a rk. plébánia kerítésének nyugati oldalába épült kis Orbán kápolnában van elhelyezve.

A török időkben különböző török tisztségviselők birtokolták a pomázi határt. A népesség folyton fogyott, majd a falu elnéptelenedett. Az első török adóösszeírás (1546) még csupa magyar nevet említ, 1685-re a falu lakatlan. A török idők érdekes emléke egy dűlőnév: a Tavan dűlő, amely egy Tavan pasa nevű török tisztviselő birtoka volt. A török kiűzése során Szentendre és Pomáz határában 1684. július 8-10-e között Lotharingiai Károly átkelt a Dunán és megütközött a törökkel. A csata harmadik napján, 12-én a törökök otthagyták állásaikat és visszavonultak. 1690-ben, a török utáni első összeírás alkalmával Pomázt már ismét lakott helyként vették számításba, 1699-ben már faluközösségről is tudunk.

A falu lassan újraéledt. Ez az újraéledés több módon, több hullámban zajlott le. Visszaszállingóztak régi családok, egy 1728-ból való összeírásban meghatottan olvashatjuk, hogy 26 család, "örökös régiknek maradéki, kiknek elei az török időkben is itt laktak", jobbágycsaládként visszajöttek Pomázra. 1690-ben Csarnojevics Arzen pátriárka vezetésével szerbek érkeztek vidékünkre (Szentendre, Budakalász, Pomáz, Csobánka), és telepedtek le itt. A hagyomány szerint első templomuk a jelenlegi Szabadság tér (volt Piac) téren állott fatemplom volt, amely később leégett. Időközben a Felvidékről szlovák, Dél-Németországból német nyelvű

lakosság érkezett. Pomáz eleinte Pilisborosjenő akkori nevén (Weindorf) filiáléja, 1770-ben felépül a katolikus templom, 1771-ben a plébánia, ekkortól önálló egyházközség.

A középkor kövei néhány falmaradvány kivételével beépültek a barokk és klasszicista Pomázba. Az a néhány fal pedig 1945-ben elpusztult. A romokon, ill. a romokból új épült. A XVIII. században elkészült a Wattay-Teleki kastély, nagyszerű kétemeletes pincéje pompás bizonyítéka a valahai szőlőkultúrának. Teleki József a reformkori tudós, itt írta történelmi munkáit. Az épületet a grófi család az I. világháború után hadiárvaház céljára elajándékozta. A kastély sokáig gyermekvédelmi intézményként funkcionált.

A szerbek 1791-re fölépítették templomukat. Elsőrendű műemlék, ikonosztáza rokokó stílusú, sok szép ikonnal. Keresztelőkútja XV. századi, valószínűleg a klisszai régi templomból származik.

A református templom 1814-re készül el. Jó minőségű klasszicista munka, remek belső térrel, visszafogott díszítésű szép berendezéssel.

A falu nőtt, fejlődött. Megjelentek a kishemesség épületei, a Fáy-kúria, a Mares-Koronka-Szentpéteri-kúria, a Matyók utca (ma Vasvári Pál utca) gyönyörű klasszicista-romantikus kúriái. Külön említésre- méltó a Luppa ház (Luppa Vidor u. 1.) amelynek kosárárvas barokk árkádjai sajnos 1966-ban tudatos rombolás során pusztult el. Belseje még ma is barokk. A német falu a felső vég, a piac tér környéke a szerb rész (Szerb utca).

Minden nemzetiség és felekezet külön iskolát tartott fenn. 1901-ben megépült az első állami iskola, amely 8 tantervvel kezdte meg működését. Az első óvoda 1888-ban létesült a mezőn dolgozó szülők tehermentesítésére.

A századforduló az öntevékeny csoportok alakulásának, megerősödésének időszaka. Műkedvelő színjátszás, dalárda, egyesületek, iparos olvasókör, ingyenes népkönyvtár létesüléséről tudunk. 1896 és 1942 között a település-járás székhelyként is funkcionált.

Ebbe a szerves fejlődésbe robbant bele a két világháború, a háborúkat lezáró magyarellenes diktátum és azt követő gyűlölködés-hullám. Az eredmény: a becsületes szerb gazdák elűldözése, a helyi németesség nagy részének kitelepítése, a zsidó közösség elpusztítása, szétzilálása. A település 1956-ból is kivette részét és meghozta áldozatait: 1 fő harc közben halt hősi halált, 2 tisztalelkű, csak a rendre és a békére vigyázó falubelit egy orosz zsoldba szegődött és bíróságnak csúfolt bűnbanda gyilkoltatott meg a forradalom vérbefojtását követő koncepciós kirakatper során.

Bármerre nézünk, a történelem köszön vissza minden hegyről, völgyről. Vadászott itt ősember, számos jelét hagyva kultúrájáról, itt masíroztak a római légiók a ma is látható római úton, itt vertek tábor a hunok, a kelták, az avarok. A Kőhegyről irányította Árpád vezér a Dunai átkelést és talán e „megszentelt földben” alussza örök álmát a honfoglaló fejedelem. Kolostorok, templomok, királyi várkastély épült és dacolt a tatárral, törökkel. Szerbek, németek, szlovákok, cigányok érkeztek és választották új hazájuknak Pomázt. A többnemzetiségű településen három nagy felekezet hívei élnek évszázadok óta békében egymás mellett, őrizve kultúrájukat, identitásukat, büszkén vallva pomáziságukat.

2.2. Táj és természeti adottságok

Pomáz a Dunakanyar hegyei között, a hegyek és a síkság találkozásánál 49 km² területen fekszik gazdag történelmi és természeti környezetben, egy hegyek közé benyúló völgyben települt meg a

Pilis és Visegrádi-hegység között, a Dera patak völgyében. Településünkön metszi egymást az 1111-es és 1112-es számú országos főútvonal. Annak ellenére, hogy földrajzilag a Dunakanyar kistérséghez sorolják, 900 éves írásos történelme során mindig a pilisi kistérség központjának számított, a „Pilis kapuja”.

Pomáz természeti környezete sokkal nagyobb területet foglal magába, mint a közigazgatási határ, mely nem mindig esik egybe a természetföldrajzi határokkal. Így Pomáz természeti környezetének tekinthető a Nagy- és Kis-Kevély – Csúcs-hegy – Oszoly-csúcs mészkőgerince, helyenként magas sziklaszirtekkel, illetve a Nagy- és Kis-Csikóvár–Mesélő-hegy–Kő-hegy miocén kori andezit vulkánjai egyaránt. Pomáz legmagasabb pontja a Lom-hegy 589 méterrel. A Kő-hegy andezit vulkánja peremén a badacsonyi bazalt Nagyorgonához hasonlóan kipreparálódott andezittufa oszlopok láthatók, a hegy tetején, a valamikori kráterben pedig időszakos tavak. A Nagy-Csikóvár oldalában szintén található két sekély vizű, időszakos tó, mely a kéregmozgások eredménye. A pomázi Mesélő-hegyen miocén korú lajta mészkő is található. A hegylábi felszíneken a vulkánosságot megelőző időkből homokos-agyagos üledékek kerülnek a felszínre, melyen dunai teraszok maradványai, lösztakaróval borított foltok találhatóak, illetve nagy mennyiségű közettörmelék. A pomázi Majdán-fennsík anyaga édesvízi mészkő, félig nyílt karsztfennsík több barlanggal. A fennsík lábánál, a Dera-patak völgyében számos forrás fakad, ezeket azonban a település benőtte.

Szentendre határában, az izbégi domb tetején, néhány hektáron szolonycsák típusú szikes folt színesíti a tájat. A Dunáig futó sík nagyobb része valamikori öntésterület, honfoglalásunkkor a Duna még a hegyek lábánál kanyargott, később a hegylábától mintegy 4 kilométerre új, mélyebb medret vágott magának. A valamikori meder részben feltöltődött, a pomázi állandó vizű Kis-tó és a Tófenék nevű láprét jelzi nyomát. A Duna melletti sávban néhány kilométer széles meszes-homokos terület húzódik. A terület geológiai határán folyik a Dera-patak, mely a Pilis lábánál található karsztforrások miatt kiegyenlített vízjárású. A Kevélyek és a Majdán-fennsík között ered a Barát-patak, mely több kilométeren át széles, lápos völgyfenéken folyik (Dolina), majd Budakalász határában egy szoroson át jut a síkra. A Barát-patakon túli terület déli hegyoldalain Lánszky Imre biológus-kutató (feltételezése szerint) Etelburg, illetve Ósbudavár közel ezer évig fennálló nyomaira bukkant. A hely teljes feltárása nemzeti érdekünk.

2.3. Település helyzetének áttekintése

Pomáz a Budapesti agglomeráció észak-nyugati szektorának jelentős települése, mely sok szempontból igen előnyös helyzetben van. A szentendrei HÉV – nyomvonalának köszönhetően Pomáztól 30 percnyi utazással elérhető Budapest belvárosa. A kiköltözők számára ez az egyik legjelentősebb szempont: természet közeli lakhely, elérhető munkahely. Az infrastrukturális hálózat és a rendelkezésre álló szolgáltatások színvonala pedig lehetővé teszi a helyben tervezendő életet. Az oktatási – egészségügyi - kulturális intézmények folyamatos fejlesztésének köszönhetően egyre kevesebb lehet a helyiek hiányérzete. Az intézményi beruházások mellett a köz-, pihenő- és kondiparkok fejlesztése is a pomáziak komfort érzetét növeli. A város fejlődésére mindig nagy hatással volt a főváros közelsége, ennek előnyeivel és hátrányaival együtt. A 10-es és a 11-es fő közlekedési utak közelsége, a Budapest – Esztergom és a Budapest – Dobogókő, vagy a Budapest – Pilisvörösvár útvonalon közlekedők forgalma, vagy a hétvégi turisták, kirándulók tekintélyes létszáma – forgalomnövekedést generálnak a városban. Ezek a hatások a jövőben is jelentős mértékben rányomják bélyegüket a Pomázon lezajló folyamatokra

a társadalom, a gazdaság és a kultúra területén, de ugyanúgy a természeti és az épített környezetet érintően is.

Pomáz több nemzetiségű társadalmát tekintve, a saját hagyományaihoz ragaszkodó, a nemzetiségi kultúrát ápoló település, ahol az ebből eredő erősségek kiaknázása jelentheti a további fejlődéshez szükséges alapot.

2.4. Gazdálkodás, gazdasági szervezetek, vállalkozások

Pomázon 1050 egyéni vállalkozó és 1500 gazdasági társaság működik, melyek közül a legnagyobbak az ipartelepen vannak. A legismertebb cégek az ICO ZRT, az EURO Kft, valamint a SAX Kft, melyek irodaszerek, irodai kisgépek gyártásával, forgalmazásával foglalkoznak. További jelentős vállalkozások: Batz Hungary Kft (lábbeli nagykereskedelem), Zsalu Kft (fűrészáru gyártás), Zimankó Kft (légtechnikai szerelés), Domoelektro Kft. (szerelvénygyártás).

A kereskedelemben olyan üzleti vállalkozások vannak jelen, mint: A Piliscsoport Nagykereskedelmi Kft (élelmiszer és dohány nagykereskedelem), a Spar Magyarország Kft, a Galóca Bt. (élelmiszer kereskedelem- COOP üzletek) és a DM Drogerie Markt (illatszer kiskereskedelem). Ezen kívül 200 kereskedelmi egységet számlálhatunk, melyek nagy része főként üzletként, iroda vagy műhelyként funkcionál.

2.5. Szolgáltatások

A Szentendrei Rendőrkapitánysághoz tartozó Pomázi Rendőrőrs, önálló polgárőrség és köztestületként működő tűzoltóság, valamint biztonsági szolgálatok vigyázzák a polgárok nyugalmát, életét, vagyont.

A postai szolgáltatásokat két hivatal, míg az üzemanyag ellátást két töltőállomás biztosítja a településen.

A Pomázon élők az alapvető pénzügyi szolgáltatásokhoz helyben, Posta Bank, K&H, OTP, a Pilisvörösvár és Vidéke Takarékszövetkezet Pomázi Kirendeltsége által jutnak. Településünkön öt ATM automata üzemel.

A telefon, az internet és a TV szolgáltatás biztosítására több cég ajánlatai közül is válogathatunk. Mára a jelenlegi belterületen teljes mértékben kiépült a víz-, csatorna-, elektromos-és a gázhálózat.

A művelődési házban több országos hírű klub és egyesület működik, valamint közel 30 ezer kötetes könyvtár és ingyenes internetes szolgáltatás is helyt kapott.

Több egyesület, 3 tornaterem és két tornapálya, illetve kültéri kondiparkok, sportpályák, futópályák állnak a sportolni vágyók rendelkezésére.

Valamint a környező erdők, hegyek várják a túrázást, hegymászást, kirándulást kedelőket.

1888 óta a Szentendrét Budapesttel összekötő HÉV vonal biztosítja a főváros és a kistérségi központ felé való utazás lehetőségét.

A településen 1969-ben a HÉV állomásnál autóbusz-pályaudvar létesült, ahol jelenleg is VOLÁN telephely üzemel, rendszeres helyi és helyközi járatok indulnak a környék településeire

(elsősorban Csobánkára, Pilisszentkeresztre, Dobogókőre, illetve Budapestre) szállítva az utasokat.

Az állomásról helyi kisbusz is közlekedik a Vörösmarty lakótelepre, emellett rendszeres taxi szolgáltatás is üzemel a településen.

Az egészségügyi és szociális ellátás tárgyi és személyi feltételei jónak mondhatóak. Az egészségügyi alapellátást hat házi orvos, három házi-gyermekorvos és három fogorvos látja el. A pomáziak az egészségügyi szakrendeléseket Szentendre Egészségügyi Intézményeiben és a Gálfi Béla Gyógyító és Rehabilitációs Nonprofit Kft-nél is igénybe tudják venni. Az Önkormányzat az Orvosi Rendelőben vérvételi lehetőséget is biztosít a polgároknak. A városban négy gyógyszertár van Viktória, Vörösmarty, István Király, Kőhegy, melyek ügyeleti rendszerben is működnek.

A szociális ellátásban legfőbb intézményünk az 1986-ban az idősek gondozására létrehozott, jelenleg Szociális Szolgáltatási Központként működő intézmény. Alapfeladatként idősek klubját, házi segítség-nyújtást és szociális étkeztetést, 2006-tól pedig idősek átmeneti elhelyezését is biztosítja.

A Gálfi Béla Gyógyító és Rehabilitációs Nonprofit KFT. szociális ellátásként üzemelteti a SARA Otthont, 150 férőhellyel.

A családsegítés feladat ellátását az Önkormányzat az SZSZK tagintézményeként működő Család-és Gyermekejóléti Szolgálat útján látja el.

A területi és iskolavédőnői feladatokat integrált intézményi formában összesen hét védőnő végzi.

2.6. Köznevelési intézmények

A város **4 tagóvodával** rendelkezik, mely a **Pomázi Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde** intézményéhez tartozik:

- Napsugár Tagóvoda
- Mesevölgyi Tagóvoda
- Mesedombi Tagóvoda
- Mesevár Tagóvoda

Magánóvodák:

- Almafa Óvoda
- DAM Kincskereső Alapítványi Óvoda
- Eszterház Néphagyományt Éltető Óvoda
- Mackó-Kuckó Óvoda és Bölcsőde
- Tündérvilla Magánóvoda

Oktatási intézmények:

- Sashegyi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Rendészeti Szakközépiskola
- Pomázi Mátyás Király Általános Iskola
- Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola

Alapfokú művészeti oktatás intézmény:

- Teleki-Wattay Művészeti Iskola

3. Épített környezet, történeti városmag

3.1. Múlt és jelen

Pomáz azon kevés települések egyike, amelynek ófaluja/óvárosa ma is őrzi a török utáni újratelepülési szerkezetét. Legfontosabb "műemlék" az évszázadokon át fejlődött, kialakult település szerkezet, jellegzetessége a völgyi egy (fő) utcás fésűs utcafronti oldalhatáros, illetve zártosú valamint félig zártosú beépítés, és ehhez csatlakozó mellék és haránt utak az általuk közrezárt terekkel, teresedésekkel, mint a települési alközpontok területei. A település, mint vonzó lakóterület, a bevándorlás egyik kitüntetett célpontja. A Pomázon tervezett és megvalósult lakóterület-fejlesztések jelentősek. Megnőtt a népesség, a település Pest megyei viszonylatban is kedvezőbb demográfiai mutatókkal rendelkezik. Nagyobb területet lakott be, új településrészek és utcák épülnek ki.

További urbanizációs energiákat szabadított fel az M0 északi szakasza és a hozzá kapcsolódó északi összekötő híd megépülése. Ennek köszönhetően nem csak a Szentendrei útra terhelődik a Dunakanyar felől érkező, vagy oda tartó forgalom, hiszen a Megyeri hídon is könnyen elérhető Budapest belvárosa.

Az országos közút hálózatból 7 km hosszan szelik át településünket az 1111. és az 1112. jelű utak. Pomáz, mint a Pilis-hegység kapuja megnövekedett forgalommal számol.

Ezek a folyamatok generálták a közlekedést irányító lámpák felszerelését, valamint két körforgalmi csomópont (Hősök tere, HÉV állomás) megépülését.

Megtörtént az intézményeket, látnivalókat és az új utcatáblákat jelző, eligazító táblák telepítése, a parkolóhelyek kialakítása.

A városban több helyen építettek magánbefektetők házakat, lakásokat: Szelistye, Csikóvár, Bethlen Gábor u., Fáy András u., Kő-hegy lakópark, Wass Albert utca, Huszár utca, Bem József utca.

Több romterület állapota nem kielégítő, és feltárásra váró.

3.2. Értéktár

A 2012 évi XXX. törvény, valamint az ennek részletszabályait tartalmazó, a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendelet formai és tartalmi követelményeinek megfelelően Pomáz város Önkormányzata létrehozta a Települési Értéktár Bizottságot.

A Bizottság feladata:

- azonosítja a településen fellelhető nemzeti értékeket, létrehozza a Települési Értéktárat és nyilvántartás céljából megküldi azt a Pest megyei Önkormányzat részére,
- javaslatot tehet arra, hogy mely nemzeti értékek felvételét javasolja a Pest megyei Értéktárba,
- gondoskodik a Pomázon fellelhető nemzeti értékek megőrzéséről és minél szélesebb körben történő megismertetéséről,
- Pomáz Város Polgármesteréhez beérkező javaslatokat megvizsgálja, és dönt a Települési Értéktárba történő felvételről vagy elutasításról,
- javaslatot tehet egyes értékeknek a Magyar Értéktárba való felvételére,
- javaslatot tehet a Hungarikum Bizottság felé a Magyar Értéktárban nyilvántartott kiemelkedő nemzeti értékek közül egyes értékek hungarikummá nyilvánítására.

A Bizottság munkájába külső szakértőket vonhat be, így például a helyi közművelődési feladatellátás intézményét (Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár), továbbá a nemzeti értékek gyűjtésével, megőrzésével, hasznosításával foglalkozó országos és területi illetékességű szakmai és civil szervezeteket, nemzetiségi önkormányzatokat.

Jelenleg az Értéktárba felvett nemzeti értékek megnevezése:

- Keresztek, fészületek Pomáz területén
- Fedett nagykapuk
- Pomázi hosszúszerű cseresznye
- Tófenék-Dugacske
- Barát patak
- Holdvilág árok
- Majdán fennsík
- Oszoly tető
- Petőfi pihenő és Napóleon kalapja
- Pomázi források
- Sikárosi rét
- Messelia teteje

A Nemzeti Értéktár nyitott a továbbiakban a bizottság javaslatai nyomán folyamatosan fellelt értékek befogadására.

3.3. Pomáz város település központjai

Fő utca – A település történeti "Fő" utcája a mai **Kossuth Lajos utca**, mellyel párhuzamosan épült ki a Huszár utca, ezáltal lehetőséget ad tehermentesíteni a fő utcát, így a település kiterjedésével három száron a Beniczky utcával Csobánka irányába, a Mártírok útjával szentendrei irányba, illetve a József Attila és Árpádfejedelem úttal Budakalász irányába meghosszabbodottnak tekinthető.

A Kossuth Lajos utca meghatározó történelmi terei a Hősök tere (körforgalom), és a Szabadságtér (piactér), illetve a Polgármesteri Hivatal előtti parkosított közterület és az emlékfal.

Hősök tere – A Hősök tere a református templom előtti két fő közlekedési út metsződésében alakult ki. A templom előtti téren elkülönül a templomba gyülekezés, a forgalomelosztás és az I. világháborúban elesett hősök emlékművének tere. A teret szolgáltatási funkciók övezik. A beépítést zártosú jelleg, vagy zártosodási folyamat jellemzi. Több helyen megfigyelhető a "városi belső udvar" létrejötte. A teret a Kossuth Lajos utca, a Szentendrei út és a HÉV állomás felől érkező utak keresztezik. A megépült körforgalom csúcsidőben elosztja a csomópontba érkező forgalmat, s körülöleli a város címerében megjelenő nemzetiségeket jelképező „Életfát”.

Szabadság tér – A tér a Pilisbe vezető "fő" útra épült. A lakosság körében csak „piactér”-ként emlegetett egyik legrégebbi tér, itt állott a letelepedő szerbek első fatemploma. A tér közepén emlékkereszt áll. A piacteret oldalhatáru és zártosú beépítés határolja, szintén több helyen megfigyelhető a városi "belsőudvar" és két helyen emeletes épület is megjelenik. A teret lezáró házsorban jelenleg kereskedelmi funkciók találhatók.

Templom tér – Az Óvárosi Kulturális Központ projektnek köszönhetően bekapcsolja a város életébe a Teleki-Wattay Kastélyt, a Teleki-Wattay Művészeti Iskolát, a több mint száz éves öreg iskolát, mai nevén a Sashegyi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Rendészeti Szakközépiskola, a római katolikus- és a szerb templomot.

A Polgármesteri Hivatal előtti közpark – Az egyik legszebben rendezett és karbantartott parkosított terület. Az elmúlt időszakban több közpark funkcionál a városban, biztosítva az itt lakók kellemes közérzetét.

Épülnek-szépülnek parkjaink, térvilágítással, pihenő padokkal, szemetesekkel ellátva.

Az orvosi rendelő előtti park – az orvosi rendelő előtt virágosított kis park került kialakításra, melynek középpontjában Jankovits Gyula domborműve látható.

Huszár utca- Kartal utca kereszteződésében is kialakítottak egy pihenőparkot, melyben helyet kapott a testvérvárosainkat jelölő kopjafa, hirdetőtábla, padok és szemetesek is elhelyezésre kerültek.

HÉV állomás kereskedelmi és közlekedési alközpont – az állomás kulturált üzemeltetése, a park, a padok állapota jó ideje valós kritikák célpontja volt. A város – tekintve, hogy a terület tulajdonosa (a BKV) nem tett semmit az állomás karbantartásáért, saját kézbe vette a problémát, és megoldotta az állomás, a park rendezését, virágosítását.

Történelmi Emlékpark a körforgalomnál – az Önkormányzat pályázati támogatással és önkormányzati önrésszel valósította meg a terület fejlesztését, így az 56-os emlékmű, a körforgalom, és az Emlékpark a Trianon Emlékhellyel, Székely kapuval jelentős egységet alkotva, táj és művészeti élményt nyújtva fogadják a Pomázra érkezőt.

Szelistye a település új alközpontja – Itt, a település szívében lakóépületek építése történik mintegy 25 hektáron. A cél a település arculatához illeszkedő korszerű otthonok kialakítása, a pihenés és a szabadidő eltöltésének, lehetőségének biztosítása. A bevásárlóközpont, amely több

szolgáltató egységet foglal magába, itt tartja a lakókat, növeli a komfort érzetet, a megépült játszótérek, parkok, szabadtéri kondipályák és a rövidesen megvalósuló futópálya pedig a közösség formálódását, az egészséges életmódot, a szabadidő hasznos eltöltését szolgálják.

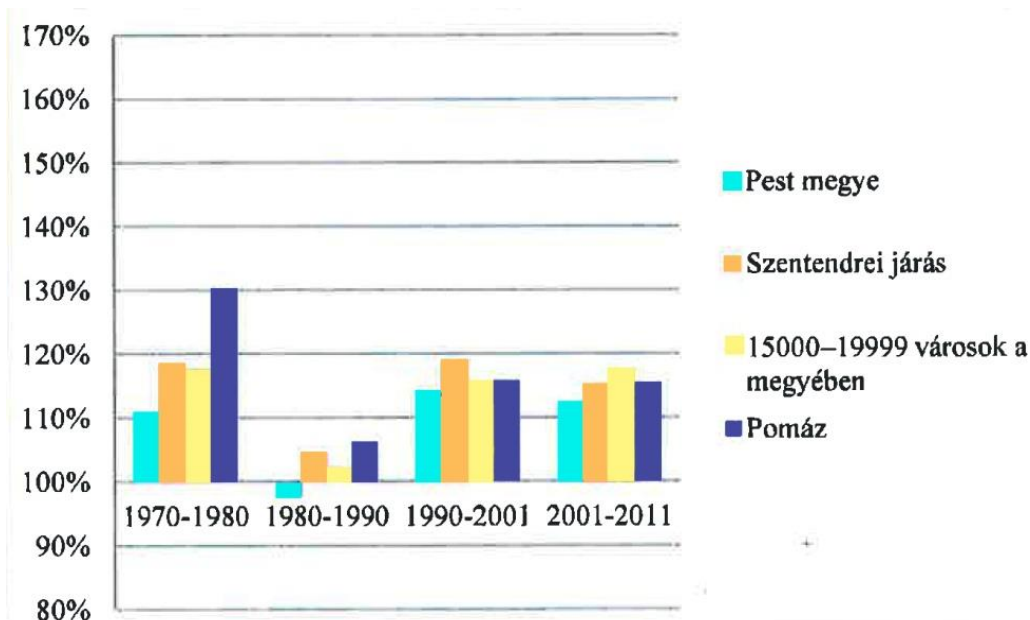
4. Népeség, agglomeráció, nemzetiségek

4.1. Település jelenlegi helyzetének áttekintése

Pomáz társadalmát tekintve a cél a saját hagyományainkhoz ragaszkodó, a nemzetiségi kultúrát ápoló népeségből eredő erősségek kiaknázása, illetve a munkahelyek, a megélhetés helyi megteremtésének elősegítése. Ennek megvalósulásához olyan gazdasági és infrastrukturális alapok kellene, hogy az embereknek lehetőségük legyen helyben dolgozni, tanulni, kapcsolódni.

Az elvándorlást és bevándorlást vizsgálva megállapítható, hogy a településre való bevándorlás sokkal inkább jellemző, mint az elvándorlás. A bevándorlás leginkább Budapestről történik, ritkábban távolabbi településekről.

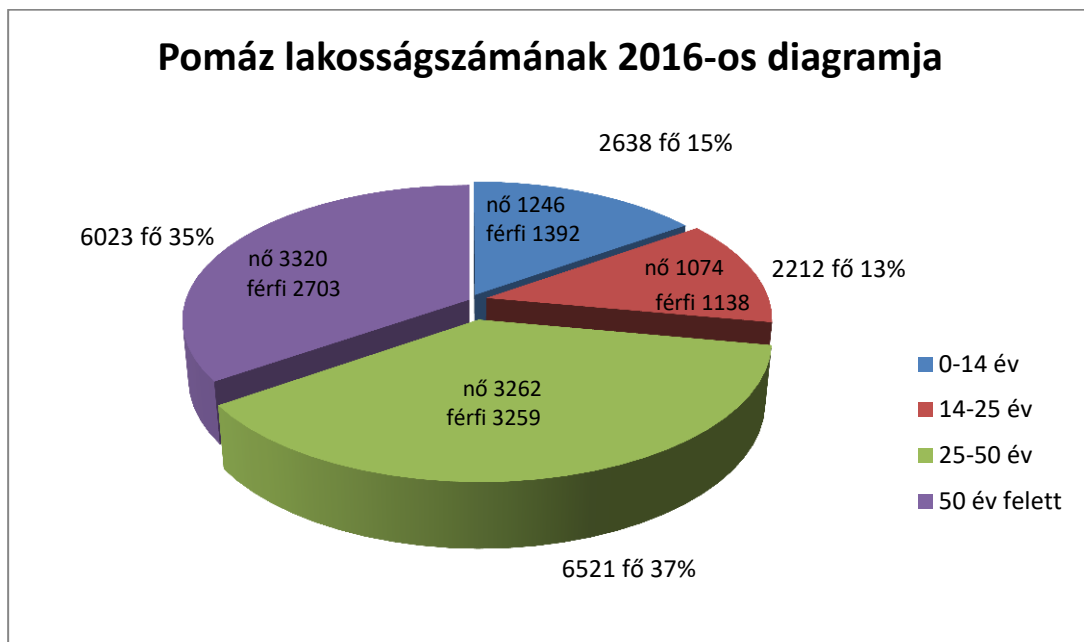
Lakónépeség változása az előző népszámlálás %-ában (1970-2011)

Az időbeli visszatekintést követően a fenti diagramról leolvasható, hogy a nyolcvanas években a népesség állandó csökkenése ellenére a lakónépesség Pomázon csekély, ám a térségi átlagokat meghaladó mértékben még növekedett is.

A legfrissebb, 2016. május 1-i adatok szerint a településen 17.394 fő az állandó népesség szám.

Pomáz lakossága (2016. május 01-i állapot)			
Korcsoport	Nő	Férfi	Összesen
0-14 év	1246	1392	2638
14-25 év	1074	1138	2212
25-50 év	3262	3259	6521
50 év felett	3320	2703	6023
Össz. lakosság	8902	8492	17394

A diagramon a színek látványosan jelzik a számszaki adatokat.

4.2. Munkalehetőség, foglalkoztatás

Az ezredforduló európai társadalmaiban, így Magyarországon is a munkából szerzett jövedelem révén biztosítják az egyének, családok és háztartások megélhetésük elsődleges forrását. A következő táblázatból megállapíthatóak a pomázi arányok, a 2011- es (legutóbbi) népszámlálási adatok alapján.

A népesség gazdasági aktivitás szerint 2011. (Népszámlálás)

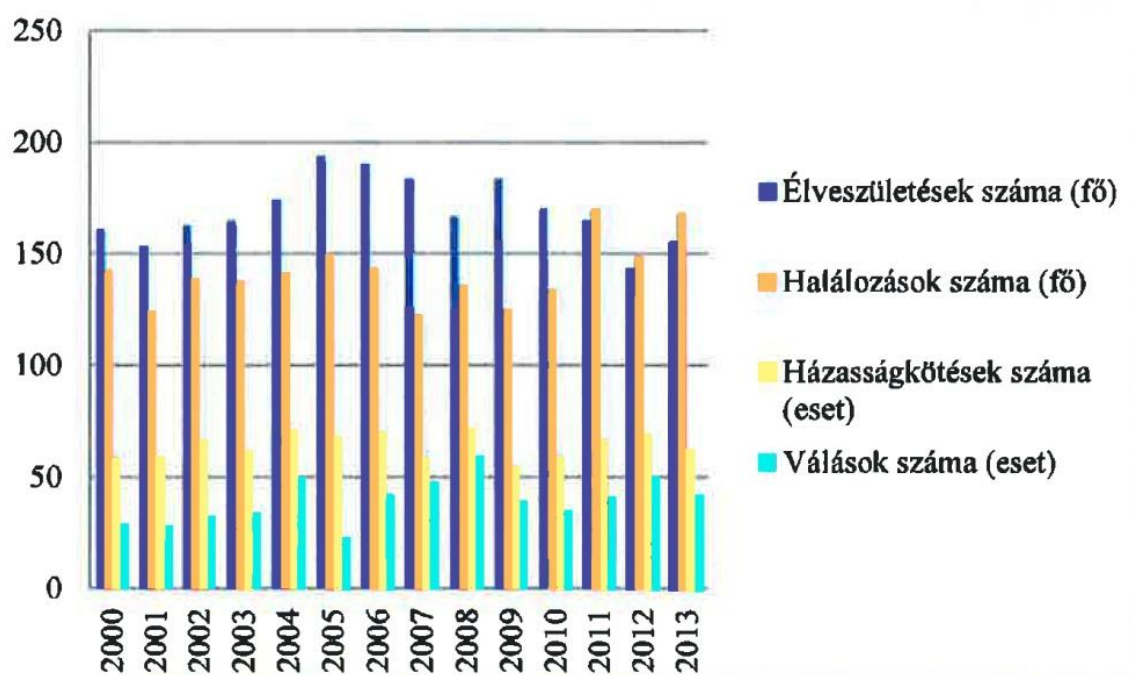
Terület	Népesség összesen				Össz:	Teljes népesség %-ában			
	foglalkoztatott	munka-nélküli	inaktív kereső	eltartott		fogl.	m. nélk	inak ker.	elt.
Pomáz	6984	779	4200	4659	16622	42	4,7	25,3	28

A pomáziak munkaerőpiaci lehetőségeit a főváros közelsége és a Megyeri híd elkészülte is jelentősen javította. A szomszédos települések és a helyi vállalkozások, illetve intézmények egyaránt használják a város munkaerő kapacitását. Az állást kínáló cégek, vállalkozások listája folyamatosan változik, hiszen a jól ismert nevek mellé jönnek, jöhetnek újak. A helyben foglalkoztatottak aránya az elmúlt időszakban stagnált.

A foglalkoztatottság szektor megoszlása azt jelzi, hogy az ipari, mezőgazdasági (termelő) ágazatok dominanciája lecsökkent, ugyanakkor a szellemi munkát végzők és a kereskedelemben, szolgáltatásban tevékenykedők aránya jelentősen megnőtt.

Főbb népesedési mutatók (2000-2013)

Pomáz népesedési folyamatait tovább vizsgálva feltárható legfontosabb trendek a következők: a házasságkötések számának kisebb, és a válások számának valamivel nagyobb ingadozásai ellenére e két mutató értéke összességében annak ellenére sem változott számottevően, hogy a népesség száma ebben az időszakban emelkedett. Ezzel együtt elmondható, hogy minden évben több házasságkötésre került sor, mint válásra, a házasságok így is nagyon magas arányban végződnek válással. Az elveszületések számának fokozatos visszaesése, az elveszületések és halálozások számának egyértelmű, 2010 utánra megvalósuló kiegyenlítődése, végül pedig a halálozások valamivel magasabb száma jellemzi az ezredforduló utáni pomázi népesedési folyamatokat. (fenti diagram)

5. Kulturális rendszerek

5.1. Intézményrendszer

5.1.1. Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár (PMHK)

A Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár jelenlegi helyén, a Huszár utcában 1981 óta üzemel. A művelődési ház elődje a Bem József utcában állt. A ház megnyitása óta számos kiváló vezetője volt (Gelencsér Ildikó, Dr. Hamvas Ferenc, Zsidei János, Duró Imre, Gáspár Sándor, Kósa Anikó). Ma az intézmény igazgatója Kósa Anikó, aki egyúttal önkormányzati képviselő, a város társadalmi megbízatású alpolgármestere.

A Művelődési Ház alapfeladatai az Alapító Okirat szerint: a település természeti, anyagi, szellemi és művészeti értékeinek, hagyományainak megismertetése, gondozása, gyarapítása; a nemzeti, nemzetiségi és az egyetemes kultúra megismertetése, a megértés és a befogadás elősegítése, művelődési folyamatok gondozása; a művelődési folyamatok és szándékok gyámolítása, műfaji és tartalmi korlátok nélkül; az alkotókedv, a tehetség kibontakoztatásának segítése, az alkotó közösségek, művészeti csoportok, alapfokú művészetoktatási tevékenység támogatása; az iskolán kívüli oktatás, szakképzés lehetőségének biztosítása; a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, civil kezdeményezéseinek szervezése, segítése; kulturális szolgáltatások, rendezvények, kiállítások, előadások és egyéb művelődési alkalmak biztosítása.

A szakmai munkában prioritásként jelenik meg a város kulturális feladatot ellátó egyéb intézményeivel való kapcsolattartás és koordináció, a különböző életkorú társadalmi rétegek megfelelő szórakozási lehetőségeinek biztosítása, az ismeretterjesztési tevékenység növelése.

A művelődési ház nagymértékű rekonstrukciója az elmúlt időszakban megtörtént az Európai Unió pályázatok és az Önkormányzat lehetőségeinek kiaknázásával.

Az intézménynek a gyermek és ifjúsági korosztály mellett szem előtt kell tartania a felnőtt, valamint a nyugdíjas korú lakosság sokrétű szórakozási, művelődési igényét. Törekedni kell a már meglévő pomázi közösségek befogadása, és a velük való kapcsolattartás folyamatosságára, amelyek önszerveződők, sok és színvonalas programot hoznak létre, élettapasztalatuk és ismeretük is szerteágazó. Nem utolsó sorban a nemzetiségek hagyományainak, szellemi vagyonának megtartása is prioritást élvező kulturális szándék a településen, így a nemzetiségek nemzeti identitásának, kultúrájának megőrzésére irányuló programoknak is helyet kell kapniuk a művelődési ház falai között.

A Pomázi Művelődési Ház a település kulturális és civil életének egyik jelentős helyszíne. 300 főt befogadó színházterme, egy klub terme, öt emeleti terme fogadja a szakkörök, tanfolyamok, klubok, előadások, komoly és szórakoztató rendezvények látogatóit.

Jelenleg olyan rendszeresen működő csoportoknak ad otthont, mint Holdvilág-Árok Országjáró és Kulturális Egyesület, Opanke Szerb Hagyományőrző Egyesület, Pomázi Bauhaus Festőiskola, Pomáz Város Egészségklubja (POVEK), Anonim Alkoholisták Klubja, Kártya klub, Dalkör, Alkotó műhelyek, játszóházak. Az intézményben havi egy alkalommal találkoznak az LLL Baba-mama csoport tagjai. A kisebbek mesés, bábos, mozgásos foglalkoztatója a kéthetente működő Bábos mesekuckó. A nyelvet tanulók gyerekek számára heti egy alkalommal a vidám

angol tanfolyam nyújt segítséget. Heti egy alkalommal az ingyenes jogsegély szolgálat várja a jogi kérdésekben eligazodni vágyókat.

A Rock and roll party havi egy alkalommal kikapcsolódási lehetőséget jelent ezen műfaj kedvelőinek. Nosztagiadélután kéthetente megrendezésre kerülő zenés, táncos összejövetelein az idősebb korosztály is szórakozhat.

Az egészséges életmód gyakorlóinak a sport és mozgásos állandó alkalmak (Karate, Pingpong, Gyógytorna, Callanetics, Pilates, Cleopatra torna, Jóga, Alapozó fejlesztő torna) jelentenek feltöltődést. A különféle táncsoportok (Hip-Hop, Anyuci tánc, Ovis néptánc) foglalkozásai több korosztály képviselőinek nyújtanak igényes szabadidő eltöltési lehetőséget.

A Művelődési Ház a rendezvények szervezésénél arra törekszik, hogy minden korosztály az érdeklődési körének megfelelő kínálatból választhasson: jótékonysági estek, gálák, színházi előadások, pódium estek, néptánc-találkozók, különféle zenei programok, ismeretterjesztő előadások, játszóházak, baba-börzék, ásványbörzék, kiállítások. A „Jeles Napok” szervezéseiből kiemelendők a Húsvéti programok, Szüreti Felvonulás, Mikulás-váró, Adventi rendezvény-sorozat: a négy adventi gyertyagyújtáshoz kapcsolódó ünnepi rendezvények, Adventi koszorúkészítés, Mindenki karácsonya. A nagyrendezvények közül a Gyermekeket, Pomáz Város Napját kell megemlíteni. A nyári táborok (színjátszó, úszó, angol nyelvi) évről-évre folyamatosan vonzzák az érdeklődő gyerekeket, családokat. A közel egy hónapon át tartó táborok élményt és segítséget jelentenek a családoknak a nyári szünet programtervezésében. Az intézmény feladatai közé tartozik a nemzeti ünnepek, megemlékezések (március 15., augusztus 20., október 23.) megtervezése, megszervezése és lebonyolítása.

Mindezen tevékenységek a ház szerteágazó tájékoztató rendszerén keresztül valósulnak meg: email és hagyományos levelező rendszer, saját és önkormányzati weblap, valamint facebook oldal, plakát, szórólap, városi TV, újság, telefon, illetve személyes megkeresés.

5.1.2. Pomázi Városi Könyvtár

A könyvtár a művelődési házzal egy épületben és közös szervezeti egység keretében működik, vezetője Boros Ernőné. Ezzel együtt a két intézménynek más és más küldetése van, különböző funkciót tölt be a társadalom és a szűkebb közösség életében.

A felújítások során a legsúlyosabb minőségi problémák megoldódtak.

A könyvtári szakalkalmazottak száma jelenleg 3 fő. A könyvtár állománya 29.937 db dokumentum, köszönhető a tervszerű és rendszeres állománygondozásnak, a tartalmilag elavult és elhasználódott dokumentumok apasztásának, és az új dokumentumok beszerzésének.

Az állami normatíva 10%-nak felhasználása mellett a könyvtár folyamatosan pályázik. Jelenleg négy számítógépes munkaállomás áll az olvasók rendelkezésére.

A könyvtár 2002-ben tért át a Szikla Integrált Könyvtári Rendszer használatára, és a hagyományos cédulakatalógust felváltotta az elektronikus katalógus.

2016 második negyedétől az állomány-nyilvántartás is elektronikusan történik a könyvtári programban, ezzel egy időben lezárásra került a címleltárkönyv, és annak adatai is a számítógépes rendszeren vannak elmentve.

A hagyományos nyomtatott médiumok mellett a könyvtár és a művelődési ház közösségi oldalain is folyamatosan tájékoztatást kapnak az érdeklődők a programokról. A hírek megjelennek a városi önkormányzat által működtetett hivatalos honlapon is. Az olvasók is

használhatják ezeket a kommunikációs csatornákat a könyvtári szolgáltatások igénybevételére, többek között előjegyzésre, foglalásra, hosszabbításra, illetve referenskérdések feltevésére. A könyvtárosok ezeken a csatornákon keresztül is rendszeresen adnak felvilágosítást, tájékoztatást.

A Pomázi Városi Könyvtár feladata a lakosság szolgálata, szolgáltatásokkal való ellátása, az egyének és a közösségek számára a dokumentumokhoz és az információhoz való szabad hozzáférés biztosítása a kultúra minden területén. Olvasóbarát, felhasználóbarát szolgáltatás nyújtása a hagyományos könyvtári és az új típusú szolgáltatások terén, tanácsadás, segítség nyújtása az információs ismeretekben, közhasznú információs tevékenység végzése.

A tagok számára ingyenes internet használat biztosítása az esélyegyenlőség növelése érdekében. a könyvtár gyűjteményéből hiányzó kutatáshoz, tanuláshoz, munkához, ismeretszerzéshez szükséges dokumentumok beszerzése más könyvtárak állományából az Országos Dokumentum - Ellátási Rendszeren keresztül. Kulturális értékek közvetítése sajátos könyvtári eszközökkel, olvasáskultúra ápolása, kiemelt figyelemmel fordulva az ifjabb korosztály felé. A város helyismereti dokumentumainak gyűjtése, őrzése és rendelkezésre bocsátása. Irodalmi és kulturális programok szervezése, lehetőségnyújtás a szabadidő kellemes és hasznos eltöltéséhez.

A könyvtár a 2015-ös évtől kezdődően fokozatosan bővíti a közösségi szolgáltatásokat is, mottóként maga elé tűzve a könyvtár, mint közösségi tér szerepét. Rendszeresek a családi és közösségi programok különböző ünnepkörökhöz kapcsolódóan. A pomázi ismeretterjesztő – kultúraközvetítő civil kezdeményezéseket is igyekszik támogatni, egyrészt a hely biztosításával, másrészt szakmai és információs segítségnyújtással.

A könyvtár célja, hogy ezek a civil kezdeményezések hosszú távon fennmaradjanak, ennek érdekében egyre szorosabb együttműködésre törekszik.

A könyvtár használói számára a gyűjtemény minősége a legfontosabb. Ebbe beletartoznak a nem hagyományos információhordozók is. Mindannak a műveltségbeli (lexikális, logikai, manuális, technikai) tudásbeli kívánalomnak, amelyet az oktatási rendszer megcélöz, meg kell felelnie a könyvtári rendszernek, dokumentumállományát, technikáját, szakértelmét tekintve egyaránt. A könyvtári ellátást és a szolgáltatásokat megtérülő szellemi beruházásnak kell tekinteni. A könyvtár, mint az oktatás, művelődés, kutatás „háttérágazata” jogosan kerül a szellemi tőkét gazdagító szolgáltatások sorába. A pomázi könyvtár önkormányzati finanszírozásának köszönhetően a könyvtári feladatok kielégítően működhetnek. A hagyományos könyvtári funkciók színvonalának emelését a magasabb dokumentumvásárlási kerettel, ennek folyamatos szinten tartásával (infláció figyelembevétele, áfa-növelés stb.) tudjuk elérni, amely szélesebb, differenciáltabb gyűjtőkört, magasabb példányszámot tesz lehetővé. A forrásösszeg felhasználásával lehetőség van az állomány korszerűsítésére, felfrissítésére, kiemelt figyelmet fordítva a gyermek és ifjúsági részlegre, az új generáció olvasóvá nevelésének szem előtt tartásával. Fontos stratégiai feladat a helyismereti gyűjtemény megfelelő működtetése, a helyi Értéktár kezelése. A meglévő és folyamatosan bővülő helytörténeti anyagok megőrzése, feltárása, rendszerezése; ezen felül a helytörténeti kutatómunkák támogatása a megőrzött dokumentumok rendelkezésre bocsátásával.

Ezzel megvalósul a kizárólag helyben használható helyismereti anyagok szélesebb körben történő hozzáférhetősége.

5.2. Köznevelési intézmények

A köznevelési intézményeket a Kormány 2013 januárjától a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ jogköréhez rendelte. Pomázon 2012-2017 januárjáig a fenntartást, a szakmai személyzet biztosítását a KLIK, az üzemeltetést a város biztosítja. Jövő év januárjától a szerepek annyiban változnak, hogy az állam (a KLIK) a működtetést is átveszi az önkormányzattól.

A köznevelési intézmények helyzetével, feladataival önálló települési Köznevelési Koncepció foglalkozik. A Köznevelési intézmények azonban a jelen és a jövő letéteményesei. Az óvodák, iskolák falai között zajló tevékenységek alapozzák meg a jelen és jövő generációinak kultúrához, művelődéshez való viszonyát. A köznevelési intézmények tevékenysége szerves részét alkotja a város kulturális életének, így helyet kell, hogy kapjanak a Kulturális Koncepcióban is, kiemelve azon tevékenységeiket, melyeket elsősorban ezen a területen fejtenek ki.

A közoktatási intézmények általános közművelődési feladatai: a mentális egészség és a fizikai erőnlét fejlesztése; a sport és a kultúra kapcsolatának gondozása; a lokálpatriotizmus erősítése, tanulók, nevelők és szülők közéleti szerepléseinek elősegítése; a szülők, nevelők pedagógiai együttműködésének közös kulturális tevékenységének erősítése.

5.2.1. Pomázi Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde

Az óvoda 2011. augusztus 1-jétől többcélú, közös igazgatású intézményként működik. A Hétszínvirág Óvoda és tagóvodái a Napsugár Tagóvoda, a Mesevölgyi Tagóvoda, a Mesedombi Tagóvoda, a Mesevár Tagóvoda 21 csoportban összesen 480 gyermeket lát el.

A városi bölcsőde 7 csoportjába 76 gyerek jár.

Mivel hét éves korig kialakulnak a gyermekek alapvető személyiségjegyei, magatartásformái, ezért szokásaikat, értékrendjüket formálni leginkább az ezt megelőző időszakban lehet.

Az intézmény általános nevelési koncepciója szerint az itt dolgozók elsődleges célja a gyermeki jogok védelme, az esélyegyenlőség biztosítása a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára. Gyermekközpontú, befogadó hozzáállással biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, elősegítik az egészséges családkép kialakulását. Céljuk a kisgyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Az intézmény szabadidős tevékenységei (kirándulások, múzeum, színházlátogatás) a teljesség igénye nélkül. Szentendrei Skanzen, Állatkert, Közlekedési Múzeum, Bábszínházi előadások az óvodában és a művelődési házban, családi napok, játszó és barkács délutánok, Gyermeknap, Mikulás, Advent, Anyák Napja stb.

A város egész területéről egyre többen keresik a német és a szerb nemzetiségi csoportokat.

5.2.2. Sashegyi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Rendészeti Szakközépiskola

Az iskola otthona egy különlegesen szép, a pomázi kastélydombon, gyönyörű természeti környezetben, több mint száz éve emelt régi épület, amelyet 2006-ban egy európai uniós pályázat segítségével kívül-belül felújítottak. Hatalmas kert, tornaterem, sportpálya, képzőművészeti műhelyek, jól felszerelt modern számítástechnikai és természettudományi szaktanterem tartozik hozzá. Az épület mögötti hátsó udvarrészen vadonatúj játszótér fogadja az alsó tagozatos gyerekeket.

A tantestület közismereti tantárgyakat tanító pedagógusaira is jellemző a művészetek iránti fogékonyság. Hagyományaik közé tartozik az adventi és a tavaszköszöntő jótékonysági gála, melyeken tanítványaik lépnek fel egy-egy ismert helyi művész vagy együttes mellett. Karácsony és húsvét előtt kézműves játszóházat szerveznek, év végén pedig a Sashegyi nap jelent különleges eseményt a gyerekeknek.

A tanév során sok iskolai szaktárgyi versenyt rendeznek. Minden évben eredményesen szerepelnek a városi versmondó, prózamondó, illetve az általuk szervezett városi népdaléneklési versenyen is. Évtizedek óta vállalják a területi/tankerületi Szép magyar beszéd verseny rendezését, és a tankerület 7.-8. osztályos diákjainak rajzversenyét.

Az iskola profilját számos elem teszi gazdaggá, így az órarendi sakk, Manu-Art bábcsoport, íjászat, Diák Olimpia, Kevély táncegyüttes-néptánc valamint az első osztálytól tanulható angol, mint idegen nyelv.

Sashegyi Sándor Alapítvány

A Pomázi Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti és Rendészeti Szakközépiskola nevelési-oktatási programjának, gyermekeinek, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány.

5.2.3. Pomázi Mátyás Király Általános Iskola

Egészségtudatos, erőszakmentes iskola címet örökös Ökoiskola címet visel az intézmény.

Az iskola hitvallása szerint az itt dolgozó pedagógusok célja a gyermekekből művelt, jól képzett, az életben boldogulni tudó embereket nevelni.

Szeretetteljes emberi légkör megteremtésével segítik elő az optimális tanulási feltételeket.

Emelt óraszámiban tanítják az angol nyelvet, a matematikát a testnevelés tagozat bevezetését tervezik felmenő rendszerrel. Munkájuk legfontosabb mozgatórugója, hogy a rájuk bízott gyermekekből szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket neveljenek.

Arculatukat Pomáz város igénye szerint igyekeznek kialakítani. E régió kulturális fejlődéséhez nagymértékben hozzájárulnak területi tanulmányi versenyek szervezésével, a városi rendezvényeken való részvételükkel: a városi vers-és prózamondó-, népdaléneklési verseny szervezésével. Rendszeresen aktív résztvevői Pomáz Város Napjának, a kézműves foglalkozások, családi sportversenyek, főzőverseny megszervezésével, kiállításokon való részvétellel. Kiemelt figyelmet fordítanak a lakóhely és a nemzetiségek történetének, hagyományainak megismertetésére. Jó kapcsolatot ápolnak a pomázi civilszervezetekkel. Minden évben tematikus táborokat szerveznek. Hagyományos kulturális, szórakoztató és szabadidős rendezvényekkel, programokkal is erősítik gyermekeik szociális kompetenciáit.

Az iskola társadalmi szerepvállalása a város iránt napjainkban megkerülhetetlen feladat. Az egészséges életmód és a környezettudatosság mellett a szolidaritás, valamint szellemi örökségünk, színes kultúránk megismertetése és tisztelete is, alapfeltétele annak, hogy a jövő generációja élhető, fenntartható környezetet kapjon örökül. A kulturális terület a sport, a köznevelési terület stratégiai partnereként – értékeihez méltó társadalmi szerepvállalásra törekszik az intézmény ebben a folyamatban.

Pomázi Nebulókért Alapítvány

A Pomázi Mátyás Király Általános Iskola nevelési-oktatási programjának az oktatás technikai feltételeinek javítására, kulturális - és sport-, rendezvények, erdei iskola témahét, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány

5.2.4. Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola

Az intézmény fő profilja a nemzetiségi német nyelvoktatás, negyedik osztálytól második idegen nyelv oktatása, a matematika tehetséggondozás, és a nemzetiségi hagyományok, kultúra ápolása. Családias légkörben, ápolott környezetben kiemelt hangsúlyt helyeznek a magas szintű kommunikatív nyelv-oktatásra, a különböző tantárgyakba beépített néptánc és nemzetiségi honismeret oktatására. Kompetenciafejlesztés keretében az egyéni igényeket figyelembe véve a hagyományos és a modern pedagógiai eszközöket ötvözve tanítják diákjaikat. A nyelvgyakorlásra nemzetközi projektek során, és a német-orosz partnervárosukkal kialakított levelező- illetve cserediák kapcsolat által nyílik lehetőség.

Az iskola tanulói nagy számmal vesznek részt a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata által szervezett korosztályonként kiírt német nyelvű ének-, vers- és prózamondó versenyen, ahol rendszeresen előkelő helyen végeznek a regionális szintű megmérettetéseken. Többen az országos döntőbe is eljutnak, néhány tanuló ott is eredményesen szerepel. Az iskola részt vesz a település nemzetiségi hagyományainak megőrzésében, pl. kitelepítési megemlékezés, önálló hagyományörző programjaik a betakarítási ünnep (Erntedankfest) és a Márton-napi lampionos felvonulás, amin a nemzetiségi óvodások, szülők és érdeklődők is részt vehetnek. 2004 óta a német nyelvben és/vagy a hagyományápolás terén kimagasló eredményeket elért tanulókat a Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat elismerésben, könyvjutalomban részesíti. Az intézmény küldetésének érzi a környezet védelmét, a fenntartható fejlődés támogatását és a környezettudatos életszemlélet kialakítását.

Napsugár Alapítvány

A Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola nevelési-oktatási programjának, gyermekeinek, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány.

5.2.5. Teleki-Wattay Művészeti Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola

Kiválóra Akkreditált Kistérségi Tehetségpont, Minősített Referenciaintézmény

Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőképességeket alapozza meg, illetve felkészít a szakirányú továbbtanulásra. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok

ápolásában, nemzeti értékek megőrzésében, különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában. Meggyőződésünk, hogy a XXI. századi ember számára is meghatározó fontosságú, hogy elsajátítsa azt a látásmódot, megtapasztalja azt az életérzést, amellyel a klasszikus hagyományokra épülve a személyiség szabad fejlődésének teret adva új értékeket teremteni képes. Ezzel művelt, nyitott, tevékeny, alkotó ember megszületését segíti elő.

Az iskola elsősorban Pomáz település iskoláskorú - 6-22 éves - gyermekeit fogadja, hatósugara a Pilis völgye mikro-térségre terjed ki, Csobánka, Pilisszentkereszt művészetoktatás iránti igényeit elégítette ki az elmúlt évek során, de az országos hírű jazz tanszak távolabbi településekről is vonzotta az érdeklődőket.

Az alapfokú művészetoktatás minden tanszakán (zene-, táncművészet, báb- és színjátszás, képzőművészet) lehetőség nyílik a művészetek iránti elkötelezettség fokozására, a tehetség-gondozásra, a személyiségfejlesztésre, a közösségi összetartozás erősítésére.

Az intézmény rendszeres kapcsolatot tart fenn a város intézményeivel, iskolákkal, óvodákkal, civil szervezetekkel, az egyházakkal. Negyedévenként visznek műsorokat a Szociális Szolgáltató Központban. Hangversenyeket tartanak a templomokban. Rendszeres közreműködői a városi eseményeknek, rendezvényeknek.

Az iskola hagyomány teremtő programjai:

- Zene Világnapja
- Muzsikáló gyermekek hangversenysorozat
- Adventi hangverseny a Római Katolikus Templomban
- Hangszerbemutató hangversenyek
- Idősek Otthonában való szereplések
- Őszi Teleki-Wattay Művészeti Napok
- Tavaszi Teleki-Wattay Művészeti Napok
- Pomázi Zenés Gyermekszínház
- Pomázi Ifjúsági Fúvószenekar koncertjei decemberben, áprilisban
- Magyar Kultúra Napján hangverseny,
- Országos Jeney Zoltán fuvolaverseny, területi válogató
- Országos Szaxofonos Verseny
- Országos Tekerős Találkozó

Az iskola céljait is segítő Testvérmúzsák Alapítvány gondozásában rendszeresen működik a

- Testvérmúzsák Galéria kiállítás-sorozata
- nyári művészeti tábor
- Pomázi Zenés Gyermekszínház
- Zenebölcsi foglalkozások
- Zeneovi foglalkozások
- balett oktatás

5.2.6. Magyar Kóruskastély, Pomázi Zenekastély Nonprofit Kft.

A kóruskastély

Az "Óvárosi kulturális központ Pomázon" című projekttel Pomáz Város Önkormányzata közel 2 millió 975 ezer eurót nyert a Phare Területfejlesztés 2002-2003 program keretében. A kastélyt 2004 és 2007 között felújították. A Magyar Kóruskastély szállási és étkezési szolgáltatásokat is nyújtó, rendezvényköz-pontként működik. Üzemeltetője a Pomázi Zenekastély Nonprofit Kft.

A kastélyt Wattay Pál építtette 1773-ban, barokk stílusban. Később az épületet és a birtokot unokahúga, Teleki Józsefné örökölte. Unokájuk Teleki József, a Magyar Tudományos Akadémia első elnöke itt írta a *Hunyadiak kora Magyarországon* -című történelmi művét, és a hagyomány szerint a kastélynak ugyancsak vendégei voltak a kor ismert költői: Pálóczi Horváth Ádám, Erdélyi János és Vachott Sándor. A földszintes, árka-dos, manzárdtetős épület oromzatán az építető címere látható. A 19. század végi pusztító filoxéra-járvány következtében a pincékre kevésbé volt szükség, és az épületben lakásokat alakítottak ki. A grófi család 1927-ben a kastélyt eklektikus stílusban átépíttette. Az első világháború után a család hadiárva-ház céljára felajánlotta. A második világháború után államosították, majd gyermekvédelmi intézmény működött benne.

A Magyar Kóruskastély 2008 januárjában kezdte meg működését a felújított pomázi Teleki-Wattay kastélyban. Elhelyezkedése igen előnyös, hiszen Budapeستől pár percre, a Pilis kapujában található, egyedülálló adottságokkal rendelkezik, remek lehetőségeket nyújt mind a pihenni vágyók részére, mind pedig a tanulni, dolgozni betérők számára. A Kastély kitűnő reprezentációs „eszköz”, mely képviselni tudja Pomáz városát mind hazai illetve nemzetközi szinten is. A Teleki-Wattay Kastélyszálló 40-42 főt tud fogadni 15 szobában. A kastélyban található egy Zsolnay terem, Wattay emlékszoba, Wattay Szalon és egy Kamara terem, illetve a különálló koncert- ill. előadóterem.

A Magyar Kóruskastély szakmai programja: hazai kórusoknak továbbképzési, gyakorlási, ill. komolyabb megmérettetésekre, versenyekre felkészülési lehetőség. Énektanároknak, kórusvezetőknek, karnagyoknak, szólamvezetőknek szakmai továbbképzések, kurzusok, szemináriumok. Hazai és nemzetközi vonatkozású zenei szakmai konferenciák, megbeszélések, szimpóziumok rendezése. Külföldi kórusoknak magyarországi turnéjuk alatt szállási és koncertezési lehetőség biztosítása, turisztikai szolgáltatások keretében a magyar énekes zenekultúra, oktatás, hagyományok ismertetése.

A szakmai programok mellett számos hazai illetve nemzetközi rendezvénynek ad otthont a Kastély.

A Kastélyban 2016. május 1.-én ismét megnyílt a mára már átalakított Gróf Teleki Kastély Étterem.

5.3. Egyházak

5.3.1. Vallásgyakorlás, hitélet

1775-ben 846 szerb és 378 katolikus, összesen 1224 személy élt Pomázon, 1828-ban 483 házban 1274 szerb-ortodox 1115 katolikus, 299 református, 51 zsidó, összesen 2739 fő lakott itt. 1943-ban már 6500-an lakják a települést, ebből vallás szerinti megoszlásban 5110 római katolikus, 580 református, 430 görög keleti, 100 evangélikus, 35 görög katolikus, 210 zsidó. 2016-ban 17.394 fő lakik a településen. Számszaki adatunk nincs a jelenlegi vallást gyakorlók pontos számáról. Településünkön négy jelentős vallás hívei élnek és rendelkeznek saját templommal. A római katolikus, a görög katolikus, a református és a görögkeleti szerb egyház. Emellett, evangélikus és a zsidó felekezeteknek vannak a település múltjából eredően hagyományai.

5.3.2. Római katolikus

Létszámát tekintve a legnagyobb vallási felekezet a városban. Az egyházi feladatain túl vállalt kulturális és szociális tevékenysége tiszteletre méltó. A felekezet plébánosa Erdődi Ferenc plébános. A feladatok ellátásához két intézmény áll a plébánia rendelkezésére: a Szent István Király Plébániatemplom, és az önkormányzati illetve külföldi segítséggel épült Karitás ház, ahol évente 3-4 alkalommal igényes kulturális előadásokat tartanak magas vendéglétszám előtt. A katolikus egyházközségen belül több közösségi csoport működik, mint például: a Szent Cecilia kórus, a 937. Szent Tarzicius Cserkészcsapat, az ifjúsági csoport, a családos csoport, az idősek klubja, a nagycsaládosok csoportja, a karitás csoport, a baba-mama-papa csoport, az asszonykör. A város kulturális programjához hozzájárulnak az immár hagyománnyá vált Templombúcsúval. (augusztus 20.) A Szakrális Művészetek hete kiemelkedő helyet foglal el a város életében.

Néhány csoport működését az ökumenikusság jellemzi. A katolikus templom 1768-ban épült. Az évek során többször átépítették, bővítették.

Szent Miklós Alapítvány

A Szent Miklós Alapítványt 1999-ben hozta létre a Pomázi Római Katolikus Egyházközség képviselőtestülete. Az Alapítvány célja az egyházközség épületeinek fenntartása, üzemeltetése, karban-tartása.

5.3.3. Görög katolikus

A Pomázi Görög Katolikus Parókia (egyházközség) területe Pomáz mellett Budakalász, Csobánka, Pilisborosjenő, Solymár, Szentendre, Üröm településekre, valamint a Szentendrei-sziget – Kisoroszi, Pócsmegyer, Szigetmonostor, (Tahi-)Tótfalu – területére terjed ki. Görög katolikus liturgiát minden vasárnap 9.00-kor tartanak a Szent Miklós Kápolnában (Pomáz, Szent Miklós tér 1.).

Az egyházközség területén több mint 800 görög katolikus él, ebből 233-an Pomázon (a 2011-es népszámlálási adatok szerint). A múlt század második felétől beindult iparosodás és az ezzel

együtt járó népességmozgás a keleti országrészből nagyobb számú görög katolikus hívő letelepedését eredményezte városunkban. Így Pomáz korábban is sokszínű vallási palettája egy újabb történelmi felekezet jelenlétével gyarapodott, gazdagítva ezzel a település vallási és kulturális értékeit. A görög katolikusok önálló helyi egyházközsége 2009-ben lett megalapítva. 2012 óta pedig helyben lakó lelkész, jelenleg Dr. Mosolygó Péter látja el a hívek lelkipásztori szolgálatát, ami több évtizedes szervező munkát követően az önálló működés és továbbfejlődés lehetőségét teremti meg. Távlati cél, hogy a közösség –saját tulajdonú ingatlan híján – saját istentiszteleti helyre, valamint közösségi összejövetelek céljára alkalmas helyiségre tegyen szert. Ebben számítanak az önkormányzat együttműködésére is. Segítségre azonban nemcsak számítanak, de ők is közreműködnek: közösségünk rendszeres résztvevője a város kulturális és közösségi életének: Ars Sacra hét, ökumenikus imahét, szegények karácsonya, városi ünnepek, városi televízió műsorai.

5.3.4. Református

A református templom 1814 és 1828 között épült. A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség látja el a két település és egy szórvány református híveinek lelki gondozását. 2006 óta Nyilas Zoltán a település lelkipásztora. A legutóbbi népszámláláskor Pomázon közel kétezren vallották magukat reformátusnak, így nagyszámú a gyülekezetet rendszeresen látogatók száma is. A közösség munkáját a Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány segíti. A gyülekezetben az istentiszteleteken kívül hetente van bibliaóra, imaóra, ifjúsági kör. Kéthetente tartja alkalmait a Baba-mama kör és a Bibliaolvasó kör. Eredményesen működik a Psalmus kórus, melynek vezetői Bíró Krisztina és Blaskóné Tímár Eszter. Népszerű a gyermekek (óvodás kortól - 14 éves korig) részére szervezett vasárnapi iskola, melynek keretében énekelnek, és bibliai történeteket dolgoznak fel. Az istentisztelet ideje alatt a kicsiknek biztosított a játékos gyermek felügyelet. A diakóniai csoport rendszeresen tartja megbeszéléseit. Gyakori az idősek látogatása, szervezett az istentiszteleti alkalmakra való eljuttatásuk gépkocsikkal. Rendszeresek a bibliaórák és szeretetvendégség Kiskovácsiban. A helyi Idősek Otthonában havi szinten bibliaórák megtartására kerül sor. 2009-óta a pilisszentkereszti szórványgyülekezet is ide tartozik, ahol nagy ünnepeken úrvacsorával egybekötött istentiszteletek is megrendezésre kerülnek. Jól működik az évente megrendezendő gyermek-, ifjúsági-és napközis tábor. Az utóbbi években a gyülekezet által szervezett hagyományos Papkerti koncertek nyújtanak feledhetetlen élményt a résztvevőknek. Kiemelhető még az Ars Sacra kulturális programsorozatban történő részvétel is. 2015. január 1-je óta a gyülekezet lelkipásztora az Északpesti Református Egyházmegye megválasztott esperese, ezért az esperesi hivatal is Pomázon működik. A társegyház-községnek három határon túli testvérgyülekezettel folyamatos a kapcsolattartása: Nyárádkarácsonyfalva, Zilah, Marosszentgyörgy.

Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány

Célul tűzte ki a református templom folyamatos és szakszerű karbantartását, megóvását, hogy a templom külsejében is méltó helyszíne lehessen a helybéli hitéletnek. Gondot visel továbbá a parókia és a gyülekezeti ház karbantartására és restaurálására. Hatékony segítséget nyújt a

gyermek és ifjúságnevelésben, illetve az énekkar utazásainak szervezésében. Támogatja az idős koruknál vagy szociális helyzetüknél fogva rászorultakat. A kuratórium elnöke: Dr. Puskás Attila.

5.3.5. Evangélikus

A budai oldalon élő evangélikusok gyülekezetekké szerveződése a 19. század közepétől a Budai várból indult el. Másfél évszázad alatt 14 anyaegyházközség alakult, amely közül Szentendre és környéke az egyik legfiatalabb. A Dunakanyar ölelésében több mint 1200 evangélikus él. A szentendrei (és dunakanyari) evangélikus közösség 1941-ben szerveződött egyházközséggé, templomuk, így rendszeres istentiszteleti helyük Szentendre belvárosában található. Szentendre szórványához tartozó 13 település közül a lutheri reformáció örökösei legnagyobb számban Pomázon találhatóak. A pomázi evangélikus közösség saját templommal nem rendelkezik, istentiszteleteiket minden hónap 1. és 3. vasárnapján 8.30-kor a református gyülekezeti teremben (Pomáz, Hősök tere 1.) tartják.

5.3.6. Szerb ortodox

Arra utaló nyomok vannak, hogy a szerbség a XVII. században a törökök miatt elnéptelenedett Pomáz faluba települt. Vallásuk az eredeti lakhelyükön uralkodó bizánci keresztény, ortodox vallás volt, és jelenleg is az. A vallás meghatározó volt, nyelvük, szokásaik, összetartozásuk, identitásuk hosszú időn keresztül megmaradásában. Pomáz egy részét Szelistének (falunka) nevezték el, azok a szerbek, akik ezen a területen laktak. A XVIII. század közepén készült régi térképeken Vetus Pomas latin elnevezéssel szerepel, ami régi Pomázt jelent, ez a régi út mentén terült el, ami Kőhegy mellett vezet Szentendrére. A Duna folyó valamikor a Kőhegy alatt egy nagy öblöt alkotott, mint ismeretes Zsigmond és Korvin Mátyás király az öbölben csónakos egységeket állomásoztattak, később ugyanezt tették a törökök is. A zsoldos katonákat, szerbeket, bolgárokat, albánokat a Balkánról hozatták. Fennmaradt Pomáz régi pecsétje, amely a XVIII. század közepéből származik, a pecsét fémből készült, kerek alakú, Sigilus pagi Pomas szöveg áll rajta, ami Pomáz falu pecsétjét jelenti, közepén vitorlák vannak bevésve.

Pomáz és környéke a Wattay család birtokához tartozott. 1686-ban a Wattay család egyik földesura néhány szerbet Baja-környéki birtokáról Pomázra telepített. Pomázi szerbek történelme 1690-ben a nagy bevándorlással kezdődik, akik III. Arszenie Csárnojevity pátriárka alatt települtek át az óhazából, és gyarapították a Pomázi szerbek számát. A Pravoszláv vallású szerbeknek a piactéren állt a fatemplomuk, amely leégett, helyét 1792-ben emelt kereszt jelöli. A mostani kő templomot 1722-ben szentelték fel. A pomázi plébánia hivatalnál az anyakönyveket, keresztleveleket, házassági és halotti anyakönyvi okmányokat 1720-tól vezetik, de azok csak 1752-től maradtak meg. A szerb iskolát Mária Terézia által kiadott határozat alapján hozták létre, az iskola felekezeti iskola volt, a templomudvarban működött, a szerb egyház tartotta fenn 1948-ig, az államosításig. Az államosítás után jött létre a területi délszláv Általános Iskola és Diákotthon, amely 1954-ig működött Pomázon.

5.3.7. Zsidó

A település története során jelen lévő egyházi felekezet. Létszámuk, kulturális jelentőségük (mára elenyésző) csökkenő tendenciát mutat.

6. Nemzetiségek

A városon belül több nemzetiség képviselteti magát.

A hagyományaik alapja egy szilárd folyamatosság, melybe beépülnek a belülről, vagy kívülről kínálkozó változások, amelyeknek egy közösség szigorú, szelektív próbáját kell kiállniuk. Együvé tartozó népcsoport, vagy szűkebb etnikum szokásrendjét, generációkon keresztül csiszolódott ízlésvilágát, életvitelük apró szertartásait, a mindennapi élet szabályait jelenti családon és közösségen belül. Egy nemzetiség hagyományainak, szellemi vagyonának megtartása, nemzeti identitásának, kultúrájának megőrzése nagyon fontos, ennek színteret kell kapnia a város életében. A pomázi nemzetiségeket a város anyagi támogatásban részesíti, velük együttműködési megállapodások keretében együtt tevékenykedik a nemzetiségi hagyományok továbbéléséért, a nemzetiségi lét gyakorlását segítő feltételek megteremtéséért. A helyi nemzetiségek éltek a nemzetiségi törvényben biztosított lehetőségeikkel, és megválasztották nemzetiségi önkormányzataikat. A nemzetiségek fontosságának szimbóluma Pomáz város címerében megjelenő ötágú fa, mely a település öt nemzetiségét jelképezi. Mindegyik őrzi identitását, ugyanakkor bekapcsolódik a település kulturális, társadalmi, szakmai közéletébe.

6.1. Német

A pomázi német nemzetiség 1991-ben szerveződött egyesületi formába (Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület), és legfőbb feladatának tekintette a helyi sváb hagyományok, szokások, nyelvhasználat újraélesztését.

A 2001-es népszámlálási adatok alapján 111 fő, 2006-ban 117 fő, 2011-ben 314 fő vallotta magát német nemzetiségűnek Pomázon. A hivatalos létszámnál azonban jóval több pomázinak van kötődése a német nemzetiséggel; házasság, kitelepített rokonok, iskolai élet stb. révén. Az egyesület megalakításáig a német származású emberek németiségüket elsősorban a kitelepített családtagjaikkal, rokonaikkal, barátaikkal való kapcsolattartásban élhették meg. A német nyelv elsajátítására irányuló törekvések már a rendszerváltást megelőző években is voltak (iskolai és óvodai nyelvtanítás).

A Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület 1996 óta saját közösségi házában működik, melyet a németországi, helyi és nemzetiségi önkormányzati segítséggel építettek – és tartanak fenn - az egyesület tagjainak munkájával és támogatásával (Kossuth Lajos u. 48.).

A németiség hagyományai mindig szorosan kapcsolódtak az egyházi ünnepekhez, a helyi németiség legnagyobb ünnepe, a templom védőszentjének Szent István Király ünnepéhez kapcsolódik. A Szent István napi Búcsúhoz kötődő ünneplés (kirakodóvásár, térzene, stb.) több napig tartott. Augusztus 20-án a német családok többsége részt vett a Szent István ereklyét vivő körmeneten, ünnepi szentmisén, és az esti Búcsúbálon. Az egyesület hagyományőrző programjai

közt szerepel a Farsangi-, a Búcsúbál megrendezése, az Ádventi megemlékezés. A német egyesület városi szintű évente megrendezésre kerülő nagyrendezvénye a Dunakanyar Nemzetiségi Fesztivál, melyen a helyi nemzetiségi együttesek, a német iskola, a német nemzetiségi óvodai csoporton kívül neves vendég nemzetiségi csoportokat is szerepel.

Az egyesület megalakulása után feladatának tekintette a német nemzetiséghez kötődő tárgyi emlékek gyűjtését. Az összegyűjtött, korábban már bemutatott muzeális értéktárgyak mozgatható része a Német Közösségi Házban található, egy része a Német Nemzetiségi önkormányzat támogatásával készült tárlókban megtekinthető, a berendezés, bútorkészítés a régi múzeumi épületben van.

1946. március 11-12-én, 1032 német származású pomázi polgárt kitelepítését rendelték el. Március 11-én vagonírozták be, és 12-én indították útnak a szerelvényt, vagonjaiba zsúfolt mindenétől megfosztott pomáziakkal (lakosság kb. egyhatoda), a háborútól porig rombolt Németországba. A német közösség a Kitelepítés emléknapján, ünnepi megemlékezéssel, emléktáblák koszorúzásával, és emlékmisével tisztelnek az igazságtalanul kiutasított honfitársainkról. 2016 év a Kitelepítés 70. évfordulója alkalmából ünnepélyesen városi rendezvényként közösen emlékeztünk, melyen részt vettek a németországi Pomazer Heimatverein és Oberheusen-Rheinhausen delegációi is.

Az egyesület megalakulása óta testvér-egyesületi kapcsolatot tart fenn a Pomázzal kitelepített honfitársaink egyesületével, „Pomázer Heimatverein”-nel (Waldangelloch). Az egyesület megalakulását követően évenként szerveznek váltott helyszíneken - az egyik évben Németországban, másik évben itthon találkozót. 2016 májusában Pomázon volt a 25. Testvér-egyesületi találkozó.

A testvérvárosi látogatások is rendszeresek. Jó kapcsolat alakult ki az Oberhausen-Rheinhausen város vezetésével és a Kultur- und Förderverein Pomáz Egyesülettel.

Nemzetiségi kultúra megőrzésének egyik legmeghatározóbb eleme a nyelvművelés. A városban német nemzetiségi óvodai csoport és Német Nemzetiségi Általános Iskola működik. Nyelvismeret és a német nyelv hagyományainak, kultúrájának megismerését a gyerekek már óvodai korban megkezdhetik, a Mesedombi Tagóvoda Katica német nemzetiségi csoportjában. A Német Nemzetiségi Általános Iskolában a tanulók a nyelvi ismeretekeken túl, megismerhetik a német nyelv történelmét, kultúráját, hagyományait, és a helyi szokásokat, értékeket. Részt vesznek a helyi hagyományok ápolásában., minden évben megrendezésre kerül a Nemzetiségi nap, Betakarítási Ünnepe és a Márton-napi lampionos felvonulás. Mindkét intézményben nemzetiségi néptánc oktatás folyik.

A pomázi német nyelvnek 1994 (a törvényi lehetőségek kezdete) óta van önkormányzata, hivatalos neve Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat. Elnöke Szlávikné Katona Mária. A 2014-es nemzetiségi választáson 53 választópolgár vett részt. A német önkormányzat elsődleges feladata a német származású emberek, a nemzetiségi feladatokat ellátó intézmények érdekképviselése. Az önkormányzat anyagi támogatást nyújt a német egyesület, német iskola, nemzetiségi óvodai csoport hagyományörző és nyelvi programjaihoz és támogatja a testvér-egyesületi, testvértelepülési kapcsolattartást, az egyház nemzetiséget érintő rendezvényeit. Hozzájárul a továbbképzésekhez, szakmai anyagok beszerzéséhez. Együttműködik az egyesületi, iskolai vezetéssel, részt vállal programok, rendezvények megvalósításához szükséges feladatokban (meghívások, ünnepi beszéd, zsűrizés, jutalmazások, stb.). 2003-ban Együttműködési megállapodást kötött a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesülettel Közösségi Ház használatához és a közös feladatok elvégzésére. 2014-ben kétfokozatú kitüntetést alapított német

közösségért végzett kimagasló tevékenységek elismerésére: Pomázi Németységért Grotta díj (emlékérem és oklevél) Pomázi Németységért Elismerő Oklevél formájában.

A német önkormányzat jelentős szerepet vállal a németység tárgyi és szellemi kultúrájának megőrzése, fennmaradása dokumentálása érdekében. 2015 évben Együtműködési megállapodást kötött a Szent István Király Plébániával a Régi temető régi német sírköveinek felújítására és megőrzésére. 2006-ban és 2016-ban kétnyelvű könyvet jelentetett meg „...mi mégis tovább élünk!” és „A POMÁZI NÉMETSÉG ZENEI HAGYATÉKA ” címmel.

Fontos feladatának tekinti a fiatalok bevonását a közösség életébe. Igyekszik figyelemmel kísérni a nemzetiséghez tartozó idős emberek igényeit.

Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület

2013 Pomáz, Kossuth L. u. 48. (Közösségi Ház)

Elnöke: Sztrányayné dr. Striegler Rosemarie

1991-ben alakult közhasznú egyesület, legfontosabb célkitűzése a német nemzetiségi hagyományok, kultúra ápolása, a tárgyi, muzeális anyagok védelme, megőrzése, és a nyelvhasználat újra élesztése. Az egyesület Testvér–egyesületi kapcsolatot tart fenn a Pomázzal kitelepített emberek egyesületével a Pomazer Heimatvereinnel. Rendszeres segítője, és résztvevője az Oberhausen-Rheinhausen-i testvérvárosi kapcsolattartásnak.

A nemzetiségi kultúra (ételek, népviselet, stb.) bemutatásával színesítik a Városi rendezvényeket Pomáz nap, Nemzetiségi Szüreti felvonulás, stb.)

6.2. Szerb

A Pomázi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat a törvényi lehetőségek kezdete óta megszakítás nélkül működik városunkban. A helyi szerbek civil képviselőjét ellátó nemzetiségi önkormányzat a mintegy 200-250 szerb nemzetiséghez tartozó kisebbséget hivatott képviselni. A 2011-ben megtartott népszámlálás adatai szerint Pomázon 157-en vallották magukat szerbnek, mellyel a fővárost és Szegedet leszámítva Battonya és Lórév után az országban a harmadik legnagyobb számú szerb közössége.

Alapvető feladat a helyi szerbség kultúrájának, vallásának, nyelvének és a hagyományainak minél teljesebb körű fenntartása. Az identitás megőrzése az elsődleges feladatai közé tartozik az önkormányzatnak, és ezt a célt minél szélesebb spektrumban igyekszik lefedni.

A kulturális identitás megőrzése semmiképpen sem képzelhető el a Szerb Ortodox egyházzal való együttműködés nélkül. Az egyházi és a civil szféra a szerbek körében mindig összetartozott, és ezt a továbbiakban is fenn kell tartani. Folyamatosak a szerb templomban a különböző egyházi és kulturális rendezvények. Az Ökumenikus héten, illetve a Szakrális hét rendezvényein való részvételt a továbbiakban is folytatni kívánják. A kulturális tevékenység egyik fő akadály a megfelelő saját rendezvényterem hiánya. A 2016-os évben kezdeményezték a Budai Szerb Ortodox Egyházmegyénél, hogy a régi szerb iskola épületegyüttesét lehetne alkalmassá tenni arra, hogy a helyi szerbség saját kulturális, egyházi és civil céljaira használhassa. A Püspökség a kezdeményezést támogatta, és figyelemmel kíséri. A célok között szerepel, hogy a Szerb Helytörténeti Gyűjteménynek méltó elhelyezést lehessen biztosítani a kialakítandó Szent-György Egyházi Civil és Kulturális központban. Ezáltal a több éve Siklóson vendégeskedő kiállításuk is végleges otthonra találna. A felújításhoz a Szerb Nemzetiségi Önkormányzat a saját forrásai

mellett számít Pomáz Város Önkormányzata mellett a Szerb Országos Önkormányzatra, valamint állami, vagy EU-s támogatásra. A helyi tánckultúrát az immár több mint 33 éve működő Opánke táncegyüttes viszi tovább. A táncegyüttes minden évben aktívan részt vesz a helyi rendezvényeken, a Szerb búcsúban, és az általuk életre hívott „Pomázi udvar” című hagyományörző programban.

A szerb zenekultúrát Pomázon a Vujicsics együttes mellett a Meselija zenekar ápolja, mely elsősorban a pomázi zeneiskola növendékeiből áll. A zenekar felnőtt tagjai mellett gyermek tagozattal is rendelkezik. Állandó résztvevői a Szerb búcsúnak és a decemberi 19-i Mikulás ünnepségnek. Az idei évtől a tervek között szerepel a helyi szerb kultúra mellett az egyetemes szerb kultúra megjelenítése is Pomázon. Szerb képzőművészeti tábort és zene programokat is szerveznek, mellyel a helyi szerb tánc és zenekultúrát szeretnék kibővíteni. Az idei nyár folyamán a Krug Kulturális Egyesülettel karöltve rendezték a Pomázi Likovnakoloniját, majd pedig az ősszel az első nagy sikerű Harmonika Akadémiát.

A kultúra mellett az oktatás is nagyon fontos számunkra, így ez is a koncepciónk fontos eleme. Pomázon már több mint 30 éve működik a Mesevölgyi óvoda keretein belül a Szerb nemzetiségi csoport, ahová a helyi szerbek a gyermekeiket be tudják íratni. A szerb csoport munkáját folyamatosan segíti az önkormányzat, a szükségletek és a lehetőségek szerint. Nagy segítség lenne az óvodai szerb nevelés-oktatás számára, ha a csoport valamennyi munkavállalója kellő szinten beszélné a szerb nyelvet. Ezt a problémát sajnos káderhiány miatt nehezen lehet megoldani, de a kívánatos cél mindenképpen a szerb nyelv elsődleges használata lenne. A Nemzetiségi Önkormányzat figyelemmel kíséri a szerb nyelvű óvónőképzés lehetőségeit, és ha segíteni tud a káderkérdésben, akkor azt haladéktalanul megteszi a fenntartó felé. Több mint 15 éve működik a szerb iskolabusz szolgáltatás, mellyel a helyi szerb gyermekeket segítik az anyanyelvi oktatáshoz. Az iskolabusz szolgáltatás fenntartásához a saját források mellett minden évben Pomáz Város Önkormányzata is jelentős anyagi segítséggel járul hozzá.

Terveik között szerepelt, hogy a szerb nyelvű felsőoktatás is valamilyen módon kötődjön Pomázhoz, és egy ilyen témájú egyetemi szintű konferencia szervezését is szükségesnek látták. Pomáz város területén található szerb eredetű utcanevek kétnyelvű tábláinak elhelyezését a város támogatta, mellyel együttesen kifejezésre került, hogy mindannyiunk számára fontos a saját elődeink emlékének ilyen típusú megőrzése. A kulturális koncepciónk része, hogy a szerb személyek után a szerb eredetű toponímák is kétnyelvűen legyenek jelölve az utcanév táblákon, ahol ez lehetséges.

Pomáz és Pale testvérvárosi kapcsolatai az elmúlt évig csak papíron léteztek, de a 2015-ös évtől ez a kapcsolat feléledt, és a célok között szerepel, hogy ez az együttműködés minél magasabb szinten folytatódjon a jövőben. A Pomázi Szerb Kisebbségért Alapítványt a Nemzetiségi Önkormányzat alapította, és az elsődleges feladata a helyi szerb közösség kulturális, vallási, oktatási és egyéb céljainak elősegítése. A Pomázi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat finanszírozása a többi nemzetiségi önkormányzathoz hasonlóan többirányú. Az állami források mellett a szerb közösség és Pomáz Város Önkormányzata is jelentős anyagi segítséget nyújt a feladatok ellátásában. A tradicionális pomázi szerb rendezvények mellett a Pomázi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat azon dolgozik, hogy minél több városi szintű rendezvényen is jelen tudjon lenni, hogy ezzel is erősítse a szerb kisebbség és a többség összetartozását.

Az első magyarországi klubok között 1968-ban alakult a Pomázi Szerb Klub. A rendezvényeivel, a művelődés, a szerb nyelv terjesztésén és a szerb folklór megőrzésén munkálkodott. Az alakuló

ülésen a klub első vendége Vujicsics Tihamér zeneszerző és népzene kutató volt. A Szerb Klub a helyi kertbarát körrel nagyon jó és gyümölcsöző kapcsolatot ápol.

6.3. Roma

A pomázi roma kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Roma Nemzetiségi Önkormányzat, amely 1994 óta működött, közel 2000 pomázi roma képviselőt látta el. A 2011-es népszámláláskor 361 fő vallotta magát romának.

Egykor híres szegkovácsok éltek és dolgoztak itt. Ipari hagyományok kötődnek hozzájuk.

A Pomázi Roma Nemzetiségi Önkormányzat önként vállalt feladatai:

Évente két alkalommal a nehéz anyagi körülmények között élő családoknak élelmiszer csomagot osztanak. Sport rendezvényeket szerveznek és támogatnak (pingpong verseny). Évente megrendezik a Majális és a Mikulás napi ünnepeket, erre az anyagi támogatást a nemzetiségi önkormányzat adja. Adminisztrációs segítséget nyújtanak abban az esetben, ha valaki egy nyomtatványt, kérvényt stb. nem tud kitölteni, megírni. Az iskolákkal szoros kapcsolatot tartanak fenn. Segítik az intézményben dolgozó pedagógusok munkáját, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetén a szülő és az intézmény közötti kapcsolattartással. A Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, a szociális, egészségügyi intézményekkel együttműködve törekszik Önkormányzatunk a romák életminőségének javítására, a jobb lakhatási körülmények biztosítására, a testi-lelki egészségük megőrzésére, az élethosszig tartó tanulás ösztönzésére.

A nemzetiségi önkormányzat jelenleg szünetelteti törvényes képviselőt.

6.4. Szlovák

A pomázi szlovákság 2002-ben szerveződött kisebbséggé. A pomázi szlovák kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Szlovák Kisebbségi Önkormányzat volt. Mindössze 58 ember regisztráltatta magát 2006-ban. A 2011-es népszámláláskor 78 fő vallotta magát szlováknak.

Saját egyesületük nincs, de tagjai a Pilisi Szlovákok Egyesületének.

A Pomázi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat önként vállalt feladatai:

A Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat évek óta támogatja az ingyenes szlovák nyelvtanfolyamot. Két csoportban, egy tanárral, kezdők és haladók számára indítja tanfolyamait. Ez a tanfolyam nyelvvizsgára készít fel, vagy ha valaki fel szeretné frissíteni tudását, akkor ingyenesen igénybe veheti a szolgáltatást. Szerény mértékben támogatják a városi programokat.

Az Egyesület jelenleg közösségként nem funkcionál.

6.5. Ruszin

A pomázi nemzetiségek sorában a legkisebb tagsággal rendelkező a ruszin. A ruszin nemzetiség közösségi életének szervezője a Pomázi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat volt, melynek jelenleg nincs működőképes képviselője.

6.6. Román

A 2011-es népszámláláskor 37 fő vallotta magát románnak.

7. Civil szervezetek, szerveződések

A civil szervezetek a modern társadalmakban jelentős szerepet töltenek be a közösségi élet, a szabadidős tevékenységek szervezésében. Kiemelkedő szerepük van a lokálpatriotizmus erősítésében, a közéletben, a helyi identitás erősítésében, az ünnepi alkalmak szervezésében, a települési nagyrendezvényeken való aktív szerepvállalással. Aktívan részt vesznek a környezetvédelemben, egészségmegőrzésben, kulturális és művészeti rendezvények valamint sportesemények szervezésében.

Fontos szerepük az önszerveződés és öngazgatás erejének bemutatása. A demokrácia gyakorlásának színterei a modern demokráciák alapintézményei, a családdal együtt a társadalom alapsejtjei. A célok, tevékenységi körök alapján nagyon sokrétű, szerteágazó szerveződések jöhetnek létre.

A település jövője szempontjából kiemelkedő fontosságú az a tény, hogy nagyságához és lakosságszámához viszonyítva magas a civil szerveződések relatív száma, de különös jelentősége van annak is, hogy szinte minden állami-önkormányzati feladat mellett megjelenik minimum egy polgári kezdeményezés, azaz civil szerveződés.

Törekednünk kell arra, hogy az önkormányzat és az intézményrendszer segítségével létrehozzunk egy civil tanácsot, ami koordinálni tudja a szervezetek működését.

7.1. Kulturális Kerekasztal

A rendszerváltást követő években több-kevesebb rendszerességgel, működtek civil egyeztető/ véleményalkotó fórumok, melyet a város kultúráért felelős vezetői, a képviselő testület, vagy a Kulturális és Sport Bizottság tagjai, adott esetben a témafelelős működtetett. A város köznevelési intézményeivel, a szervezetek képviselőivel, az egyházak és a helyi civilek képviselőivel közösen koordinálva.

A korábban életre hívott *Közművelődési Tanácsot* civil szerveződések hozták létre, a település kulturális életéért felelősséget érző, abban aktív közreműködést vállaló szervezetek és magán-személyek egyeztető fórumaként.

A *kulturális koncepció* 2016. évi felülvizsgálatakor újra összehívták azokat a szervezeteket, intézményeket, melyek ötleteikkel, javaslataikkal, munkájukkal hozzá kívántak járulni a kultúra működtetéséhez, fejlesztéséhez.

Az első közös fórum résztvevői kinyilvánították azon szándékukat, hogy a továbbiakban rendszeresen találkoznak, ezzel is segítve a Kulturális Koncepció gondozását, megvalósítását.

A Kulturális Kerekasztal folyamatosan figyelemmel kíséri Pomáz Város Kulturális Koncepciójának megvalósítását, és javaslatot tesz annak módosítására.

7.2. Kulturális, közművelődési, köznevelési tevékenységet végző alapítványok

7.2.1. Óvodai

Huncutka Alapítvány Napsugár Óvoda

2013 Pomáz, József A. u. 4.

Képviselő: Sütő Lászlóné

Az idejáró gyermekek elhelyezési körülményeinek javítása, az épület bővítése, tornaszoba, foglalkoztató helyiségek kialakítása. Játékok, szemléltető eszközök beszerzése.

Icuri picuri Alapítvány Hétszínvirág Óvoda

2013 Pomáz, Jókai u. 2.

Képviselő: Kárpáti Attiláné

Az óvoda által gondozott gyermekek egészséges életmódjának megteremtéséhez testi, szellemi és lelki fejlődéséhez szükséges hiányzó szemléltető és készségfejlesztő eszközök, játékok biztosítása.

Tátika Alapítvány a Pomáz III. sz. (Mesedombi) óvodáért

2013 Pomáz, Beniczky u. 84.

Képviselő: Bojer Mónika

Az óvoda gyermekeinek testi-szellemi fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása, képességfejlesztés, egészséges környezet biztosítása.

7.2.2. Iskolai

Napsugár Alapítvány (Német Nemzetiségi Általános Iskola Alapítványa)

2013 Pomáz, Beniczky u. 53.

Képviselő: Lévainé Németh Erika

Az iskola oktató munkáját segítő eszközök, könyvtár bővítése, nyelvtanulás, vetélkedés, sport és egyéb rendezvények költségeinek támogatása.

Pomázi Nebulókért Alapítvány Mátyás Király Általános Iskola

2013 Pomáz, Mátyás király u. 2.

Képviselő: Matovics Klára

Nyelvtanulás, külföldi cserekapcsolatok kiépítése, vetélkedők, iskolai kirándulások, diák sportversenyek támogatása. Az iskola jelenlegi és volt tanulói részére betegségmegelőző

programok támogatása, és a megbetegedett tanulók gyógyító, műtéti költségeihez támogatás nyújtása.

Sashegyi Sándor Alapítvány

2013 Pomáz, Iskola u. 2.

Képviselő: Kapin Györgyné

Gyermekek komplex nevelése, támogatása, szabadidejük hasznos eltöltése, szakkörök indítása.

7.2.3. Nemzetiségi

Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület

2013 Pomáz, Kossuth L. u. 48. (Közösségi Ház)

Képviselő: Sztrányayné dr. Striegler Rosemarie

Német nemzetiségek közösségének megteremtése, érdekképviselése, német nemzetiségi hagyományok ápolása.

Pomázi Szerb Kisebbségért Alapítvány

2013 Pomáz, Szerb u. 3.

Képviselő: Dr. Golub Iván

Az 1995-ben alakult alapítvány a szerbség történelmi, kulturális hagyományainak, valamint az anyanyelv megőrzésével és ápolásával foglalkozik, emellett a nemzetiségi emlékhelyek, vallási és kulturális örökségük gondozása is célkitűzései közé tartozik.

7.2.4. Egyházi

Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány

2013 Pomáz, Hősök tere 1.

Képviselő: Dr. Puskás Attila

A pomázi műemléknek minősülő református templom folyamatos és szakszerű karbantartása, megóvása, hogy a templom külsejében is mindig méltó helyszíne lehessen a helybéli hitéletnek. A parókia karbantartása és restaurálása. Hatékony gyermek- és ifjúságnevelés, és e célból a gyülekezeti ifjúsági ház (KIE ház) bővítése, komfortfokozatának emelése. Az énekkar gazdasági hátterének megteremtése. A környékbeli időskorúak támogatása, akik koruknál, vagy szociális helyzetüknél fogva rászorultak.

Szent Miklós Alapítvány

2013 Pomáz, Szent Miklós tér 1.

Képviselő: dr. Reguly Zoltán

A pomázi Szent Miklós téren lévő kápolna és az egyházközség épületeinek fenntartása, családsegítő szolgálat és népjóléti raktár célját szolgáló épületegyüttes, park fenntartása, üzemeltetése.

Plébánia Karitászcsoport

2013 Pomáz, Templom tér 1.

Képviselő: Szandányi Zsuzsa

Plébániánk karitászcsoportja 1992-ben alakult, Fodorné Kriskó Iringó vezetésével. 2017-ben ünnepli megalakulásának 25. évfordulóját. Helyileg a Szent Miklós tér 1. szám alatti Karitászcsoport Házban működik. A feladatokat önkéntes munkatársak látják el.

A segítség különféle formáival igyekszik támogatni a szegény sorsú családokat életkörülményeik javításában, folyamatosan figyelemmel kíséri életüket. A teljesség igénye nélkül néhány példa: használt ruhaneműk gyűjtése és szétosztása, gyógyászati segédeszközök lehetőség szerinti adományozása, vagy bérleti lehetőségének biztosítása, idős emberek látogatása, hétköznapi közös imaalkalmak, beszélgetések szervezése. Húsvét és Karácsony előtt a város lakóinak összefogásából jelentős mennyiségű tartós élelmiszert tud szétosztani a rászorulóknak. Évente közel 500 zsák ruhaneművel segíti Bedegkér és Albertirsa rászorulóit a raktárban összegyűjtött adományokból. Feladata a Katolikus Karitászcsoport által juttatott adományok szétosztása a régióban.

A karitászcsoport minden korosztályra kiterjedően, korra, nemre és felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül igyekszik végezni általános szegénygondozói munkáját.

7.2.5. Kulturális, közművelődési***Átmentés Alapítvány***

2013 Pomáz, Balogh Á. u. 15.

Képviselő: Dr. Horkovics-Kovács János, Szász Ottó önállóan

A világban szétszóródott magyarok által megteremtett, külföldi örökösök nélküli javak megmentése, és a magyar társadalom javára való felhasználása.

Emberséggel, Kultúrával Pomázért Közhasznú Alapítvány

2013 Pomáz, Kossuth L. u. 23.

Képviselő: Hamar Jánosné

Pomázi kulturális értékek megőrzése, támogatása, a rászoruló emberek segítése.

ENA Egészséges Nemzetért Alapítvány

2013 Pomáz, Jankovich Gyula u. 2.

Képviselő: Tóth Orsolya

Az Alapítvány célja, olyan megmozdulások rendezése, ahol a pomázi lakosság egészségmegőrzése a fő cél. Ilyen a szülésre felkészítés, anyatejes nap, iskolai vetélkedők, felvilágosító előadások szervezése, babamasszázs, ingyenes szűrések, kisgyermekes egészségnap.

Felzárkózunk Regionális Közhasznú Alapítvány

2013 Pomáz, Jókai M. u. 2.

Képviselő: Csonkáné Polgárdi Veronika

Pedagógusok és gyermekvédelmi szolgáltatást végzők összefogása, szakmai továbbképzésük, munka-feltételeik javítása.

Kéve Közösségfejlesztő és Szabadművelődési Alapítvány

2013 Pomáz, Meselia u. 15.

Képviselő: Duró Imre

Az 1997-ben létrejött alapítvány a város civil szervezeteit segítő szándékkal jött létre. Intézményi háttérrel kíván nyújtani az önálló jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek számára, segítik őket pályázatok írásával és tanácsadással, tréningeket szerveznek a szervezetfejlesztés, a kommunikáció, a vezetéselmélet, a konfliktuskezelés és a pályázatírás témaköreiben. Kulturális rendezvényeket is szerveznek, amelyről, illetve a civilekkel kapcsolatos fontos információkról saját, havonta megjelenő kiadványukban adnak hírt.

Magyar Vár Alapítvány

2013 Pomáz, Rákóczi F. út 77.

Képviselő: Herpai Sándor

Minden olyan gondolat, törekvés és tevékenység támogatása, amely a magyarok történelmének, kultúrájának széleskörű megismertetését és gazdagítását szolgálja. Pomáz és a Pilis-hegység idegenforgalmának fellendítése.

Testvérműzsák Alapítvány

2013 Pomáz, Templom tér 3.

Képviselő: Zsideiné Szőke Erika

Különböző művészeti ágak emlékeinek megóvása, összegyűjtése, bemutatása, kiállítások, hangversenyek szervezése, kiemelkedő tehetségű tanulók jutalmazása, és a hátrányos helyzetűek támogatása.

Csikó Kislovas Egyesület

2013 Pomáz, Klisovácz dűlő 10289.hrsz

Képviselő: Sebestyén Éva

Az egyesület fő célkitűzései a hagyományok, értékek megismerése, fejlesztése, ápolása és erősítése az Egyesület tagjai, közösségei, családjai között.

Holdvilág-árok Országjáró és Kulturális Egyesület

2013 Pomáz, Huszár u. 3.

Képviselő: Palánkai Imréné elnök

Az egyesület 1999-ben alakult azzal a céllal, hogy tagságának és családtagjaiknak szervezett programokat tervezzen, és bonyolítson le, elsődlegesen természetjáró és védő, valamint kulturális és sportrendezvények keretében.

Honalapítás Emlékmű Egyesület

Képviselő: Takács László

Emlékmű építése, környék parkosítása, a soknemzetiségű lakosság összetartásának elősegítése.

Az egyesület 1996-ban a honfoglalás millicentenáriumának ünnepi évében létrehozta a Honalapítás Emlékművet, amely azóta zárandokhellyé vált. A napfordulók idején több száz érdeklődő részvételével ünnepséget rendeznek, nyaranta östörténeti tábort szerveznek. Az alapítvány elnöke 2006-ig Dúcz László, azt követően Bódi József.

Kráter Műhely Egyesület

2013 Pomáz, Búzavirág u. 2.

Képviselő: Szutor Ágnes

Könyvkiadással, hagyatékgyorsítással, irodalmi folyóirat szerkesztésével foglalkozó egyesület. A Kráter Műhely Egyesület fő céljának tekinti a mai magyar irodalmi művek kiadása mellett a múltban kitagadott vagy elhallgattatott írók munkáinak eljuttatását az olvasókhoz, esetenként azok európai bemutatását.

Opanke Hagyományőrző Kulturális Egyesület

2013 Pomáz, Beniczky u. 30.

Képviselő: Krunityné Sosity Anica

Magyar, szerb és délszláv népszokások, néptáncok gyűjtése, ápolása. Az 1995 óta működő egyesület négy korosztályban működő táncsoportot fog össze a legkisebb óvodás korosztálytól a felnőttekig. A törzsgárda közel 50 főből áll, nem csupán Pomáizról, de Csobánkáról és Budakalászról is járnak ide táncolni.

Pomázi Közművelődési és Környezetvédő Egyesület

2013 Pomáz, Huszár u. 3.

Képviselő: Kelemen Gábor

Az Egyesület vezetősége havi jelleggel tart egyeztetéseket, melyeken az aktuális feladatok, célok megbeszélésére helyezik a hangsúlyt. A tagság részt vesz a város és az oktatási intézmények által szervezett közművelődési, közösségi és környezetvédő programokon, de önállóan is hirdet akcióprogramokat.

Pomázi Lokálpatrióták Egyesülete

2013 Pomáz, Kurucz u. 5.

Képviselő: Potzta Béla elnök

Összefogás, együttműködés lehetőségeinek megteremtése Pomázon. Pomáz Város fejlesztésének támogatása, helyi közéleti aktivitás fokozása, szervezése, történelmi értékek, hagyományok felelevenítése, megőrzése, közterületek építése, szépítése, munkahelyteremtés elősegítése, támogatása. Természetes és épített környezet védelme, idegenforgalom fejlesztése, biztonságos város létrehozása, bűnmegelőzés erősítése.

Transylvania Emlékeiért Tudományos Egyesület

Képviselő: Bendéné Dr. Horn Ildikó elnök, Dr. Erdősi Péter elnökhelyettes, Orgona Angelika titkár

A kora újkori magyar történelem, azon belül is hangsúlyosan az erdélyi fejedelemség története témakörében tudományos tevékenység és kutatás.

Magyar Hagyományőr Világszövetség

2013 Pomáz, Majdán u. 012/20

képviselő: Kertész Zsolt elnök

A magyar és egyéb őstermészeti katonai hagyományok ápolása, felelevenítése és népszerűsítése. Hasonló jellegű szervezetek tevékenységének összehangolása. Kulturális és hagyományőrző tevékenységet folytató szervezetekkel együttműködés kialakítása.

Pomáz Barátai Társaság

2013 Pomáz, Lупpa V. u. 2.

képviselő: Babos Rezső

Pomáz egyik legrégebben alapított civil szerveződése, amely a város kulturális életének egyik meghatározó szereplője. 1989-től napjainkig kiállítások és előadások szervezésével, a 90-es években rendszeresen megjelenő helytörténeti folyóirat valamint a Pomáz történeti monográfia és ismeret-terjesztő kiadványok, füzetek készítésével járult hozzá a város kulturális örökségének feltárásához. Kiemelkedő szerepe volt a helytörténeti gyűjtemény és kiállítás létrehozásában.

Pomázi Művészek Társasága

2013 Pomáz, Panoráma u. 5.

képviselő: Szűcs László

A társaság a településen élő hivatásos művészeket tömöríti. Képzőművészeti kiállításokat, vásárokat, művészeti fórumokat szervez. Segíti a város művészeti, néprajzi, műemlékkel kapcsolatos fejlesztését. Az ifjúság számára képzőművészeti stúdiót, nyári alkotótábor szervez.

Pomáz Város Egészség Klubja (POVEK)

képviselő: Lakits Klára

2011 márciusában alakultak. Közösségépítő, egészséges életmódra buzdító kezdeményezés. Nem a betegségekről beszélgetnek, cél az egészség megőrzése. Arra törekszenek, hogy jól érezzék magukat a bőrükben, ehhez segítséget jelentenek a zene, testmozgás és a kellemes programok: koncert, kirándulás, múzeumlátogatás.

7.2.6. Szociális, egészségügyi***Együtt Egymásért Pomázi Nagycsaládosok Csoportja***

2013 Pomáz, Szőlőtelep u. 21.

Képviselő: Földiné Kovács Klára

Mozgássérültek Közép-Magyarországi Regionális Egyesületének Helyi Szervezete

2013 Pomáz, Hegyalja u. 48.

Képviselő: Kócziánné Szalai Teréz

"Őszi Napfény" Alapítvány az Aktív Időskorért

2013 Pomáz, Hunyadi J. u. 1.

Képviselő: Mohácsiné Kovács Lenke

Időskorúak szociális helyzetének javítása, ennek érdekében szociális, rehabilitációs, stb. ellátások biztosítása. Kis lakóotthonok létesítése.

Pomázi Kábítószerügyi Egyeztető Fórum

Képviselő: Sarkadi Attila

Koordinátor: Óváriné Herpai Dóra

„A Kormány kábítószer-ellenes stratégiájának koncepcionális alapjai”, de a köznyelvben csak „nemzeti drogstratégiaként” aposztrofált szakmai dokumentum alapján jöttek létre a helyi, regionális és megyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok. A dokumentum szerint:

„A Nemzeti Stratégia kulcstényezői a helyi Kábítószerügyi Egyeztető Fórumok. Ezekben a bizottságokban a helyi állami, önkormányzati, civil és egyházi szervezetek képviseltetik magukat: a prevenció és a terápia világának szereplői, valamint az ezeket szervezeti szinten összefogó ÁNTSZ-ek, a közösségfejlesztés szervezeti, a gyermekjóléti szolgálatok, valamint az igazságszolgáltatás, büntetés-végrehajtás, a rendőrség és az önkormányzat szakosított szerveinek képviselői”.

7.2.7. Sport

Pomázi Harcművészeti Sport Alapítvány

2013 Pomáz, Május 1. út 19.

Képviselő: Tóth Ildikó

Nevelő, oktató, képességfejlesztő, ismeretterjesztő tevékenység a keleti harcművészetek gyakorlásával.

Pomázi Ifjúsági és Sport Alapítvány

2013 Pomáz, Nyár u. 6.

képviselő: Szlávik István

A30 Postagalamb Sportegyesület

2013 Pomáz, Dobogókői u. 18.

képviselő: Ifj. Puss József

A58 Postagalamb Sportegyesület

2013 Pomáz, Szerb u. 4.

Képviselő: Petromárkó Zsigmond

Pomázi Egervári - Halmai Focisuli Sport Egyesület

2013 Pomáz, Füleky u. 5./A.

Sporttelep

2013 Pomáz, Sport u. 10.

képviselő: Halmai Gábor, Petroff Miklós

Labdarúgó utánpótlásképzés. Gyermek részére tartandó elméleti és gyakorlati labdarúgó foglalkozások. Gyermek egészséges életmódra nevelése

Pomázi Futó Bajnokok Sportegyesület

2013 Pomáz, Beniczky u. 33.

Képviselő: Sallai Zsuzsa

A PFSE egy olyan sportegyesület, amely azzal a céllal született, hogy közvetítse az emberek felé az egészséges életet, a mozgás boldogságát.

Pomázi Horgászegyesület

2013 Pomáz, Sport u. 3.

képviselő: Rédei Imre

Pomázi Lavina DSE

2013 Pomáz, Mátyás király. u. 2.

képviselő: Kecskés József

Pomázi Városi ICO Labdarúgó Sportegyesület

2013 Pomáz, Sport u. 10.

képviselő: Juhar Tamás

Százláb Pomázi Kutyaolók

képviselő: Dr. Siklódi Csilla

7.2.8. Természetvédelem, turisztika***Kőhegyi Barátok Köre Egyesület***

1039. Budapest, Madzsar J. u. 1.

képviselő: Forgó Imre

Pilis kapuja-Pomáz és Környéke Turisztikai Desztináció Menedzsment Egyesület

2013 Pomáz, Templom tér 3.

képviselő: Rédei Imre

Magyar Turista Egyesület Pomázi Osztálya

képviselő: Pásztor Lajos

Az 1891-ben alapított Magyar Turista Egyesület helyi csoportja az MTE Pomázi Osztálya 2012 tavaszán alakult. Az alapítók 14 fős tagsága mára többszöröződött. Fő célja a Pomáz körüli turistautak gondozása mellett az, hogy Pomáz mind jobban bekapcsolódjon a természetjárásba. A csoport önfenntartó, a festés költségeit is teljes mértékben maguk finanszírozzák. Az egyesület havi rendszerességgel tart túrákat, melyeken bárki részt vehet. Fő szervezője a már hagyománnyá vált Bejgli égető túráknak, valamint a Pomáz Körül-Belül sem képzelhető el nélkülük.

7.2.9. Állatvédelem***Pomázi Állatvédő és Állatsegítő Egyesület***

2013 Pomáz, Koppány u. 14.

képviselő: Lohonyáné Mezei Szilvia

7.2.10. Ifjúsági

Pest Megyei Ifjúságért Egyesület

2013 Pomáz, Gábor Á. u. 3.

képviselő: Viasz Tibor

Kultúra, sport, határon túli magyar szervezetekkel való együttműködés. Kulturális, oktató programok szervezése.

Szent Tarziciusz Cserkészcsapat

2013 Pomáz, Móricz Zs. u. 18. I/6.

képviselő: Vida Balázs.

7.2.11. Kert, gazdálkodás

Pomázi Kertbarátok Porpáczy Aladár Egyesülete

2013 Pomáz, Huszár u. 3.

képviselő: Vicsotka Mihály

1968 óta tevékenykedő szervezet, mely a település kert-kultúrájának ápolásában kiemelkedő eredményeket ért el. Nagy szerepük van a kertbarát mozgalom országos elterjedésében. Rendszeres terménykiállításait mindenki láthatja a Művelődési Házban.

Csata László Gazdakör

2013 Pomáz, Ősz u. 13.

képviselő: Melegh Gábor

7.2.12. Egyéb szervezetek

Pomázi Önkéntes Tűzoltó Egyesület

2013 Pomáz, Fáy A. u. 51.

képviselő: Mohai László

Pomáz legrégebbi és még ma is működő civil szervezete, a Pomázi Tűzoltó Egyesület. Tagjainak a száma megközelíti a 300 főt. Az egyesület tagozatokra oszlik, amely tagozatok többsége kulturális és sporttevékenységet folytat.

Pomázi Polgárőr Egyesület

2013 Pomáz, Kossuth L. u. 23.

képviselő: Verebes Istvánné elnök

A működési területen a közösségi és személyi tulajdon fokozott védelme, a közbiztonság erősítése

7.2.13. Zenei

Pomázi Ifjúsági Fúvószenekar Egyesület

2013 Pomáz, Templom tér 3.

képviselő: Zsideiné Szőke Erika

Pomázi Zenei Egyesület

képviselő: Blaskó Mihály

2001-ben alakult meg a Pomázi Zenei Egyesület, melynek célja a pomázi zenei élet támogatása, a Pomázon élő és zenével szívesen foglalkozó emberek összefogása, tevékenységük segítése.

8. Média – elektronikus és klasszikus médiumok

A sokrétű véleményalkotás és véleményformálás az „e „korszak világában épp oly jelentőséggel bír, mint az információs, illetve a kommunikációs elem. Cél, hogy az információ és a szükséges helyi személyes komforthoz tartozó „közszolgálati hírek", helyi események gyorsan, röviden, érthetően kerüljenek a köztudatba. Ehhez a média aktorainak szakértelmére, a helyi társadalom igény szintjének és kulturális állapotának ismeretére, a települési élet szervezésében résztvevők őszinte közreműködésére van szükség. Az információ fogadásakor és feldolgozásakor természetesen az informálandók aktivitására, a célzott társadalmi csoportok fogadókészségére is szükség van. Azt is látni kell, hogy ma már mindenkiből lehet tudósító, fotós, riporter. A telefon, a tablet, az intelligens eszközök és az emberek megnövekedett ingerküszöbe megköveteli, hogy minden másodpercben történjen valami. A közösség-alkotás, közönség-szervezés intézményi- és intézményen kívüli csatornákon egyaránt fellelhető. Weblapja, FB-oldala, és más interaktív megjelenése az önkormányzatnak, minden intézménynek, civil szervezetnek, csoportnak, magánszemélynek és eseménynek is van.

8.1. Elektronikus médiumok a városban

8.1.1. Pomáz Tv

(Szerkesztőség, stúdió: 2013 Pomáz, Petőfi Sándor utca 66.) – Pomáz Város Önkormányzatával vállalkozási szerződéses viszonyban álló elektronikus médium. A műsorok az Erményi Stúdióban készülnek, a szerkesztőség tulajdonosa és vezetője Erményi Csaba. Több mint két évtizede működő elektronikus médium a településen. A Pomáz Tv 1994. augusztus 20-án kezdte meg műsorközvetítését. Az Erményi Stúdió által készített adások minden nap láthatóak, emellett napi 24 órás képűjság is működik. A műsorok megtekintésének lehetősége a kábel TV-hálózat, a digitális műsorszórás és a you tube, azaz gyakorlatilag az egész város területén adott. Ezek által a pomázi érdeklődők megnézhetik a TV adásait.

8.1.2. Pomáz Város Honlapja

Pomáz Város Önkormányzatának hivatalos honlapja. A városról, az önkormányzatról, a polgármesteri hivatalról. A www.pomaz.hu honlapon a város életének valamennyi fontos szegmense helyet kap. Cél: a település legfontosabb információs bázisává tenni a városi honlapot.

8.1.3. Pomaz.lap.hu

Internetes információforrás a településről.

8.2. Klasszikus médiumok a városban

8.2.1. Pomázi Polgár

Pomáz Város Önkormányzatának havonta megjelenő sajtóorgánuma. Kiadója a Pomázi Polgármesteri Hivatal 1992 óta tájékoztat a településen történő legfontosabb közéleti, kulturális és egyéb eseményekről, rendezvényekről, információkról, jelenleg 6000 példányban, ingyen jelenik meg.

8.2.2. Otthonunk Pomáz

(Szerkesztőség: 2013 Pomáz, Beniczky u. 45.) – Felelős kiadó: Atafer Bt., felelős szerkesztő: Hamvas Atanáz.

8.2.3. Filmipar – Stern Filmstúdió – hazai és nemzetközi produciók

Nemzetközileg ismert, Magyarország négy nagy stúdiójának egyike, Pomázon. A műtermekből és kapcsolódó kiszolgáló épületekből álló filmgyártó bázist 2,8 hektáros volt ipari területen összesen 15 000 m² beépítésével, átalakításával hozták létre. A stúdió alapítója és ügyvezető igazgatója Szabados Róbert.

A Stern Film Stúdió négy különböző méretű műteremét kínálja a különféle producióknak, a 2006-ban átadott filmstúdióban magyar rövid illetve nagy játékfilmek is készültek, viszont lényegesen több külföldi koproducióban gyártott filmet, TV sorozatot, szórakoztató TV műsort, reklámfilmeket forgattak itt. A külföldi megrendelők partnere ezekben az esetekben is mindig valamelyik magyar produció iroda volt

9. Közgyűjtemények, galériák, kiállítótermek, magángyűjtemények

9.1. Helytörténeti Gyűjtemény

A volt Helytörténeti Gyűjtemény épülete egy védett parasztház a Kossuth Lajos u. 48. sz. alatt, melyben a szerb gyűjtemény kialakítása Nyári Károly érdeme. Az épületben létrehozott helytörténeti kiállítás mások mellett Balogh Gyula, Babos Rezső, Könczöl Dánielné és Dr. Laszlovszky József tevékenységéhez kötődik. A gyűjtemény tulajdonosa a Szentendrei Ferenczy Múzeum, a Magyar Nemzeti Múzeum, a Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, és Pomáz Város Önkormányzata. Az állandó kiállítások címei megnyitásuk évével: Szerb szoba-konyha (1984), Német nemzetiségű szoba-konyha (1994), Települési tárgyi emlékek (1994), Római és középkori Pomázra vonatkozó régészeti leletek (1996).

A Helytörténeti Múzeum illetve Gyűjtemény fontos szerepet töltött be a város életében, de tudomásul kell venni, hogy a tárlat látogatottsága (Szentendre és Budapest közelsége), valamint a pénzügyi nehézségek nem tették lehetővé a korábbi működtetési formát. A gyűjtemény, a tárlat jelentős része múzeumoknál, magánkézben és az adományozóknál van. A Kossuth Lajos u. 48-ban található hely-történeti gyűjtemény működtetéséhez az önkormányzat pályázati úton keresett megoldást. A pályázat nyertese tematikus programokkal kívánja a város szolgálatába állítani a teret. A két épület, illetve a hozzátartozó nagyméretű kert kulturális célú hasznosítása javasolt. A hagyományok, az irodalom, történelem, tánc, gasztronómia, egyedi szokások bemutatásával válhat közösségi térré.

9.2. Népviseleti Gyűjtemény

A Magyar Népviseleti Gyűjteményt 1996-ban alapította a település önkormányzata, melyben a magyarság múltjára és jelenére vonatkozó tárgyi emlékek voltak láthatók. A gyűjtemény anyagát Hamar János népi iparművész ajándékozta, ajánlotta megvételre a településnek. A József Attila úti épület azonban, melyben a gyűjtemény helyet kapott, teljes felújításra/átépítésre szorult. A tető beázott, a falak minden irányból vizesedtek. A fűtés, a víz, a csatorna és a vizesblokk állapota sem tette lehetővé a gyűjtemény működtetését. A gyűjtemény szakértői vizsgálatát követően bizonyosságot nyert, hogy az anyag 90%- a műkedvelő másolat volt. A Gyűjtemény visszakerült a családhoz. Az ingatlan jelenleg más funkciót lát el.

9.3. Galériák, kiállítótermek, magángyűjtemények

Állandó és időszakos kiállítóhelyek főleg a város oktatási és közművelődési intézményeiben található: Teleki-Wattay Művészeti Iskola, Teleki-Wattay Kastély, Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár, ahol ünnepekhez, városi rendezvényekhez, és egyéni megkeresésekhez alkalmazkodva rendeznek tárlatokat (pl. Magyar Kultúra Napja, Pomáz Nap, Gyereknapi, Advent).

10. Építészet, műemlékvédelem, szabadtéri szobrok, emléktáblák, közterek

10.1. Építészet, műemlékvédelem

10.1.1. Országos műemléki védelem alatt álló építmények

Görög keleti templom, templomtér (ex-lege műemléki környezete)

A gótikus épület 14. századi eredetű, mai alakjában barokk, 1719-1722 (Szerb utca) – Sok középkori másodlagos kőfaragvánnyal, XV. századi keresztelő, rokokó ikonosztázai, színvonalas ikonokkal. Elsőrendű műemlék. Az ikonosztáz és a püspöki trónus igen jelentős barokk alkotás. Az ún. királykapu szárnyait az angyali üdvözlés jelenete díszíti. Az oldalkapukon Gábiel és Mihály arkangyal képe látható. A keretezés is rendkívül igényes munka. A templom körül régi sírkövek láthatók. (műemléki környezet)

Kolostorrom

Román stílusú 12. századi épületrom (Nagykovácsi-pusztá)

Református templom (ex-lege műemléki környezete)

A település központjában álló (Hősök tere) templom 1814 és 1828 között épült klasszicista stílusban, a klasszicizmus vidéken ritka korai példája. Belső tere eredetileg kosárív-görbe alakú, faszervezetű dongával volt fedve, akkor a kórus rész architektúrája zavartalan volt. Mára az utólagos síkmennyezet a kórusrész szép árkádsorát most mintegy "lefejezi". A templom teljes berendezése is korabeli, igen szép és megtekintésre érdemes.

Római katolikus templom, templomtér (ex-lege műemléki környezete)

A római katolikus templom 1763-1770 között épült (késő) barokk stílusban. A templomot többször bővítették, legutóbb a XX. század elején, amikor az oldalhajók épültek. A belsőt Jeges Ernő falképei díszítik (1952). Korábban a kerítés falában reneszánsz szentségfülke volt beépítve, ami ma az Orbán-kápolnában látható.

Szent Orbán-kápolna

Reneszánsz stílusban épült 1519-ben.(Templom tér)

Római kori villa maradványai

Az épület maradványai Lugi dűlőben található.

Teleki-Wattay kastély (ex-lege műemléki környezete)

A Teleki kastély, (Templom tér) korábban a Wattay család tulajdonát képező kastély, 1773-ban készült barokk stílusban. A kastélyt 2004 és 2006 között PHARE pályázat útján teljesen felújították, annak működtetésére 2007-től a Pomázi Zenekastély Kht. alakult.

Intéző ház

A Teleki-Wattay kastélyhoz tartozó volt **intéző ház**, (Templom tér 4.) késő barokk stílusban épült, később kissé átalakították, a belső ajtók ma is szépek, eredeti állapotukban láthatóak.

Templomos falu

Régészeti módszerekkel azonosított egykori középkori falu (Szente-dűlő).

Udvarház- és templomrom (ex-lege műemléki környezete)

A 14-15. században épült nemesi udvarház gótikus templommal, amelyre ráépült a Luppa-Mandics család mauzóleuma. (Klissza-domb)

Marschalkó villa és műemléki környezete (Orgona u. 3.)**Szerb lakóház** – Néprajzi gyűjtemény (Kossuth L. u. 48)**Néprajzi lakóépület műemléki környezete** (Kossuth L .u 39)**Reneszánsz pastoforium maradványa** (Templom tér)**10.1.2. Városi emlékművek****1956-os emlékmű** (HÉV állomás)**I. világháborús emlékmű** (Hősök tere)**II. világháborús és 56-os emlékmű** (Kossuth Lajos utca)**Honalapítási emlékmű** (Klissza-domb)**Luppa–Mandics mauzóleum** (Klissza-domb) –**Szent család ivókút** (Szent István tér)**10.1.3. Keresztek, vallási jelképek****Kálvária** (római katolikus temető)**Magyar kereszt** (Hősök tere)**Kettős kereszt** (HÉV állomás)**Német kereszt** (Diófa utca)**Szent György napi szerb emlékkereszt** (Szabadság tér)**Szent Márk-napi kereszt** (Ravatalozó utca)**Szlovák kereszt** (Beniczky utca)**Templom téri kereszt** (Templom tér)**Zsidó temető** (Ady Endre utca)**10.1.4. További műemlékek, műemlék jellegű épületek****Harangláb** (Ady Endre utca)**Kopjafák** Városháza parkja, Szent István park,**Testvérvárosainkat jelölő kopjafa** (Huszár utca, Kartal utca sarok)**Kúria**, eklektikus (Beniczky utca 53.) – Kisnemesi kúria, ma iskolává alakítva, eklektikus, későromantikus.

Luppa-ház (Luppa Vidor utca 1.) – A XVIII. sz. második felében épült, a korai reformkorban bővített, még ma is sok művészeti értékkel bíró Luppa majd Mandics ház külső díszei, barokk megjelenése sajnos az államosítás utáni kivásárlást követően tudatos és átfoltolt pusztításnak estek áldozatul: ennek eredményeképpen sikerült levetetni a műemlékjegyzékről. Karakteres, szép épület. Rokokó ablakrácsai jelenleg kerítéselemként és kútlefedésként funkcionálnak, valahai kosáriréses, kőkeretes barokk kapujának elmentett köveit a község ház udvarából lopták szét. Az épületben megfordult Nikola Tesla a jelentős szerb feltaláló is. Ennek emlékét ma szerb és magyar nyelvű tábla őrzi az épület falában.

Pestis emlékmű, szerb emlékkereszt, gótizáló, 1792 (Szabadság (Piac) tér)

Radnai-villa (Pap-malomnál)

Relief (Jankovits Gyula utca 31. szám alatti ház falán)

Régi megyei címer (Beniczky utca 53. szám alatti ház falán)

Római katolikus plébánia, késő barokk, 1771 (Templom tér) –átalakítva. Pincéjében szép késő barokk szőlőprés.

Római kori szarkofág (a Városháza parkjában, Kossuth Lajos utca)

Szerb plébánia épülete (Plébánia u. 1.) – Vujicsics Tihamér szülőháza. Előtte az 5 utca találkozási pontján a kis teret Vujicsics térnek nevezték el.

Kossuth u. 48. lakóépület

10.1.5. Köztéri szobrok

Országzászló, 2008 (Klissza domb)

Kapu 56-os szobor, 2006 (HÉV-állomás)

Jankovits Gyula mellszobra, 1990 (az orvosi rendelő parkjában, Kossuth Lajos utca)

Porpáczy Aladár mellszobra, 2004 (Huszár utca)

Szent Flórián szobor, 1996 (Luppa Vidor utca)

Szent István szobor, 2002 (Szelistye)

Szent Vendel szobor, A pásztorok, fölművesek és állattenyésztők védőszentje 1921 felújította 2000-ben Szűcs László szobrászművész, Pomáz Barátai Társaság (Dobogókői út Horváth u. sarok)

Wass Albert szobor, 2009 (Teleky-Wattay Kastély)

Árpád szobor, 2012 (Panoráma utca)

Hősök tere Életfa 2013. (Hősök tere körforgalom)

Napóra 2013. (HÉV állomás melletti körforgalom)

Sashegyi Sándor sírján lévő szobor (kőbaba)

10.1.6. Emléktáblák

II. világháborús és 56-os áldozatok emlékfala (Önkormányzat parkjában)

Dr. Alföldi András emléktáblája, 1995 (Helytörténeti Gyűjtemény falán, Kossuth Lajos utca 48.)

Emléktábla az 1848–1849-es szabadságharc és forradalom emlékére, 1993 (Városháza falán, Kossuth Lajos utca 23.)

Magyar-német nyelvű emléktábla a pomázi német anyanyelvű polgárok kitelepítésének emlékére, A kitelepítés 50. évfordulója alkalmából állította a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület Közösségi házában falán, 1996 (Kossuth Lajos utca 48.)

Szerb-magyar nyelvű emléktábla az egykori Luppaház falán, mely tájékoztat arról, hogy 1881/82-ben és 1892-ben e házban járt a család rokona, Nikola Tesla az indukciós motor és rádió világhírű szerb feltalálója, 1994 (Luppa Vidor utca 1.)

Szabó Sándor labdarúgó emlékére, 1998

Vitéz Dr. Tiszolczy Lajos emléktáblája az orvosi rendelő falán, 1996 (Kossuth Lajos utca 21.)

Vujcsics Tihámér szülőházát jelölő tábla, 1977 (Plébánia utca 2.)

Freiszleder Árpád szülőháza, tábla (Bem utcában)

110 éves pomázi önkéntes tűzoltóság emléktábla - Tűzoltóság előtt

Csata László - Művelődési Házban

Katona Sándor emléktábla - Katona Sándor u.

Bóna Zsigmond emléktábla – Sashegyi Sándor Általános Iskolában

Jankovits Gyula emléktáblája – Gyógyszertárnál

Tesla emléktábla – Luppa Vidor u.

Szabó Sándor emléktábla – Az ICO sportkör épületének falán

Emléktábla a pomázi németajkú polgárok kitelepítésének emlékére – 1946. március 12-én innen indult az 1032 kitelepített németajkú pomázi vonata. 2006-ban a táblát állította a Demokratikus és tiszta közéletért Egyesület – HÉV állomás falán

Emléktábla a csobánkai németajkú polgárok kitelepítésének emlékére – 1946. március 15-én 17-én a pomázi állomásról indult kényszerútjára a Csobánkáról kitelepített 1309 német ajkú lakos. A 70 évforduló alkalmából emlékükre a táblát állította 2016-ban Csobánka község Német Nemzetiségi Önkormányzat, és Csobánka Községcsépitő és Értékörző Egyesület – HÉV állomás falán

11. Sport – egyesületek, szakosztályok, tömegsport, testkultúra

11.1. Sportélet

Pomáz sportélete egyrészt rendszeres, hagyományokra épülő, szervezett formában, egyesületi keretek között, másrészt önszerveződő szabadidő-sport formában, egyénileg, továbbá laza keretek között, rendezvényekhez kapcsolódva és/vagy alkalmanként zajlik. Az egyesületek nagy többsége a 80-as, 90-es években alakult. A sportlétesítmények jelentős része önkormányzati, egy része magán, illetve társasági (munkahelyi) tulajdonban van, amelyek közhasználatra is igénybe vehetők díjtalanul vagy térítés ellenében. Igen jelentős lehetőséget nyújt Pomáznak természetes környezete, melyet a lakosság és az érdeklődő nagyközönség is igénybe vesz turisztikai céllal. Igen jelentősek a városban, illetve a város határában működő lovas iskolák, lovardák /Pomázi Mátyás Tanya, Csikó Kislovas Egyesület, Szent László Király Lovas Egyesület, Magyar Lovas Íjász Akadémia (Magyar várbán)/ kínálata. A város nagy gondot fordít a szabadtéri tornaparkok építésére is. Ezek az úgynevezett felnőtt játszótérek igen népszerűek lettek a városban. (Szent István park, Karitászház, Vasvári Pál utca, Tiszolczy telep, Táncsics utca gyerek játszótérének kiegészítése kondi elemekkel.) A jövő egyik kibontakozási lehetősége megfelelő befektetések

után a környezet potenciális kihasználása üdülési, aktív pihenési, rekreációs céllal. Az utóbbi években lehetőség nyílt társasági adókedvezmények igénybevételével a látványsportok területén jelentős fejlesztéseket megvalósítani. Ennek eredményeként az Egervári-Halmi Focisuli és az ICO Sport Egyesület megvalósított a városban egy nagyszabású labdarúgó centrumot, melynek részeként 1 db 105-68 műfüves pályát, 1 db 40x20-as kis műfüves pályát, 1 db 52x12-es műfüves pályát (lábtenisz) és 1 db 80x55-ös élőfüves pályát alakítottak ki.

11.2. Sportegyesületek, sportalapítványok, szakosztályok

Pomáz Ifjúsági és Sport Alapítvány (Nyár u. 6.) – 1991-es alakulása óta tevőlegesen vett részt a település sportéletének szervezésében.

A58 Postagalamb Sportegyesület (Szerb u. 4.), **A30 Postagalamb Sportegyesület** (Dobogókői u. 18.) – A postagalambsportnak több évtizedes hagyományai vannak településünkön. Művelői rendszeresen vesznek részt hazai és nemzetközi röptetésekben, illetve minden évben rendeznek egymás közötti díjazott versenyeket is. A sportág művelői Pomázon két egyesületbe szerveződve végzik sporttevékenységüket.

Pomázi Horgászegyesület (Kossuth L. u. 23.) – korábbi elnökök Diósi Gábor, Falics Béla, jelenlegi elnök Rédei Imre.

Az egyesület elsődleges céljai közül kiemelhető a tagok horgászérdekeinek képviselése, valamint kedvező horgászlehetőség biztosítása. Törekszik a horgászsport fejlesztésére, népszerűsítésére. Nagy hangsúlyt fektet a horgászkerölcs szabályainak tiszteletben tartására, emellett a természet szeretetére és védelmére való nevelésre.

Pomázi Városi ICO Sport Egyesület (Sport u. 10.) – Az egyesület jogelőde, a Községi Sportkör (KSK) 1912-ben alakult meg, helyet adva a labdarúgás szervezett, versenyszerű művelésének. Később egyéb sportok is bekerültek a szakosztályok közé (jégkorong, autósport, női kosárlabda), de a meghatározó napjainkig a labdarúgás maradt. Jellemző volt a távolabbi és a közeli múltban is, hogy dinasztikák adták egymásnak a stafétát. A város határain kívül is híresek voltak a Rab testvérek, a Ribí fivérek (Ribí Lajos nevét viseli a rendszeresen megrendezésre kerülő ifjúsági tehetségkutató torna), valamint a Szabó család. Szabó Sándor (nevét emléktábla őrzi a sportkör épületének falán) a csapat neves játékosa Debrecenbe kerülve első osztályú labdarúgóvá vált. Pomázra visszatérve haláláig támogatta tudásával, emberségével az egyesület munkáját. A hatvanas évek voltak a Sportkör életében a legsikeresebbek. A Sportkör és az iskola között Bukovics Béla testnevelő tanár személye volt az összekötő, aki igazságos szigorával nevelte a fiatalokat a sport szeretetére. Kezei közül neves és sikeres sportolók kerültek ki. Az 1968-as bajnokságból Egervári Sándor emelkedett ki, aki a jelenkori honi labdarúgás jelentős alakja, szakmai tudását szülőföldjén, Pomázon is igyekszik tovább adni. Az 1950-ben Pomázon született, játékosként magyar bajnoki bronzérmes és Kupagyőztesek Európa Kupája / KEK / második. Edzőként háromszor lett magyar bajnok. A magyar U20-as válogatott szövetségi kapitányaként 2009-ben VB bronzérmes. 2010-2013-ig a felnőtt labdarúgó válogatott szövetségi kapitánya. Legutóbb, 2016-ban a Diósgyőr NB I-es csapatának vezetőedzőjeként dolgozott.

Továbbá Pintér Sándor a Honvéd sokszoros válogatott játékosa, aki az elsők között jutott el az európai professzionális labdarúgás egyik fellegvárába, Belgiumba. Ma is közöttünk élő példaképei az ifjúságnak Pomázon, és szűkebb, de a tágabb határainkon kívül is. Kiemelésre méltó még Leidinger Gyula, aki aktív sport pályafutás után sportvezetőként, hosszú ideig az egyesület elnökeként tevékenykedett. Kiemelkedő támogatója a helyi Íroszer Szövetkezet, későbbi nevén ICO RT., amely napjainkig szponzorálja az Egyesületet. Jelenleg a Sakk szakosztály, Labdarúgó szakosztály működik.

Pomázi Egervári - Halmai Focisport Egyesület

A Pomázi Egervári-Halmai Focisuli SE-t 2004-ben alapította a két névadó Egervári Sándor (mesteredző) volt szövetségi kapitány, és Halmai Gábor volt válogatott játékos. Ők ketten úgy gondolták, gondolják, hogy kaptak annyit a magyar labdarúgástól, amit szeretnének továbbadni, visszaadni a következő generációknak. A Focisuli alapításának célja az volt, hogy a környékbeli gyerekeket, tehetségeket összegyűjtve, rendszerbe behelyezve segítse a fejlődésüket, esetlegesen ki-bontakozó karrierjüket. A kezdetekben egy csapatra való, több korosztályt magába foglaló gyerek-hadnak szervezte az egyesület a foglalkozásokat, ma már több korosztályban 160-170 gyermek sportol, edz, versenyez az Egyesület színeiben. A névadók szakmai felügyelete mellett, hazai és külföldi szakanyagok beszerzésével is segítik az edzők munkáját, akik ezt elsajátítva adják tovább a gyerekek felé. Filozófiája lényege, hogy a gyerekek szeressék meg a sportágat, tanulják meg milyen közösségben, csapatban élni, egymásért is játszani. A hangsúly mindig a JÁTÉK-on van! A Focisulival és a pomázi Önkormányzat között létrejött hosszú távú szerződés értelmében az óvodák és az iskolák is használhatják a pályákat, melyek az átépítést követően az alábbi méretűek: 1 db 105-68 műfüves pálya, 1 db 40x20-as kis műfüves pálya, 1 db 52x12-es műfüves pálya (lábtenisz) és 1 db 80x55-ös élőfüves pálya.

Tao pályázat keretében felújított öltözőépületet, illetve a pályákat közösen használják a társegyesületükkel, a Pomáz Városi ICO SE-vel, amely az idén volt 103 éves. Az egyesületet Juhár Tamás volt válogatott játékos mellett, Egervári Sándor és Petroff Miklós vezeti. A sporttelepen jelenleg összesen 11 utánpótlás korosztály edz. Felnőtt játékosok is használják a pályát a Pomáz Városi ICO SE felnőtt csapatán túl az Öregfiúk, Old Boys és a Veterán is itt játssza a hazai bajnoki mérkőzéseit.

Pomázi Lavina DSE (2013 Pomáz, Dobó István u. 71. B/4.)

A 80-as évek végén alakult, elsősorban az iskolai sport szervezésére és támogatására a Mátyás Király Általános Iskola mellett szerveződött sportegyesület, amely két szakosztályában (karate: wado ryu, kosárlabda), versenyezteti csapatait különböző bajnokságokon, illetve versenyeken. Gyermek- és ifjúsági sportversenyeket szerveznek, és vesznek részt rajtuk, diákolimpiát szerveznek, kimagasló eredményeket érnek el a különböző kategóriájú és szervezésű versenyeken.

Pomázi Futó Bajnokok Sportegyesület (Beniczky u. 33.)

Képviselő: Sallai Zsuzsa

A PFSE egy olyan sportegyesület, amely azzal a céllal született, hogy közvetítse az emberek felé az egészséges életet, a mozgás boldogságát. Céljuk: mindenki, aki csatlakozik hozzájuk, minden nap egy kicsit „lépjen túl önmagán.” A futó bajnokok segítenek a résztvevők céljainak

elérésében. Az egészséges élet elengedhetetlen feltétele a mozgás, melyet közös edzésekkel, versenyek szervezésével egészítenek ki.

Százláb Pomázi Kutyaolók

Képviselő: Dr. Siklódi Csilla

Amatőr futócsapat, akiket összeköt a futás, és lehet, hogy nem azonos sebességgel, nem azonos célból, de futnak. Futócsapat tagjai szeretnek a természetben futni, túrázni együtt a barátokkal, családdal, amibe a négy lábúak is beszámítanak. A futás az élvezetről szól, emellett versenyeznek is. Sok szép eredményt értek már el, több maratonistájuk, teljesítménytúrázójuk, ifjúsági és senior bajnokuk van. Együtt élvezik a pomázi és pilisi természeti értékeket, melyek megőrzésében tevékenyen részt vesznek: Majdánpola és a turistautak takarítása.

Pomázi Harcművészeti Sport Alapítvány

Edzéseiket a Pomázi Német Nemzetiségi Iskola tornatermében tartják heti rendszerességgel.

MyGy Sportegyesület (Ország u. 13.)

Edző: Shihan Várszegi Rudolf 7. dan

A csoportokat 10-18 éves, és felnőtt korosztályúak alkotják. A Sportegyesület minden hétköznap tartja edzéseit.

Hinode Karate Klub Sportegyesület (Liliom u. 38.)

2006-ban alapították Hajnal Miklós 5. dan, és Hajnalné Schneider Zsuzsanna 4. dan-os mesterek. Elsősorban tradicionális karate oktatásával foglalkoznak, de versenyzőik számára külön edzéseken versenyre való felkészítést is tartanak.

11.3. Sportlétesítmények

Magántulajdonban lévő létesítmények: Anna Fitness, Energy Zone Sport Club, Nil Fitness, tenispálya (lakótelep felett), télen fedett (sátor).

Önkormányzati intézményi létesítmények: Pomázi Mátyás Király Általános Iskola tornaterem, tornaszoba, sportudvar, szabadtéri atlétika pálya, szabadtéri gumi burkolatú labdapálya, futópálya (kézilabda, kosárlabda, kispályás labdarúgás), Sashegyi Sándor Általános Iskola, Gimnázium és Rendészeti Szakközépiskola tornaterem, Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola tornaterem (sportcsarnok), kondicionáló-terem, szabadtéri bitumenes labdapálya.

Az Önkormányzat által létesített szabadtéri tornapályák:

A kisgyermekeknek több játszótér áll rendelkezésére a városban: pl. Szent István park, Karitászház, Kastély játszótér, Mogyoró utca, Tánicsics utca.

Felnőtt játszótérek: a Szent István park, Karitászház, Vasvári Pál utca, Tánicsics utcai gyerek játszótér kiegészítése kondi elemekkel.

12. Idegenforgalom, turisztikai szolgáltatások – vendéglátás, éttermek, szállások

12.1. Klímabarát település

2007 februárjában Pomáz Város Képviselő Testülete felismerve, hogy a lakosságnak kimagasló felelőssége van az éghajlatváltozással járó szélsőséges időjárási jelenségekre való felkészítésben, elhatározta, hogy az országban harmadikként csatlakozik az MTA Szociológiai Kutató Intézetének és éghajlat változási kutatóműhelyek által elindított Klímabarát település programjához. A város azóta is aktív tagja a Klímabarát Települések Szövetségének.

12.2. Idegenforgalom

Pomáz a térszerkezeti adottságai, táji, természeti, kulturális értékei alapján fejlesztésre alkalmas húzóágazatának tekintheti az üdülést és idegenforgalmat a szakmai, zöld- és kultúr turizmus, a napi rekreáció, a sportolás, a hétvégi kirándulás-üdülés, valamint a tartós üdülés területét egyaránt. Az egyes területek társadalmi és ezáltal gazdasági felértékelődésének nagyon fontos eszköze a Duna-Ipoly Nemzeti Park kialakítása, és a hozzá kapcsolódó eszmeiség értéként való elfogadtatása. A Nemzeti Park és Nemzeti Örökség Program intézményei, illetve rendezvényei kiváló alkalmat nyújtanak a természetet, történelmi hagyományokat tisztelő magatartás elterjesztésére. Pomáz a fővárosi lakosság közkedvelt pihenőhelye. A települést körülölelő zártkerti övezet a nyári napokban megtelik a kiskerttulajdonosok hadával.

Pomáz a „Pilis kapuja”. Egy-egy szép tavaszi nap 3-4000 bakancsos turista keresi fel a környék kiránduló helyeit. Az átmenő családoknak, diákoknak lehetőségük van a megpihenésre, rövidebb időtöltésre, a hangulatos, kulturált éttermekben, a széles skálán mozgó vendéglátó egységekben, az olcsó, gyors étkezési vagy teázási lehetőségtől a talponállókig.

12.3. Turista-útvonalak, turista-látnivalók

A Pilis-hegység turista útjainak egyik fő kiindulási pontja és bázisa városunk. A HÉV állomástól gyalogtúrával egy-másfél óra alatt elérhető a legszebb kirándulóhelyek bármelyike.

Pomáz területén kb. 30-40 km turistaút van, melyből 20-25 km-t a Magyar Turista Egyesület Pomázi Osztálya saját erőből tart karban. Az Országos Kéktúrának is van pomázi szakasza (50 m) a szurdok parkolójában és a Bükkös patak völgyének pomázi oldalán.

Kőhegy – Bazaltorgonák- és gombák, Petőfi-pihenő és kilátó, turistaház (étterem és szálláshely), kijelölt tanösvény. A helyi legenda szerint Árpád vezér a Dunán átkelve a Kőhegy tetejéről irányította a honfoglalás hadműveleteit.

Nagykevény Csúcsán egykor háromszögelési gúla és kilátó állt. A csúcstól északnyugatra, a Kevély-nyeregben, az 1990-es években leégett Kevély-nyergi turistaház romjainál számos turistaút fut össze: az Országos Kéktúra kék sávja, zöld sáv, piros sáv (ez vezet keresztül a csúcson is), a sárga sáv és a csúcsot elkerülő piros négyzet. A kilátó újjáépítését tervezik.

Kiskevény, Csúcshegy és Oszoly csúcs mészkőgerince

Holdvilág-árok és környéke – Természeti szépségével és lenyűgöző látványával a honfoglaló magyarok ősi pogány vallásának, temetkezési helyének napjainkig részben feltáratlan és

megfejthetetlen kultikus helye nyújt felejthetetlen élményt az odalátogatók számára. A legenda szerint itt alussza örök álmát Árpád vezér, a honfoglaló magyarok fejedelme.

Csikóvár csoport – Tornyas-hegy (508m), Lom-hegy-nyereg (461m) Lom-hegy (589m), Bölcső hegy (587m), Nagy-Csikóvár (557m), Kis-Csikóvár (461m), Mesélő-hegy, Kő-hegy (366m).

Dobogókő csoport – 700m magas Dobogókő, Bükki pusztá, Két-bükkfanyereg (574m), Szerkövek, Thirring szikla, Rám szakadék, Lukács árok.

Barlangok – Karsztos illetve hidrotermális eredetűek. Ismertek közül két nagyobb barlang-csoport és több „üreg” kőfulke, bemélyedés található Pomáz területén. (A Holdvilág-árok mesterséges barlangjai és a Majdán fennsík mészkőbarlangjai)

Források – János-, Lajos-, Kármán-, Gyopár-, Csepel-és Sándor-forrás.

A határhoz közeli fontos látványosságok: Pilisszentkereszti szurdok, Vasas-szakadék, Lajos-forrás.

12.4. Vendéglátóhelyek, szállások

- Teleki-Wattay Kastélyszálló
- Rákospince Étterem és Hotel
- Kara Hotel és Étterem
- Stefano Pizzéria és Panzió
- Tuti Panzió
- Kulcsos házak, menedékház - említésre méltók a csikóvári kulcsos ház, és a kőhegyi menedékház
- A turistaszállások, menedékházak - Pomáz szigorúan vett területén jelenleg egy sincs.

12.5. Éttermek:

- Gróf Teleki Kastély Étterem, Rákos, Udvaros, Csikóvár, Viking, Forráspont, Napközi
- Pizzériák: Globex Pizza, Stefano Pizza, Malibu Pizza, Rege Gyros
- Cukrászdák: Szökő Cukrászda, Maróni Cukrászda, Stefan Cukrászda
- Több kisebb gyorsétterem, büfé, pizzázó, fagyizó

13. Művészeti élet Pomázon

A művészeti helyszínek és a művészetoktatás-nevelés Pomázon a művészek, a művészetek bemutatkozásának, szervezésének és oktatásának egyaránt vannak intézményi és civil szervezői. A két legnagyobb intézményi helyszín a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár valamint a Teleki-Wattay Művészeti Iskola.

A művelődési házban működnek művészeti csoportok, vannak művészeti bemutatók és alkalmi előadások, kiállítások, versenyek. Az intézmény a városi nagyrendezvények, ünnepek művészeti tematikáját is felügyeli, de biztosítja a kívülről jövő civil kezdeményezések megvalósítását.

A TWMI- zene-, tánc-és képzőművészet tagozaton látja el a művészeti oktató-nevelő munkáját. Az oktatáshoz természetesen kapcsolódnak bemutatók, koncertek, előadások saját belső körből és külsős meghívottakkal egyaránt.

Az iskola mellett a Teleki-Wattay Kastély rendezvény helyszíneként is szerepel / kiállítások, koncertek, táborok /.

A város általános iskoláiban is találunk művészeti csoportokat és osztály keretben működő produkciókat, melyekhez házon belül és/vagy külső helyszíneken /pl. művelődési ház/ szerveznek bemutatókat.

13.1. Jelentősebb művészeti tevékenységet végző civil csoportok:

- Magyar Vár Alapítvány
- Katolikus plébánia
- Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület
- Szerb Nemzetiségi Önkormányzat
- Holdvilág-árok OKE
- Pomázi Művészek Társasága
- Pomázi Bauhaus Stúdió

13.2. A város híres szülöttei, lakói és/vagy látogatói

13.2.1. Irodalom- zene - táncművészet

Ásztai Csabáné† – fuvolaművész, zenepedagógus

Bagó Bertalan – színész, rendező

Balázs László Gábor - előadóművész

Barkóczi József - képzőművész

Bálint Ákos - néptánc művész

Bánsági Ildikó – színész, előadóművész

Berkó Gábor – zeneszerző, zongorista

Berta Zsolt - író

Blaton Antal – karnagy

Borbély Ibolya – népdalénekes, néptáncos, drámapedagógus
Borbély Mihály – klarinét- és szaxofonművész, népzeneész
Delhusa Gjon – énekes, előadóművész
Döbrentei Kornél – író, költő
Dúcz Lászlóné – néptánc, népdaltanár
Egyházi Géza – operett, opera, musical-énekes
Eredics Gábor Gergely – népzeneész
Farkas Annamária - népdalénekes
Fehér Júlia – színész, előadóművész
Für Anikó – színész, előadóművész
Gáspár Kata – színészpálánta
Gelencsér Tünde – színész, bohócdoktor
György Ádám – zongoraművész
Horváth Ági - énekes
Janka László – zenész, zenetanár
Jánosi Dávid – színész, előadóművész
Jánosi Ferenc - színész
Juhász Károly – színész, előadóművész
Koncsek József - író, újságíró, tanár
Krunityné Sosity Anica – néptáncos
Méhes Imre – zenetanár
Mező Tibor – író
Nagy Gy. György – fotóművész, tanár
Nagy János – jazz zongorista
Nagy Koppány - népzeneész
Nagy Zoltán – színművész
Németh Oszkár – zenész, dobos
Nyári Darinka – színész, előadóművész.
Petrás János – énekes
Pomázi Ifjúsági Fúvószenekar
Pomázi Tűzoltózenekar
Pomázi Zenés Diákszínpad
Rudolf Teréz – színművész
Seres Borbála – gitárművész
Sipos Mihály – zenész, előadóművész
Sipos Tamás - előadóművész
Sipos Péter – előadóművész
Szabó Anna – tánc-és drámapedagógus
Szabó Attila – dramaturg, rendező, bohócdoktor
Szakál Zoltán – színész, szerkesztő-műsorvezető
Szőke István Atilla - versíró
Ternovszky Béla – rajzfilm rendező
Turcsány Péter† – író, költő, szerkesztő, kiadó vezető
Túri Lajos (Lui) – énekes
Városi Kamarazenekar

Vujicsics Tihamér† - zeneszerző, népzenekutató
Vujicsics Együttes

Pomázi Énekkarok:

Pomázi Szent Cecília Kórus

Psalmus Kórus

Teleki-Wattay Művészeti Iskola Vegyeskara

Teleki-Wattay Művészeti Iskola Kiskórus és Leánykara

Pomázi Óvónők Eszterlánc Kórusa

Holdilág-Árok OKE Énekkar

Pomázi Kertbarátok Kórusa

13.2.2. Képzőművészet

Ádány Lajos – fafaragó

Ásztai Csaba – festő-, grafikus-, formatervező művész

Bolyki István – képzőművész, lapkiadó

B. Reszler Gábor– festőművész, szobrász, grafikus

Csoboth Judit – iparművész, rajztanár

Egervári Endre – festő, építész tervező

Egervári Júlia – grafikus, festő

Erdős Géza† – festőművész

Farkas András – képzőművész

Fónad István – fafaragó

Füst Péter – szobrász, grafikus

Gubrinski Takac Katarina – író, költő

Gyurgyik Zsuzsanna - grafikus

H. Csuta Anna – keramikus

Hárshegyiné Kertész Judit - iparművész

Imre Lajos – grafikus

Jakab György – csont- és fafaragó

Jankovich Gyula† – szobrászművész

Jánosi András† – „Reneszánsz polihisztor”: festő, szobrász, költő

Kis János† – képzőművész-tanár

Kiss Károlyné Lena – textiltervező, iparművész

Lukács János† – festőművész

Németh Mihály - tipográfus

Oltvainé Dancsó Ilona – festőművész

Orgoványi Anikó – festőművész

Nagy György – fotóművész-tanár

Papp Erzsébet – textilművész

Petrás Mária – keramikus, népdalénekes

Radnóti György – formatervező iparművész

Reszler Gábor - képzőművész

Seres János Ferenc – szobrászművész
Somodi László† – festőművész
Sonyákné Kovács Kati - képzőművész
Szatmári Varga Ágnes (KABÓ) – grafikusművész
Szilárdfyne Szalai Margit† – iparművész
Szegő Attila – festő, restaurátor
Sziva Vera – ikonfestő
Szűcs Katalin – kőszobrász-restaurátor
Szűcs László – szobrász, művészrestaurátor
Törő Rozália – festőművész
Wrábel Sándor† – festőművész
Zágon Judit – iparművész

13.2.3. Helytörténet, történelem, tudomány, sport, jeles elődök

Dr. Alföldi András† - régész, ókortörténész
Dr. Laszlovszky József† – gyógyszerész, kémikus
Dúcz László† – történész, autodidakta néprajzkutató, író
Dr. Golub Iván – a Magyar Kórházszövetség volt elnöke, főigazgató főorvos, a Szerb Demokratikus Szövetség, illetve az Országos Szerb Önkormányzat Közgyűlésének és Elnökségének alapító tagja, Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat elnöke
Gróf Apponyi Albert† – volt vallás-és közoktatási miniszter, konzervatív országgyűlési képviselő, politikus
Gróf Teleki József† – Erdély kormányzója, a Magyar Tudományos Akadémia első elnöke, történész, pomázi földbirtokos.
Glykais Gyula† – kardvívó
Egervári Sándor – mesteredző
Jaksity Iván – esperes, plébános, helytörténész
Hamar János† – népművész, grafikus, festő, gyűjtő, kutató
Kemecsey Imre – sportoló (kajak-kenu)
Koncsek József – költő, író, irodalomtörténész
Luppa Péter† – mérnök, országgyűlési képviselő
Luppa Vidor† – egyház- és településtámogató földbirtokos
Majoros István – birkózó
Pintér Sándor – válogatott labdarúgó
Plank Antal – író, múzeumalapító
Porpáczy Aladár† - tudós és növénynevelő kertész
Prause Gyula† – mozdonykészítő mester
Pákolicz Mihály – író, költő
Radnai Miklós† – zeneszerző, zenekritikus
Sashegyi Sándor† – autodidakta régész, őstörténész, író
Schiffer Anna – sportoló (ifjúsági karate)
Dr. Szilárdfy Zoltán – áldozópap, művészettörténész
Dr. Tiszolczy Lajos† – pomázi házi orvos

Tomasevics Zorka – szinkronrendező

Tóth Ferenc† – helytörténész

13.2.4. Híres látogatók Pomázon

A teljesség igénye nélkül, minden évben több híresség látogatja városunkat.

Pálóczi Horváth Ádám† - költő, író, hagyománygyűjtő, országgyűlési nagykövet.

1783-ban gr. Teleki József pomázi birtokán földmérőként dolgozott. A Pest Megyei Levéltár, a Kiscelli Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár őrzi Pomázon készített szép kivitelű térképeit (pl. Pomáz, Budakalász, Nagykovácsi). Magyar György gazdatiszt révén itt került kapcsolatba Federspiel német hadnaggyal, s vele a szabadkőműves mozgalommal.

Petőfi Sándor† – 1845. szeptember 23-án Vahot Imrével és Vachott Sándorral megmászta a Kőhegyet. Teleki grófi jószágigazgatójának, Araday Károlynak a vendégei voltak. (A kőhegyi turistaház és a Petőfi emlékoszlop jelenleg Szentendre közigazgatási területéhez tartozik.) A helyi hagyomány szerint Petőfiék Pomázon az Iskola utcai ún. „hordós” házban töltötték az éjszakát. Hegyen ülök című versét az irodalom „Pest, 1845. október 16. – november 25.” keltezéssel jegyzi, és borjádi látogatásához köti. A vers korábban keletkezhetett, mivel a Pesti Divatlap 1845. őszhó 2-án közölte (27. szám). Előbb nyomdába kellett kerülnie ahhoz, hogy október 2-án megjelenjen. Petőfi szeptember 23-án járt a Kőhegyen, ezért nagyobb a valószínűsége annak, hogy a kőhegyi kirándulás ihlette a verset.

Sir Roger Moore - az UNICEF, az ENSZ Gyermekalapja 60. születésnapja alkalmából, mint jószolgálati nagykövet 2006. november 30-án Magyarországra érkezett. December 3-án Pomázra látogatott, „Angyali üdvözetet” hozott a hátrányos helyzetű gyermekeknek.

Szörényi Levente – zeneszerző, énekes, szövegíró. Szülei ifjú házasként Pomázon éltek, édesapja Sashegyi Sándor barátjaként sok kutatásban vett részt. Szörényi Levente finanszírozza a Holdvilág-árokban zajló feltárást.

Vujicsics D. Sztoján† – 1933. május 15-én Pomázon született. Szülei Plébánia u. 2. sz. házában töltötte gyermekkorát. Itt gyerekeskedett testvére, Vujicsics Tihamér zeneszerző is. Édesapja, Vujicsics Dusán a szerb ortodox egyház budai püspökségének püspök-helyettese volt, haláláig Pomázon élt.

14. Testvér- és partnervárosi/települési kapcsolatok – hazai, határon túli magyar, uniós illetve tágabb nemzetközi kapcsolatok

14.1. Működő és nem működő partnerkapcsolatok

Oberhausen-Rheinhausen (Németország) – A testvérvárosi kapcsolat szervezett keretek között (testvérvárosi szerződés révén) 1991 óta működik a két település között, lazább személyes, baráti kötődések azonban már a rendszerváltás előtt is működtek. A testvérvárosi kapcsolat kié-

pítésének fő szorgalmazója Liebl Mary volt, aki egy Pomáizról kitelepített német család gyermeke, és aki a pomázi német nemzetiségi iskolába jött tanítani. Oberhausen-Rheinhausen 2007-ben ünnepelte fennállásának 800. évfordulóját. A nyári rendezvénysorozaton Pomáz Város Képviselő-testülete, a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, valamint a pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat képviselői is jelen voltak. Martin Büchner polgármesterrel a városvezetésnek kiváló kapcsolata alakult ki, a két település közötti együttműködés széles körű, a Mikulásvárástól a gyermekek nyári csere-táboroztatásáig. 2002-ben Oberhausen-Rheinhauseni Pomázt Segítő Kulturális Egyesület is létrejött a két település közötti testvérkapcsolatok ápolására Caludia Deutsch vezetésével. Idén ünnepeljük a testvérvárosi kapcsolat 25. éves évfordulóját. Német meghívásra 2016. október 6-10-ig delegáció utazott Németországba.

Sisheim-Waldangeloch (Németország) – Az 1946-ban kitelepített pomáziak kulturális központjának számító település. Ez a németországi kapcsolat a Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület és a Waldangeloch-i Heimatverein kapcsolatára épül. Idén ünnepelték az 1946-os kitelepítés 70. évfordulóját.

Pale (Bosznia-Hercegovina) – 2006-ban kötött települések közötti szerződés értelmében Pomáz partnertelepülése. A testvérvárosi kapcsolat a Szerb Nemzetiségi Önkormányzat közvetítésével működik.

Krzywin (Lengyelország) – 1998-ban történt önkormányzati szintű kapcsolatfelvétel a lengyelországi Krzywien városával. Az elmúlt években a kapcsolat meggyengült.

Apaj (Magyarország) – Apaj, a Kiskunság kapuja. Apajjal a kapcsolat évek óta nem működik.

Blaenau-Gwent (Wales) – Sajnos anyagi okokra hivatkozva ez a kapcsolat megszakadt.

Rangelsdorf (Ausztria) – Ők is megszüntették a kapcsolatot.

Visk (Ukrajna) – Jelenleg ez a kapcsolat sem aktív.

14.2. Intézmények, civilek partnerkapcsolatai

Ada (Szerbia) – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Angelbachtal (Németország) – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Csíkdánfalva (Románia, Erdély) – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Hrasce (Horvátország) – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Jamina – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Krzywin (Lengyelország) – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Sigetec (Horvátország) – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Obrenovac – **Pomázi Tűzoltó Egyesület**

Oberhausen-Rheinhausen (Németország) – **Pomázi Tűzoltó Egyesület, Német Nemzetiségi**

Általános Iskola, Mesedombi Óvoda

Palics (Szerbia, Vajdaság) – **Mesevölgyi Óvoda**

Kobátfalva (Románia, Erdély) – **Sashegyi Sándor Általános Iskola**
 Ratstat (Ausztria) – **Német Nemzetiségi Általános Iskola**
 Novi Sad (Szerbia) – **Teleki-Wattay Művészeti Iskola**
 Sturovó (Párkány) – **Teleky-Wattay Művészeti Iskola**
 Sisheim-Waldangelock (Németország) – **Pomázi Német Kulturális Egyesület**
 Lausanne (Svájc) – **Ifjúsági Fúvószenekar**
 Marosszentgyörgy (Románia) – **Psalmus Kórus**
 Nyáradkarácsonyfa – **Psalmus Kórus**
 Volda (Norvégia) – **Psalmus Kórus**
 Zilah (Románia) – **Psalmus Kórus**
 Loiri (Szardínia) - **Pomázi Óvónők Eszterlánc Kórusa (Coro di Loiri Férfi kórossal)**
 Belgrad (Szerbia) – **Opanke Hagyományőrző Kulturális Egyesület**

15. Egyéb kulturális „iparágak”: kiadói tevékenység, kézművesség, népművészet, hagyományőrzés

15.1. Kiadói tevékenység

- Pomáz Város Önkormányzata (Kossuth Lajos utca 23-25.) – Kiadói tevékenysége révén önálló, vagy társfinanszírozóként számos hasznos, Pomáz Város hagyományait öregbítő, dokumentáló kiadványnak volt és lesz a „gazdája”.
- Kráter Műhely Egyesület (Búzavirág utca 2.)
- Rovás KFT. (József A. u. 26.)
- Comenius 2010 BT.(Meselia u. 11.)
- Geobook Kiadó (Jankovich Gy. u. 30.)
- Etikett Pomáz BT. (Vróci út 8.)
- Mission Consulting KFT. (Szedres u. 17.)

15.2. Kézművesség, népművészet, hagyományőrzés

Magyar Vár Alapítvány

16. Kulturális tevékenységet elismerő díjak, kitüntetések

Pomáz Díszpolgára – A kitüntetés annak a pomázi vagy másutt lakó, magyar vagy külföldi állam-polgárnak adományozható, aki Pomáz városért és azon túlmenően a magyarságért, hazánkért valamilyen kiemelkedőt – legyen az eszmei, szellemi, tárgyi vagy anyagi természetű – cselekedett. A díszpolgári cím személyi kitüntetés, posztumusz is adományozható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, október 23-án a városi ünnepségen kerül sor.

1993. évben Dr. Brezanóczy János, id. Farkas Zoltán, Klaus Dieter Heller kapott díszpolgári címet, illetve posztumuszdíjat kaptak: Dr. Radványi Géza, Bóna Zsigmond, Czimmer Tibor, Mészáros György, és Katona Sándor. 1994-ben Héder Géza és Rudas András, posztumusz: Dr. Alföldi András és Szutter János. 1995-ben Dr. Habsburg Ottó, Dr. Papp István, Dr. Tregale Kálmán, Schmidt Jánosné. 1996-ban Tóth Pálné, posztumusz: ifj. Réfi Péter. 1998-ban Plank Antal. 1999-ben Dúcz László, posztumusz: Balogh Gyula, Fodorné Kriskó Iringó. 2000-ben Dr. Juhár János, Dr. Regius Ferenc, posztumusz: Vujicsics Tihamér. 2001-ben Melczer Géza. 2002-ben Pospichl Margit és Borszéki Márton. 2003-ban Dr. Szilárdfy Zoltán, posztumusz: Wrabel Sándor. 2004-ben Majoros István. 2005-ben Dr. Golub Iván és Borbély Mihály, posztumusz: Bencze Dezső. 2006-ban Martin Büchner. 2007-ben posztumusz Jánosi András. 2008-ban Kulin Imre, posztumusz: Czolk János. 2009-ben Varga János. 2010-ben Ásztai Csabáné, posztumusz: Sashegyi Sándor. 2012-ben Rákos István. 2013-ban Dr. Tóth Gáborné, Ternovszky Béla, 2016-ban posztumusz: Bánóczi Fülöp János, Turcsány Péter kapta.

Pomázért Díj – A kitüntetés annak a személynek adományozható, aki életművében, konkrét cselekedetében Pomáz hírnevét öregbítette, a polgárok életvitelét szebbé, boldogabbá, gazdagabbá tette, önzetlen áldozatvállalásával alkotott, nevelt, huzamosabb ideig közösségi munkát végzett. A kitüntetés közösségek számára, valamint posztumusz is adományozható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, október 23-án, a városi ünnepségen kerül sor.

1992-ben Gyurgyik Gyuláné, Jaksity Iván, Csordás Ernő, Plank Antal, Dr. Tregale Kálmánné, Borszéki Márton, posztumusz: Csobán Ignác, Bukovics Béla, Dr. Tiszolczy Lajos, Csata László. 1993-ban Somodi László, a Szerb Klub, a Pomázi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a Porpáczy Aladár Kertbarát Klub, posztumusz: Tölgyes Kálmán, Demeter József, Beslity István, Leidinger Gyula, Kacsovsky Andor. 1994-ben Fühl Angi, Holló Sarolta, Varga János, Sárréti Pál, Oberhausen-Rheinhausen képviselő-testülete, Waldangeloch-i Volt Pomáziak Kulturális Egyesülete, posztumusz: Dr. Koronka Gábor. 1995-ben Egyed Sándor, a Vujicsics Együttes. 1996-ban Margaret Pospichl, Jürgen Schön, Schleier Károly, Mary Liebl, Hamar Jánosné, Leidinger Gyula, az Opanke Táncegyüttes, Ásztai Csabáné, Oltvainé Dancsó Ilona, posztumusz: Nyári Károly, Cserbakői Endre, Erdélyi Károly, Erdélyi Sándor. 1997-ben Czolk János, Melczer Géza, posztumusz: Szabó Sándor. 1998-ban Nagy Zoltán, Szörényi Levente, a Pomázi Zeneiskola Alkotóközössége. 1999-ben Csordás Tibor, Légrádi Istvánné. 2000-ben Kollár Vendel, a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, Könczöl Dánielné, posztumusz: Scheck Mátyásné. 2001-ben Korausz Ferenc, Tímár Gergelyné, posztumusz: Pap László. 2002-ben Csere László, Tóth Ferenc, Csaut József, a Pomázi Polgárórség. 2003-ban Chyba Zoltán, posztumusz: Abzsity Zsigmond. 2004-ben Csordás Tiborné. 2005-ben Alanyai József, posztumusz Bencsik Endre. 2006-ban Margot Börzel. 2007-ben dr. Juhár Jánosné, 2008-ban György Ádám. 2009-ben Sosity Tihaménné, posztumusz: Vaizer Zsigmond. 2010-ben Dúcz Lászlóné, Pomázi Kertbarátok Porpáczy Aladár Egyesület. 2011-ben Galántai Dezső, posztumusz: Balogh Andrásné, Czilinger László. 2012-ben Hangya József, Mócsai Jánosné. 2013-ban Borszéki Margit, Pomázi Önkormányzati Önkéntes Tűzoltóság, posztumusz: Gambár Ferenc. 2014-ben Palánkai Inréné, Pomázi Polgárórség. 2015-ben Erményi Csaba, Nyári Iván Dobrivoj, Dr. Telegdi András, 2016-ban Petrovits Lajos kapta.

Pomáz Közművelődéséért Díj – Kiemelkedő közművelődési tevékenységért adományozható, évente legfeljebb kettő adható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, augusztus 20-án kerül sor.

2005-ben Bruckerné Mikula Ildikó, Becze Ákosné, Kis Árpádné. 2006-ban Kiss Pál János, Németh Margit, Széplaki Zoltán, Tonga Piroska. 2007-ben Fodor Gizella. 2008-ban Kiss János. 2009-ben Pomázi Ifjúsági Fúvószenekar. 2010-ben Janka László. 2013-ban Madár Péterné. 2014-ben Psalmus Kórus. 2015-ben Gáspár Sándor, 2016-ban Kósa Anikó kapta.

Pomáz Közoktatásáért Díj – Kiemelkedő közoktatási tevékenységért adományozható, 2007-ben a Kulturális Bizottság javaslata mentén alapított díj. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, augusztus 20-án kerül sor. 2007-ben Sáfrányné Sági Livia, posztumusz: Schrett Lászlóné. 2008-ban Herpai Sándorné. 2009-ben Mészárosné Orcskai Erika. 2011-ben Simoncsicsné Jokkel Nóra. 2012-ben Bakai Józsefné. 2013-ban Sárkány Józsefné. 2014-ben Kodenka Istvánné. 2015-ben Mészárosné Orcskai Erika, Tóth Beáta. 2016-ban Kapin Györgyné, Rábl Gabriella kapta.

17. Kulturális koncepció

Pomáz Város Önkormányzata a törvényben írtaknak megfelelően biztosítja a közösségi szintek és a közművelődési intézmények működését. A koncepció eddig ismertetett fejezetei bemutatják Pomáz sokrétű, szerteágazó, történelmi, kulturális hagyományait, értékeit.

A múltbeli gyökerek ismertetése mellett kiolvasható a hagyományőrzésre és az új értékteremtésre tett erőfeszítések sokasága. A koncepció elvi, tartalmi és anyagi alapjaihoz többszereplős konszenzus szükséges, a rendszeres, illetve egyes aktuális feladatokhoz rendelt források megjelölésével. A támogatásra, működésre szánt keretösszegek szükség esetén évente aktualizálhatók a rendelkezésre álló források, illetve a prioritások tükrében.

Alapvető cél az állandóság, a kiszámíthatóság, a város kulturális életének és értékeinek határozott, kvalitatív és innovatív szemléletű megszervezése, újratemtése, mecenatúrája.

17.1. Kulturális Kerekasztal

A **Kulturális Kerekasztal** a település kulturális életéért felelősséget érző, abban aktív közreműködést vállaló szervezetek és magánszemélyek egyeztető fóruma. Tagjai a város kultúráért felelős vezetői, a kulturális- és oktatási intézmények és szervezetek képviselői, az egyházak, valamint a helyi civil szervezetek által delegált tagok, és ezáltal tartalmilag, technikailag is eléri célját. A Kulturális Kerekasztal működőképességének feltétele a kis létszámú, de autentikus érdekképviselő.

A Kulturális Kerekasztal egyfajta monitoring tevékenységet lát el, vagyis folyamatosan figyelemmel kíséri Pomáz Város Kulturális Koncepciójának megvalósítását, és javaslatot tesz annak módosítására. Évente legalább két alkalommal kerül összehívásra. A köztes időben fontos a kultúra szereplői közötti összehangolt információáramlás.

1. Az adott év elején, az előző év a Kulturális koncepcióban, és a hozzá tartozó tervekben megfogalmazott feladatok, tevékenységekre való visszatekintés, az erre alapozott módosító javaslatok megfogalmazása okán.
2. Az adott év szeptemberében, a következő év Kulturális naptárának, a vállalt feladatokban való részvétel megvitatásának okán.

Felelős: a mindenkori Kulturális Bizottság

17.2. Civil Tanács

A városban a civil szervezetek részéről életre kell hívni egy általuk működtetett **Civil Tanácsot**, mely a civil szervezetek által delegált tagokból áll. A szervezeteknek szuverén joga eldönteni, hogy hány fővel képviseltetik magukat a tanácsban.

A Civil Tanács megalkotja saját SZMSZ-ét, és dönt, hány fős vezetőséggel kíván működni. Fő feladata a civilek érdekképviseletét ellátni a városi fórumokon.

A Civil Tanács az önkormányzattól függetlenül tevékenykedik. Szükség esetén kezdeményezheti a Kulturális Kerekasztal összehívását, és kérheti az adott témában a mindenkori Kulturális Bizottság vagy a képviselő-testület állásfoglalását.

17.3. Önkormányzati Kulturális Támogatási Alap

A támogatási alap létrehozása költségvetési forrás elkülönítése révén valósulna meg az éves költségvetésben rögzítve, az önkormányzat likviditásának függvényében a koncepció stratégiai projektjeinek és operatív feladatainak megvalósításához. A Kulturális Alap létrehozásakor koncepcionálisan meghatározza a források felhasználásának arányait és alapelveit a közművelődési, közgyűjteményi, a művészeti, a sport, az idegenforgalmi – turisztikai, a kiadói tevékenységek, valamint a testvérkapcsolatok ápolásának tekintetében.

17.4. Pomáz kulturális stratégiájának alappillérei, kulcsprojektjei

- **Gyermek- és Ifjúsági Közművelődés** – A település óvodáiban és iskoláiban működő kulturális rendezvények, tevékenységek, melyek a Pomázi Művelődési Ház ilyen irányú tevékenységével egészülnek ki.

Cél: a fiatalok részére megteremteni az ingyenes kulturális programok, igényes művelődés lehetőségét.

Ütemterv: rövidtávú

- **Közművelődés, Könyvtár** - A Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár épületének teljes rekonstrukciója után az intézmény alkalmassá vált a kor igényeinek megfelelő szolgáltatások biztosítására. A közösségépítés, a kulturális hagyományok ápolása, és az új kihívások támasztotta elvárásoknak történő megfelelés jelenti az intézmény stratégiai vezérfonalát.

Cél: gyermekeinknek, fiataljainknak továbbörökíteni a könyvalapú írásos anyagok szeretetét.

Ütemterv: folyamatos

- **Magyar Vár Kulturális Szabadidő Központ** – A Magyar Vár Alapítvány alapötletét megvalósítva a Magyar Vár Tábor területén a Majdán fennsíkon.

Cél: együttműködve az intézményekkel gazdagítani a város kulturális és turisztikai kínálatát.

Ütemterv: rövidtávú

- **Marschalkó villa** állagának megóvása, további pusztulás megakadályozása, felújítás módjának megkeresése, pályázatok felkutatása, az állagmegóváshoz felújítási program létrehozása, és ezt követően a Civilek Házának kialakítása.

Cél: otthont adni a civilek tevékenységének megvalósításához.

Ütemterv: középtávú

- **Múzeumi és Nemzetiségi Udvar** – A Helytörténeti Gyűjteménynek korábban otthont adó épület jelenlegi rekonstrukciójával az önkormányzat nagy lépést tesz előre a város történelmi, kulturális értékeinek megőrzésében. Pályázat útján elnyert és magánbefektető által létrehozandó új funkcióban, és a gyűjtemény egy részének elhelyezésében újra szerepet kap a Kossuth Lajos utcai épület. Az Udvarban emellett jelenleg is helyet kap a Német Közösségi Ház, illetve a Német Nemzetiségi Múzeum is.

Cél: a város helytörténetének, nemzetiségeinek, hagyományainak továbbörökítése.

Ütemterv: középtávú

- **Épített örökség védelme** – A település országos és helyi védelem alá eső épületek, építmények, emléktáblák, keresztek, terek állagmegóváására irányuló tevékenységek. A helyi védettség szempontjainak kidolgozása, a védett épületek tulajdonosainak szakmai képzése, támogatása. Városhelyi sétautak kijelölése, történelmi információs táblák kihelyezése.

Cél: a város történelmi műemlékeinek, helyi védett építészeti értékeinek megismertetése és védelme.

Ütemterv: hosszútávú

- **Óvárosi Kulturális Központ** – Teleki-Wattay kastély és a Zeneiskola környezete, kulturális turisztika fejlesztése elsősorban térségi, országos és nemzetközi kórus-találkozók szervezésével, zenei továbbképzésekkel, megbeszélésekkel, szimpóziumok rendezésével, a magyar énekes zenekultúra, és a hagyományok megismertetésével valósulhat meg.

Cél: alapvetően kell kitűzni az értékteremtés, az értékközvetítés, és az értékörzés egységét.

Ütemterv: hosszútávú

- **Romkert és Emlékpark** – A Klissza domb alatt található középkori udvarház tervezett ásatásai a későbbiekben városi és nemzeti kincsé tehetők. A megvalósuló Romkert idegenforgalmi szempontból kiemelkedő jelentőségű látnivalót jelentene.

Cél: a tárgyi kultúra, az épített örökség, és a régészeti feltárt hagyományok védelme, megőrzése, ismertetése és

Ütemterv: hosszútávú

- **Arculat** – A főváros közelségében, a kistérségi adottságokat is figyelembe véve speciális, egyedi városi karakter, identitás, arculat megfogalmazása. Alvóváros (szubregionális szerep) helyett/mellett aktív város (dinamikus szerep). Partnereinkkel történő együttműködés erősítése.

Cél: a hagyományörzés, új hagyományok teremtése, területi (helyi) kulturális identitás erősítése.

Ütemterv: középtávú

- **Minőség** – A gyermekek kulturális szocializációjának minőségi fejlesztése. A helyi társadalom szociokulturális adottságainak feltérképezése, műveltségképének, művelődési szokásainak fejlesztése.

Cél: a művelődési igények, a kulturális személyiség-komfort javításának szolgálata.

Ütemterv: középtávú

- **Kulturális örökség védelme** – Magas színvonalú művészetpártolás, a művészeti „termékek” láttatása, művészeti „értékforgalmazás”. A település kiemelkedő közösségeinek, személyeinek, a helyi értékeknek a védelme, támogatása. A település nemzeti és nemzetiségi hagyományainak ápolása. „Kultúrák találkozása” program keretében a külkapcsolatok és a nemzetiségi kapcsolatok erősítése.

Cél: Pomáz szellemi, tárgyi értékeinek megőrzése.

Ütemterv: hosszútávú

- **Épített környezet** – Az új építésű ingatlanok esetében kontroll a vizuális környezet minőségét illetően. Közösségi terek létrehozása, növelése, szebbé, vonzóbbá tétele átépítéssel, reaktivációval, esztétikai értéknöveléssel, korszerűnek megfelelő designnal. Településközpont kulturális színvonalának erősítése (az újabb alközpontok kijelölése mellett).

Cél: Pomáz természeti, művészeti és történelmi örökség értékének megtartása, műemlékvédelem. A város tárgyi értékeinek képi archiválása.

Ütemterv: hosszútávú

- **Turizmusfejlesztés** – Örökség helyszínek és a hozzá kapcsolódó mondanivaló promóciója, élményszerű marketingje révén a vonzerő növelése a Dunakanyar-Pilisi Régió településeivel, idegenforgalmi szervezeteivel együttműködve. Kerékpár utak kialakítása, a természeti környezet védelme. A kerékpáros közlekedés kultúrájának fejlesztése, az egészséges környezet megteremtése érdekében.

Cél: a kínálat, a látogatottság és az elérhetőség növelése.

Ütemterv: rövidtávú

- **Tájékoztatás** – A kulturális szolgáltatások megismertetésében a hagyományos média (televízió) ajánlóprogramjai mellett nagy segítséget adhatnak a címtárakat felhasználó új médiumok (internet, mobil kommunikáció). A kulturális marketingben előtérbe kerülnek az interaktív eszközök. Ezek módszertanát be kell építeni a közművelődés egész intézmény-rendszerébe. A felújított intézmények korszerűsítéséhez hozzátartozó technikai eszköz-parkok fejlesztése 21. századi színvonalra. A fejlesztésekben kiemelt szerepet kell szánni a fiatalok által preferált XXI. századi digitális csatornáknak. Megtartani és vonzani a magasan képzett alkalmazottakat, vállalkozókat, a magasan kvalifikált polgárokat, bevonni őket a helyi kulturális közéletbe. Szolgáltató- és információgazdaság telepítése, ezáltal a helyi anyagi erőforrások fejlődnek, ami a kulturális területekre visszaforgatható.

Cél: intézményeken átnyúló kulturális projektek kidolgozása, a tömegkommunikációs eszközök és a mecenatúra erősítése, ezzel egyidejűleg szponzorok megkeresése, barter lehetőségek, együttműködések kidolgozása.

Ütemterv: folyamatos

17.5. A város kulturális stratégiájának preferenciái

- **Nemzetiségek segítése** – Pomáz város kulturális sokszínűségének alapköve a nemzetiségek jelenléte, hagyományaik ápolása. A nemzetiségek képviselői, érdekvédelmi szervezetei és hagyományőrző egyesületei állandó meghívottai a város kulturális életének gondozását felvállaló fórumoknak.
Célként tűzi ki a megszűnt nemzetiségi egyesületeket újra életre hívni. Hagyományos közösségek előregedésének, utánpótlásának problémája. A fent jellemzett globális környezetben a lokális értékek mentén szerveződött hagyományos közösségek egyre nehezebben érik el saját köreiket, örökítik át a korábbi nemzedékek tudását.
- **A hagyományok**, a hagyományokban megjelenő értékrend megóvása és közvetítése a felnövekvő nemzedékek felé kiemelt fontosságú a település jövője szempontjából. A megőrzés, a megőrzött emlékek bemutatása mellett a fiatalokat megszólító aktivitásoknak döntő szerepe van az értékek átadásában. Kiemelten kezeljük az ilyen kezdeményezéseket – *koncertek, színházi előadások szervezése, hagyományőrző-, néptánc csoportok, egyesületek működésének támogatásával.*
- **Kulturális jellegű, polgári, civil kezdeményezések** felkarolása. Természetesen csak a bejelentkezett szerveződések tudjuk bevonni a kulturális programok szervezésébe, megvalósításába, esetenként meghívni őket a Kulturális Kerekasztal munkájába. Ezen szervezetek számára további egyeztetések, tárgyalások után lehetőség nyílhatna ingyenes terembérlet igénybevételére (havonta egy alkalommal köz-, elnökségi- és taggyűlés jellegű összejövetelekre).
- **Amatőr művészeti tevékenységek** elősegítése, az iskolákhoz, a közművelődési intézményekhez, a civilekhez kapcsolódó amatőr együttesek alkotó és előadó-művészeti csoportok figyelemmel kísérése, támogatása, bemutatkozási lehetőség biztosítása, népszerűsítése.
- **A fiatalokat megszólító kulturális rendezvények**, szabadidős programok szervezése, a kulturált szórakozási lehetőségek megteremtése. A XXI. századi, a fiatalok körében elterjedt *digitális kommunikációs csatornák, eszközök* fejlesztése és bevonása a település mindennapi életébe. A globális gazdaság által működtetett piac szabályai szerint működhetünk. Meg kell tanulnunk az új kommunikációs nyelvet: érteni, olvasni, használni.

- **A beköltöző, betelepülő családok integrálása** a helyi társadalomba. A célzottan részükre készülő tájékoztató anyagok mellett, kulturális, hagyomány-ismertető programok, rendezvények szervezésével.

17.6. Kulturális marketing

- ❖ A kulturális marketing esetünkben a kultúra finanszírozását összetett módon érintő fogalom. A gazdasági feltételek biztosítása mellett a terület foglalkoztatottságát, menedzselését is érinti.
- ❖ Adatgyűjtés, párbeszéd a közművelődés érintett szereplői között. Szakmai szintek, kompetenciák szerint információcsere, kommunikáció pl: adatbázis, címlista, kapcsolódó oldalak, elektronikus alkalmazások útján.
- ❖ A lehetőségek, a kereslet-kínálat folyamatos nyomon követése. A kulturális piac folyamatos figyelése, az aktuális kulturális leltár elemzése, alkalmazása, alakítása.
- ❖ Értékközpontú kulturális szolgáltatások prioritása. A kulturális marketing elemeinek értékelésénél esetenként a gazdasági, pénzügyi adatok, vagy a várható résztvevői létszámmal szemben, a kulturális értéket hordozó szolgáltatást helyezük előtérbe.
- ❖ Egyedi, népi, nemzetiségi kultúránk közösségi bemutatása. A kulturális leltárban ismertetett, történelmi, művészeti, nemzetiségi értékek képviselőit, művészeti csoportjait és civil szereplőit a kulturális marketing eszközeivel minél hatékonyabban támogatjuk.
- ❖ A kulturális értékek védelme, a természeti és az épített környezetben rejlő értékek védelmét is magában foglalja. A természeti környezet, az épített és tárgyi örökség megóvása, hasznosítása, vonzerejének fokozása a kulturális marketing által is megerősítendő terület.
- ❖ A város egyedi arculati elemeinek építése – Pomáz a „Pilis kapuja” – szlogen ismertté és vonzóvá tétele.

17.7. Kulturális események, kulturális turizmus

- ❖ Kiemelt nagyrendezvények, több szereplős együttműködéssel az intézményi és a civil tervek alapján.
- ❖ Helyi értékek védelme: a cél, a helyszín és a közreműködők tekintetében.
- ❖ Olyan pomázi esemény hangsúlyos menedzselése, ahol hagyományánál, tartalmánál, résztvevőinél fogva maga a program, a helyszín, vagy a táj érdemel figyelmet. (Pomáz Nap, Szent István napi búcsú, Nemzetiségi fesztivál, Lovas majális, Pomáz körül-belül, stb.)
- ❖ Közös akcióterv a közművelődés, az oktatás és a szolgáltató szféra sokszínű szereplőivel. A helyi értékek védelmében vázolt lépések mentén összehangolt projekt menedzsmet, város marketing szükségeltetik, melyben a város sokszínű értékeit hangsúlyozhatjuk.

- ❖ Várható eredmény: Gazdaságélénkítő hatás: a közreműködők és a programokhoz kapcsolódó szolgáltatások révén. Ha ezek az események sikeresek, akkor itthon és a város határain túlról is érkeznek vendégek, akik látják a kulturális környezetet, a szolgáltatások és a művészeti kínálat színvonalát. Ha elégedetten távoznak vendégeink, akkor eljönnek az esemény után is, tovább tágítva a kört újabb lehetőségek nyílhatnak a helyi szolgáltatók, a művészeti terület szereplőinek.

17.8. Finanszírozások

Állami forrás

Normatív támogatás - Magyarország éves elfogadott költségvetése alapján támogatja a települési kulturális tevékenységeket, az alapító okiratuk alapján feladatot vállalt intézmények költségvetésében. A támogatás a települési önkormányzatokat lakosságszám alapján illeti meg.

Önkormányzati forrás

Polgármesteri keret – Az önkormányzat költségvetésében meghatározott alapból támogatott, kis forrásigényű, helyi kezdeményezésű programok, rendezvények támogatását szolgálja. A keret szervesen kapcsolódik Pomáz város életéhez, illetve a városban működő intézmények, szervezetek támogatásához. A Polgármesteri keret összegét az Önkormányzat hatályos költségvetési rendelete tartalmazza.

Bizottsági keretek - Kulturális Bizottság kerete a civil kulturális kezdeményezések támogatására. Pomáz Város hivatalos Honlapján hozza nyilvánosságra az általa meghirdetett pályázatokat, melyben meghatározza a bizottsághoz benyújtandó pályázati célokat, és a pályázók körét és a pályázat keretösszegét.

Bursa Hungarica - A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer. Célja: az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőfokú tanulmányainak támogatása.

Pályázati források – uniós, állami, megyei, kistérségi, egyéb

Az elmúlt időszakban jó néhány külső pályázati forrásból megvalósult fejlesztés történt a városunkban.

Az Európai Unió a tagállamai közötti regionális különbségek csökkentése és a gazdasági és társadalmi kohézió elősegítése céljából fejlesztési alapokat hozott létre. Megköveteli a projektek pénzügyi és gazdasági szempontú elemzését és elszámolását. Tehát a pályázat során nem kimondottan a pénzszerzés a cél, hanem egy probléma megoldása egy adott projekttel, vagyis egy átfogóbb, hosszabb távú hatás elérése.

A jövőben is szorgalmazzuk a potenciális állami, megyei, kistérségi és egyéb pályázati források feltérképezését, bizonyos pályázati anyagok, tervek elkészítését, a pályázat útján bevonható források fejlesztését.

Egyéb források – magántőke bevonása, alapítványok, kulturális vállalkozások

Az üzleti és a civil szféra bevonása a kulturális „iparág” finanszírozásába. A helyi kulturális alapítványok mecenatúrája mellett a településen kívüli kulturális alapítványokkal is szükséges a különböző szintű kapcsolatrendszer kialakítása.

Továbbá fontos lenne a településen működő, vagy ahhoz kötődő üzleti élet szereplőinek bevonása a finanszírozásba a partnerkapcsolatok, marketing és PR elemek erősítése, együttműködési megállapodások révén.

17.9. A kulturális koncepció gondozásáért felelős szervezetek

➤ Pomáz Város Önkormányzatának Kulturális és Sport Bizottsága

A Kulturális és Sport Bizottság Pomáz Város Önkormányzatának jóváhagyásával jelenleg (2016) 5 fővel működik: 1 elnök (Ternovszky Béla – önkormányzati képviselő), 2 tag (Nagy Attila, illetve Sarkadi Attila – önkormányzati képviselők), valamint 2 külső tag (Barta Éva, Duró Imre) közreműködésével.

➤ Pomáz Város Önkormányzatának Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága

A Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság Pomáz Város Önkormányzatának jóváhagyásával jelenleg (2016) 5 fővel működik: 1 elnök (Zsebe Zsolt – önkormányzati képviselő), 2 tag (Rédei Imre, illetve Hardi Péter – önkormányzati képviselők), valamint 2 külső tag (Thurzó László, Kelemen Gábor) közreműködésével.

Zárszó

A koncepcióban megfogalmazásra kerültek azok a feladatok, célok, melyek a pomázi lakosoknak lehetőséget nyújtanak kulturális életminőségük javításához. Erősítheti a városhoz való kötődésüket, Pomáz kulturális presztízsének növelését, rendezvények, programok, események látogatottságának emelését. Megpróbálva áthidalni a főváros közelsége miatti folyamatos konkurencia megszüntetését.

FORRÁSJEGYZÉK

Az anyagban megemlített intézmények, civil szervezetek, magánszemélyek honlapjai, közösségi oldalai, városi honlap, facebook oldalak, művészeti, történelmi, turisztikai és egyéb adatbázisok, keresőbázisok, lexikonok, monográfiák.

Háttér tanulmány Pomáz város szociális tervezési koncepciójának megújításához 2015.

J. Czolk – G. Melczer, *Pomázi templomok – Egy képeskrónika, Kirchen in Pomaz – Eine Bilderchronik*, h.n., é.n.

Kósa Anikó, *Pályázat a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár Intézményvezetői megbízására*, 2007, 2014

Kulturális Kerekasztal dokumentumai, 2016. február, október

Milleniumi Kalendárium, rendezvények a Kevély-hegy lábánál, 2000 – 2001, Kalászi Faluház Kht., é.n.

Művészeti ki kicsoda, Dunakanyari-Pilisi Kistérség, 2011.

Polgármesteri Program 2014-2019

Pomaz.lap.hu, www.pomaz.lap.hu

Pomáz nevelési-oktatási intézményeinek, egyesületek beszámolóí, munkatervei 2014-2016.

Pomáz Város Esélyegyenlőségi Programja, 2015

Pomáz Város Honlapja, www.pomaz.hu

Pomáz Város Kulturális és Közművelődési Koncepciója, 2001

Pomáz Város Kulturális Koncepció 2008-2013

Pomáz Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2019.

Pomáz Város Önkormányzata Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzata

Szilárdfi Zoltán – Juhász István, *Egy pomázi iparművész képes feljegyzései, Szilárdfyné*

Szalai Margit, 1902 – 1989, Pomáz Város Önkormányzata, Pomáz, 2001

Laszlovszky József (főszerkesztő), Borbélyné Radics Ibolya, Könczöl Dánielné

Természeti kincseink, történelmünk, kulturális örökségünk, Pomáz, 2001.

Tóth Ferenc, *Pomáz történetének forrásai, fejezetek a község életéből a XX. század első feléig*,

Pomáz Nagyközség Önkormányzata, 1994

Tóth Ferenc, *Pomáz történetének forrásai, II. fejezetek a község életéből a XIX. század közepétől a XX. század közepéig*, Pomáz Város Önkormányzata, 2001

Tóth Ferenc, *Pomáz történetének forrásai, III. Pomázi Polgár 1992 – 2001 Repertórium*

A KONCEPCIÓ ELKÉSZÍTÉSÉBEN SEGÍTSÉGET NYÚJTÓK NÉVSORA

Pomázi Polgármesteri Hivatal:

Szabóné dr. Bartholomaei Krisztina - jegyző

dr. Varga László - aljegyző

Kiss Gabriella - főépítész

Hámornyikné Csemeczki Zita - Városfejlesztési és Városüzemeltetési Csoport főtanácsosa

Nagy Attiláné - Közigazgatási és Népjóléti Csoportvezetője

Borosné Horváth Lilla – Közigazgatási referens, vezető főtanácsos

Réfi Péterné – Szervezési Csoport (Titkárság) főmunkatárs

Gál Ildikó – Szervezési Csoport

Szabó-Majoros Krisztina – Szervezési Csoport munkatársa

Berecz Patricia – Közigazgatási és Népjóléti Csoport főelőadója

Nagyné Szalai Emese – Pénzügyi és Adó Csoport vezető tanácsosa

Ternovszky Béla - Kulturális és Sport Bizottság elnöke és a Települési Értéktár Bizottság Elnöke

Duró Imre - Kulturális és Sport Bizottság külsős tagja

Egyházak:

Római katolikus – Erdődi Ferenc plébános, Lengyel Ferencné

Református – Nyilas Zoltán lelkipásztor, Nyilasné Darabos Andrea

Görög katolikus – Dr. Mosolygó Péter parókus

Szerb ortodox – Milisavic Ljubisav, Csobán Szvetozár

Nemzetiségek:

Pomázi Szerb Nemzetiségi Önkormányzat – Bogdán Péter

Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat – Szlávikné Katona Mária

Pomázi Roma Nemzetiségi Önkormányzat

Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület – Sztrányayné Dr. Striegler Rosemarie

Köznevelési intézmények:

Pomázi Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde – Szalontai Katalin óvodavezető

Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola -

Nagy Koppányné Farkas Annamária igazgató

Pomázi Mátyás Király Általános Iskola – Molnár-Bruder Géza igazgató

Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola – Balogh Ilka igazgató, Minárik Livia

Teleky-Wattay Művészeti Iskola – Polányiné Takács Judit igazgató, Zsidei Erika

Magyar Kóruskastély, Pomázi Zenekastély Nonprofit KFT. – Dikácz Péter

Pomázi Könyvtár – Boros Ernőné könyvtárvezető

Szociális Szolgáltatási Központ (SZSZK) – Szöginé Lakatos Maya, Takács Pap Nóra

Pomáz TV – Erményi Csaba, Major Teréz

Stern Film Stúdió – Hidvégi Péter Stúdió manager

Magyar Turista Egyesület Pomázi Osztálya – Pásztor Lajos

Pomázi Közművelődési és Környezetvédő Egyesület (PKKE) – Kelemen Gábor

Pomázi Egervári - Halmai Focisuli Sport Egyesület – Halmai Gábor

Pomáz Barátai Társaság – Babos Rezső, Dr. Siklódi Csilla
Könczöl Dánielné – helytörténész
Pomáz Város Egészség Klubja (POVEK) – Lakits Klára
OPANKE Szerb Hagyományőrző Egyesület – Krunityné Sosity Anica
A30 Postagalamb Sportegyesület – ifj. Puss József
Pomázi Futó Bajnokok Egyesülete – Sallai Zsuzsa
Százláb Pomázi Kutyaolók – Dr. Siklódi Csilla

A rendelkezésre álló források és a koncepció
szereplőinek segítségével készítette:
a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár
közművelődési csoportja
Szakértette: Mandák Csaba